

Analyticko-koncepční studie
„Systémový rozvoj dalšího vzdělávání“

**Koncept – analyticko-koncepční práce v oblasti
informační a poradenský systém**

Souhrnná zpráva dílčí části projektu Koncept.

Projekt:	Koncept
Zadavatel:	Národní ústav odborného vzdělávání v Praze
Autoři:	RNDr. Jiří Skřivánek, OKsystem Ing. Zuzana Freibergová, NVF Ing. Miloš Galád, TREXIMA Ing. Jaromír Janoš, TREXIMA Ing. Ivana Sládková, NVF PhDr. Pavla Šafránková, NVF Ing. Jaromír Čáp, NVF Mgr. Pavel Vaníček, OKsystem Ing. Jiří Skopal, TREXIMA Filip Novotný, Bc., OKsystem

Verze dokumentu

Obsah

Koncept – analyticko-koncepční práce v oblasti informační a poradenský systém	1
1 Analýza současného stavu	5
1.1 Východiska analýzy	5
1.1.1 Vymezení používaných pojmů	5
1.1.2 Rámec analýzy, vymezení problémových okruhů, metodologie	5
1.2 Analýza legislativy a strategických dokumentů	8
1.2.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)	8
1.2.2 Shrnutí analýzy legislativy	15
1.3 Analýza poradenských služeb	15
1.3.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)	16
1.3.2 Shrnutí výsledků analýzy	29
1.4 Analýza informačních zdrojů a poradenských nástrojů	31
1.4.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)	31
1.4.2 Shrnutí výsledků analýzy	35
1.4.3 Závěry (podněty, návrhy apod.)	36
1.5 Kompetenční přístup	36
1.5.1 Využití kompetencí – současná situace	36
1.5.2 Kompetenční model služeb zaměstnanosti - jedno z možných východisek pro kompetenční přístup	38
1.5.3 Závěry	42
1.6 Problémy vyžadující prioritní řešení	42
1.7 SWOT analýza	42
2 Návrh a charakteristika systémového prostředí	45
2.1 Návrh hlavních záměrů rozvoje systémového prostředí	45
2.1.1 Poslání informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání	45
2.1.2 Vize informačně-poradenského systému dalšího vzdělávání	46
2.1.3 Strategické cíle	47
2.1.4 Klíčové iniciativy pro dosažení strategických cílů	48
2.1.5 Rámec pro jednotlivé hlavní záměry – informačně-poradenský systém jako dům	48
2.2 Charakteristika záměru: Návrh základního rámce, cílů a funkcí informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání	53
2.2.1 Co chceme a proč	53
2.2.2 Doporučené nástroje a způsoby podpory	53
2.2.3 Návrh konkrétních kroků	54
2.3 Charakteristika záměru: Návrh informační a poradenské sítě pro další vzdělávání	57

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

2.3.1	Co chceme a proč	57
2.3.2	Doporučené nástroje a způsoby podpory	58
2.3.3	Návrh konkrétních kroků	59
2.3.4	Motivace aktérů	68
2.4	Charakteristika záměru: Páteří informační systém	68
2.4.1	Co chceme a proč	68
2.5	Charakteristika záměru: Informační systém pro poradce	85
2.5.1	Co chceme a proč	85
2.6	Charakteristika záměru: Kompetenční přístup	93
2.6.1	Co chceme a proč, doporučené nástroje a způsoby podpory	93
2.6.2	Přínosy a rizika	94
2.6.3	Návrh konkrétních kroků	96
2.7	Návrh řešení prioritních problémů	96
2.7.1	Zřízení mezirezortního koordinačního orgánu	96
2.7.2	Zřízení metodického centra IP sítě pro DV	97
2.7.3	Zřízení funkce krajského koordinátora poradenské sítě	97
2.7.4	Zavedení kompetenčního přístupu	97
2.7.5	Vytvoření páteří informačního systému	97
2.8	Scénáře možného vývoje	97
3	Projednávání se zainteresovanými partnery	99
3.1	Přehled okruhů k projednání, způsoby projednávání, zúčastněné skupiny odborné veřejnosti	99
3.1.1	Cíl externí evaluace	99
3.1.2	Přehled evaluačních okruhů vybraných k projednávání	99
3.1.3	Přehled vybraných evaluačních nástrojů (způsoby projednání)	99
3.1.4	Přehled zapojených skupin odborné veřejnosti - sítě poradců a dalších odborníků z oblasti dalšího vzdělávání	100
3.2	Výsledky projednávání jednotlivých okruhů	100
3.2.1	Okruh zastřešení systému	101
3.2.2	Okruh propojení existujících poradenských sítí	102
3.2.3	Okruh kompetenční přístup/model	103
3.2.4	Okruh informační systém	104
3.2.5	Rozpory a otevřené, nedořešené otázky	105
3.3	Kulaté stoly projektu Koncept	106
4	Udržitelnost	108
5	Přílohy	109

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Tato zpráva je výstupem dílčího projektu „Koncept – analyticko-koncepční práce v oblasti informační a poradenský systém“, který je součástí širšího projektu **Koncept** - Systémový rozvoj dalšího vzdělávání. Dílčí projekt zpracovalo sdružení řešitelů OKsystem s.r.o., TREXIMA, spol. s r. o. a Národní vzdělávací fond, o. p. s. pro Národní ústav odborného vzdělávání v Praze v období od 6.4. do 30.8. 2010.

Předmětem dílčího projektu je analýza stávající situace a návrh nových projektů a opatření v oblasti **informační a poradenské podpory dalšího vzdělávání**. Zpráva se tedy zabývá:

- **poradci** – lidmi a organizacemi, které poskytují poradenské služby o dalším vzdělávání veřejnosti
- **informačními zdroji a poradenskými nástroji** – počítačovými programy, databázemi, internetovými stránkami, které pomáhají veřejnosti i poradcům orientovat se
- **legislativou**, která reguluje a ovlivňuje poskytování poradenských služeb.

Téma analýzy a doporučení na řadě míst přesahuje oblast poradenství pro další vzdělávání a přesahuje do oblasti kariérového poradenství.

1 Analýza současného stavu

1.1 Východiska analýzy

1.1.1 Vymezení používaných pojmů

Celoživotní (kariérové) poradenství chápeme jako souvislý proces umožňujícího občanům všech věkových kategorií a v průběhu celého jejich života vymezit své schopnosti, dovednosti a zájmy, rozhodovat se v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnání a řídit svou individuální dráhu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, v práci i v jiných oblastech, kde lze získávat a využívat své schopnosti a dovednosti. Poradenství zahrnuje individuální a kolektivní činnosti spočívající v poskytování informací, konzultací, dovednostních profilů, průběžné pomoci, výuky vedoucí k osvojení dovedností nutných k rozhodování o profesní kariéře a jejímu řízení.¹

Kariérové poradenství chápeme jako synonymum pro celoživotní poradenství ve smyslu výše uvedené definice.

Poradenství pro volbu povolání chápeme jako podmnožinu celoživotního poradenství, která je zpravidla zaměřena na děti a mládež.

Poradenství k dalšímu vzdělávání chápeme jako podmnožinu celoživotního poradenství, která se zaměřuje převážně na dospělou populaci a věnuje se oblastem, které mohou přímo nebo nepřímo ovlivnit rozhodnutí občanů zapojit se do kterékoliv z forem celoživotního učení. Do tohoto pojmu zahrnujeme v širším kontextu i informace a služby související s vyhledáváním vhodného zaměstnání. Pod pojmem informační a poradenský systém dalšího vzdělávání (dále **IPS DV**) rozumíme komplexní systém, který zahrnuje následující prvky:

- 1) Systémová centrální podpora (zastřešení systému)
- 2) Poradenské služby pro podporu dalšího vzdělávání
- 3) Poradenské nástroje pro podporu dalšího vzdělávání
- 4) Datová základna pro podporu dalšího vzdělávání

1.1.2 Rámec analýzy, vymezení problémových okruhů, metodologie

Analýza současného stavu obsahuje tři samostatné analýzy:

- analýza legislativy a strategických dokumentů,
- analýza poradenských služeb,
- analýza informačních zdrojů a poradenských nástrojů.

V rámci analýz byla použita metoda sekundární analýzy dokumentů, metoda dotazníkového šetření a metoda expertních rozhovorů.

¹ Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě ze dne 21. listopadu 2008 – Lepší začlenění celoživotního poradenství do strategií celoživotního učení; Úřední věstník C 319 , 13/12/2008 S. 0004 - 0007

1.1.2.1 Analýza legislativy a strategických dokumentů

Cílem analýzy bylo komplexně zmapovat legislativní prostředí, strategické dokumenty a aktuální analýzy se zaměřením na informační a poradenský systém dalšího vzdělávání (dále jen IPS DV).

Analyzované materiály jsou strukturovány do několika skupin podle své právní síly, významnosti a reálného dopadu na oblast IPS DV.

U každého analyzovaného dokumentu/pramenu je uveden základní popis včetně přesné citace a lokalizace textu v dokumentu, kterou oblast a jak dokument upravuje a jeho průmět (dopad) do reality.

Celkový přehled všech analyzovaných materiálů je členěn následovně:

- Zákonná úprava – legislativa ČR
- Strategické materiály schválené vládou ČR
- Informační a poradenská podpora DV v resortu MPSV
- Informační a poradenská podpora DV v resortu MŠMT
- Zpracované aktuální analýzy z oblasti informační a poradenská podpora DV

Na základě celkového přehledu je následně provedena SWOT analýza včetně komentáře ve vztahu k předmětu celé studie. Poslední část představuje celkové shrnutí analýzy platné legislativy a strategických materiálů.

1.1.2.2 Analýza poradenských služeb

Cílem analýzy je popsat a vyhodnotit existující poradenské služby pro DV v kontextu celoživotního kariérového poradenství.

K dosažení tohoto cíle jsou zmapovány existující poradenské služby pro DV, včetně jejich popisu, obsahu, vymezení cílové skupiny, poskytovatele i resortu.

V závěru je vypracováno krátké zhodnocení, včetně identifikování silných a slabých stránek poradenských služeb pro DV působících v konkrétním resortu/sektoru.

Kapitoly jsou členěny podle působnosti poradenství pro DV v jednotlivých resortech, a to konkrétně v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu a v sektoru soukromém.

Místa působnosti, kde je poradenství pro DV užíváno ať již primárně, anebo jen jako okrajová či doplňující součást, jsou následující:

Resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- Vysokoškolská poradenská centra: studijní poradenství, profesní/kariérové poradenství,
- Národní ústav odborného vzdělávání: Centrum kariérového poradenství,
- Národní informační centrum pro mládež: informace k volbě povolání a vzdělávání, personální poradna,
- Ústav pro informace ve vzdělávání: Zákaznické informační centrum ÚIV,
- Základní, střední a vyšší odborné školy: výchovné/kariérové poradenství,²

² Metodickou podporu výchovnému a kariérovému poradenství poskytuje podle školského zákona Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR.

- Centra uznávání a celoživotního učení v rámci projektu UNIV.

Resort Ministerstva práce a sociálních věcí:

- Úřad práce, Informační a poradenské středisko: kariérové poradenství,
- Úřad práce: poradenství pro volbu rekvalifikace,
- Úřad práce: poradenství pro zprostředkování,
- Úřad práce: EURES poradenství.

Resort Ministerstva průmyslu a obchodu:

- Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest: poradenství pro (začínající) podnikatele,
- Informační místa pro podnikatele Hospodářské komory: poradenství pro (začínající) podnikatele,
- JVM RPIC, spol. s r.o. Centrum pro začínající podnikatele: poradenství pro (začínající) podnikatele,
- Národní asociace pro rozvoj podnikání: poradenství pro (začínající) podnikatele.

Soukromý sektor:

- Poradenství v soukromých vzdělávacích a personálních agenturách: vzdělávací a personální poradenství, poradenství pro rozvoj lidských zdrojů,
- OSVČ – kariéroví poradci, lektoři, psychologové, koučové ad.
- Nevládni a neziskové organizace (NNO) poskytují poradenství specifickým skupinám obvykle znevýhodněných občanů, např. IQ Roma servis, o.s. nebo Centrum pro integraci cizinců, o.s.

1.1.2.3 Analýza informačních zdrojů a poradenských nástrojů

Analytické práce probíhaly ve dvou základních krocích:

Plošný průzkum, jehož cílem bylo sestavení širokého seznamu informačních zdrojů a poradenských nástrojů, které mají vztah k DV v ČR, a vybrat dobré příklady ze zahraničí.

V rámci plošného průzkumu byl sestaven široký seznam informačních zdrojů a poradenských nástrojů, které mají vztah k DV v ČR. Vztah k DV může znamenat například, že zdroje jsou využitelné při hledání DV, volbě profesní orientace, informují o projektech z této oblasti nebo poskytují rozcestník na další informace z této oblasti. Výběrově jsou také zařazeny zahraniční příklady. V seznamu jsou zařazeny zdroje, které mají pro poradenství v DV primární význam, zejména portály s nabídkou kurzů DV, poradenské nástroje, klasifikace povolání. Kvůli širšímu pohledu jsou zařazeny také ty, které se tématu týkají jen okrajově, jako například portály s nabídkou volných míst, protože mohou také posloužit pro orientační odhad poptávky na trhu práce. Jednotlivé informační zdroje a poradenské nástroje jsou orientačně rozříděny do skupin podle popsané klasifikace. Je ohodnocena jejich relevance, význam pro poradenství v DV. Ve vhodném případě je odhadem stanoven rozsah a zběžně prověřená funkčnost, aby do cíleného průzkumu nebyly propuštěny informační zdroje zastaralé nebo okrajového rozsahu.

V rámci **cíleného průzkumu** jsou vybráni z plošného průzkumu nejvýznamnější zástupci a jsou podrobněji analyzováni. K podrobnějším analýzám je jako východisko použito schéma poradenského procesu celoživotního kariérového poradenství, které popisuje základní segmenty kariérového poradenství, které úzce souvisí s podporou DV.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

1.2 Analýza legislativy a strategických dokumentů

1.2.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)

1.2.1.1 Zákonná úprava – legislativa ČR

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Tento zákon v souladu s právem Evropských společenství upravuje zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti.

Zákon o zaměstnanosti má nepřímou, ale úzkou vazbu na oblast DV, konkrétně dalšího profesního vzdělávání a s ním spojenou oblast informační a poradenské podpory pro další profesní vzdělávání.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. K analyzované oblasti IPS DV má školský zákon pouze okrajový vztah, a to prostřednictvím „školských služeb“, kam můžeme zařadit okrajově i poradenství v segmentu DV, konkrétně kariérové/výchovné poradenství na ZŠ, SŠ a VOŠ. V desáté části v § 116 a § 120 se nachází institucionální zakotvení „školských služeb“ v podobě školských poradenských zařízení a školských účelových zařízení.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška definuje poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Stanovuje obsah poradenství, typy školských poradenských zařízení, poraden, center a typy poradenských služeb v rámci školy.

§ 7 (2) Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené na: c) kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

Zákon vysokým školám ukládá povinnost poskytovat informační a poradenské služby včetně kariérního poradenství.

§ 21 Další povinnosti veřejné vysoké školy (1) Veřejná vysoká škola je povinna poskytovat uchazečům o studium, studentům a dalším osobám informační a poradenské služby související se studiem a s možností uplatnění absolventů studijních programů v praxi.

Bez přímé souvztažnosti k IPS DV.

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání

V zákoně je negativně vymezen pojem DV. Zákon přímo nehovoří o IPS DV, ale systém ověřování a uznávání výsledků DV a zákonem definovaná pravidla a povinnosti účastníků DV podobu IPS DV přímo ovlivňují. Zákon řeší pouze výstupy z dalšího profesního vzdělávání, ale neřeší systém DV jako takový, ani žádný ze systémových prvků.

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků

Zákon upravuje pracovní poměr úředníků územních samosprávných celků a jejich vzdělávání. Hlava IV, Vzdělávání úředníků se nezaobírá IPP, upravuje však povinnosti a formy DV úředníků územně samosprávných celků, je tedy sám o sobě informační podporou při jejich DV.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

Tento zákon společně s vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich DV a kariérní systém. Zákon o pedagogických pracovnících upravuje také oblast jejich DV, stanovuje tak jasné mantinely, v kterých se musí odehrávat konkrétní IPS DV této specifické skupiny pracovníků.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR

Část druhá upravuje okruh působnosti ústředních orgánů státní správy. Z hlediska IPS DV je významný § 7 a § 9, který popisuje působnost MŠMT a MPSV v souvislosti s dalším vzděláváním. MŠMT koordinuje oblast systému uznávání odborné kvalifikace a MPSV je zodpovědné za rekvalifikace. Bohužel v tomto zákoně (nazývaném též kompetenčním zákonem) není jasné stanoveno, kdo garantuje další vzdělávání jako takové.

Vyhláška č. 176/2009 Sb. k akreditaci rekvalifikací

Tato vyhláška přináší změnu v procesu zpracovávání žádostí o akreditaci rekvalifikací s cílem zajistit jejich provázanost s Národní soustavou kvalifikací. Vyhláškou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení. Při zpracovávání žádostí o akreditaci je nutné si předem zjistit, zda pro konkrétní vzdělávací program není již schválena dílčí kvalifikace dle národní soustavy kvalifikací (www.narodni-kvalifikace.cz).

- 1) V případě, že ano, všechny náležitosti žádosti o akreditaci směřují k získání dané dílčí kvalifikace, a je tedy nutné dát celou žádost do souladu s konkrétní dílčí kvalifikací!
- 2) V případě, že ne, při vyplňování žádosti se postupuje dle pokynů u jednotlivých bodů (stejně, jako v době platnosti dřívější vyhlášky).

1.2.1.2 Strategické materiály schválené vládou ČR**Národní program reforem ČR 2008-2010**

Národní program reforem je dokument, který přispívá k naplňování cílů Lisabonské strategie na národní úrovni. Dokument vznikl v gesci Úřadu vlády za přispění jednotlivých resortů. Pro období

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

2008-2010 stanovuje několik hlavních cílů v oblasti zaměstnanosti. Mezi ně patří cíle: zavést plán realizace strategie celoživotního učení; zvýšit motivaci zaměstnanců a zaměstnavatelů k účasti na DV a zlepšit kvalitu pracovní síly v souladu s potřebami trhu práce. Dokument se skládá ze tří hlavních částí: makroekonomická, mikroekonomická a část zaměstnanost. Každá část obsahuje několik integrovaných hlavních směrů reforem (dále IG). IG vedle popisové části obsahuje výčet realizovaných, přijatých a plánovaných opatření.

IG20 Zlepšit přizpůsobování se potřebám trhu práce³

V otázce přizpůsobování se potřebám trhu práce bylo přijato a realizováno opatření využívání celoevropského informačního a poradenského servisu EURES a vytváření partnerských sítí se sousedními zeměmi. Pro zvýšení mobility zaměstnanců je v ČR využíván celoevropský informační a poradenský systém EURES (Evropské služby zaměstnanosti), který je implementován jako standardní servisní služba na všech úřadech práce. EURES ČR aktivně rozvíjí přeshraniční partnerství EURES-T, jejichž cílem je usnadnění pracovní mobility přeshraničních pracovníků. V rámci modernizace služeb poskytovaných úřady práce se plánuje rozšíření jejich nabídky přes webové rozhraní a informační call centra. Služby dále budou provázány s připravovaným projektem tzv. zónového poradenství a zprostředkování zaměstnání. Cílem projektu je zrychlení identifikace uchazečů o zaměstnání podle jejich stupně připravenosti nastoupit do pracovního procesu a zefektivnění celého systému.

IG 24 Přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům⁴

Přijaté a realizované opatření: Na podporu rovných příležitostí pro vstup na vysokou školu a studium na ní včetně poradenských služeb byl následně v roce 2008 realizován další program, jenž má též pomoci rozšířit počet potenciálních studentů v systému terciárního vzdělávání. Na tyto rozvojové programy navázaly v roce 2008 a 2009 další programy na podporu rovných příležitostí pro vstup na vysokou školu a studium na ní včetně poradenských služeb. Bez bližší specifikace je zde zmíněn význam poradenských služeb jako součást systémové přístupu v podpoře prostupnosti mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání, včetně rovných příležitostí pro vstup na ni.

Strategie celoživotního učení ČR⁵

Strategie CŽU ČR byla zpracována na základě zadání MŠMT v návaznosti na výzvu orgánů EU. Usiluje o převod konceptu CŽU do postupných cílů, jejichž dosažení by v ČR mělo být podporováno v následujícím programovacím období 2007-13, ale samozřejmě i v dlouhodobém horizontu. V analytické části dokumentu je popisován stav jednotlivých forem DV, identifikovány jejich nedostatky a bariéry. Pouze v jedné větě je zmíněna důležitost rozšíření a zkvalitnění podpůrných

³ Str. 68, Národní program reforem ČR 2008 - 2010

⁴ Str. 75, Národní program reforem ČR 2008 - 2010

⁵ Strategie celoživotního učení ČR [online]. Praha: MŠMT, 2007 [cit. 01.06.2010]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/publikace-strategie-celozivotniho-uceni-cr>>

informačních a poradenských služeb, které jsou zatím roztržštěné a neúplné. Naopak ve strategické části dokumentu se jedna kapitola přímo věnuje oblasti poradenství.

Implementační plán strategie celoživotního učení ČR

Implementační plán strategie CŽU zpracoval tým složený z autorů Strategie CŽU a pracovníků MŠMT na základě četných setkání a jednání ve spolupráci se zástupci zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborníků v oblasti vzdělávání, jehož cílem bylo především stanovit postupně dosažitelné cíle, jež budou směřovat k podpoře osobního rozvoje, sociální soudržnosti, aktivního občanství a konkurenceschopnosti obyvatel ČR. Implementační plán Strategie CŽU představuje postup, organizaci, odpovědnosti, časový harmonogram a finanční zajištění prací vedoucích k implementaci Strategie CŽU. Následně je každý rok vypracovávána zpráva o plnění Implementačního plánu Strategie CŽU, kterou schvaluje vláda ČR.

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR – Bílá kniha

Program vznikl na základě usnesení vlády ČR č. 277 ze dne 7. dubna 1999, která v něm – v návaznosti na programové prohlášení z července 1998 – schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Česká Bílá kniha se zabývá především rozvojem vzdělávací soustavy se zřetelem k CŽU. Je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu. Základní dělení dokumentu je podle jednotlivých typů vzdělávání. Vzhledem ke zvolenému širokému pojetí IPS DV, není analyzována pouze část věnována DV, ale i základní, střední a terciární.

Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR (2003)

Dokument je výsledkem několikaleté práce Národního vzdělávacího fondu, na níž se podílelo MPSV, odborníci ze všech sfér hospodářského a společenského života. Strategie RLZ upozorňuje na nutnost vytvořit poradenský systém jako neustále dostupnou službu pro všechny.

Hlavní strategické směry a doporučení: Podporovat budování a vzájemné propojování sítě poradenských a informačních středisek a dostupných databází o poskytovatelích různých forem DV, o jejich vzdělávacích programech a o dalších údajích, které zájemcům o DV (institucím i jednotlivcům) usnadní přístup ke vzdělávání.⁶

1.2.1.3 IPS DV v resortu MPSV

OP Lidské zdroje a zaměstnanost

ESF je klíčovým finančním nástrojem pro realizaci Evropské strategie zaměstnanosti. Jeho hlavním posláním je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) vymezuje priority pro podporu RLZ a zaměstnanosti v ČR z

⁶ Strana 26, Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

ESF v období 2007-2013. OP LZZ byl vypracován zejména ve vazbě na Národní strategický referenční rámec ČR, který vymezuje priority ČR pro podporu ze strukturálních fondů a Kohezního fondu v období 2007-2013, na Národní program reformy 2005-2008, Strategii hospodářského růstu a další klíčové strategické dokumenty. OP LZZ tvoří hlavní potenciální finanční zdroj pro zkvalitnění a zefektivnění IPS DV orientované jak na uchazeče a zájemce o zaměstnání, osoby zaměstnané, stejně tak na sociální partnery. Hlavní cesty k dosažení cílů jsou spatřovány v přizpůsobení vzdělávacích a poradenských metod možnostem a potřebám specifických skupin uchazečů a zájemců o zaměstnání a v podpoře rozvoje poradensko-informační základny při úřadech práce. Oblast IPS DV spadá do prioritních os 1 „Adaptabilita“, 2a a 2b „Aktivní politiky trhu práce“ a okrajově také do prioritní osy 3 „Sociální integrace a rovné příležitosti“.

1.2.1.4 IPS DV v resortu MŠMT

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2007 je zpracováván na základě školského zákona⁷. Zakotvuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky doprovázené koncepční, metodickou i finanční podporou v rozvojových programech, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup jednotlivých krajů. Dlouhodobý záměr z roku 2007 zvolil šest základních strategických směrů, jedním z nich je podpora DV. Obsah priorit je dále upraven a rozšířen o opatření, jež MŠMT pro další období pokládá za významné.

V 2. kapitole⁸ se podkapitola A.2 věnuje integrovanému systému poradenství ve školství. Stanovuje dva hlavní cíle systému poradenství a k nim navrhovaná opatření. Podkapitola F1 upravuje oblast DV ve školách i mimo ně – vytvoření systémového rámce. V rámci navrhovaného cíle se nalézají jedno opatření týkající se informačního a poradenského systému DV.

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011-2015

Zákon o vysokých školách⁹ stanovuje MŠMT povinnost vypracovat, každoročně aktualizovat a zveřejňovat Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol. Hlavním posláním dlouhodobého záměru je hodnocení naplňování priorit a cílů minulého dlouhodobého záměru, prognóza klíčových trendů, vytýčení strategických cílů pro oblast vysokých škol pro období 2011-2015 a stanovení základních nástrojů a cest k dosažení vytýčených cílů. Z aktuálního Dlouhodobého záměru MŠMT vyplývají pro vysoké školy tato doporučení: budovat kariérové poradenství, spolupracovat s podniky v oblasti zaměstnávání absolventů; posílit poradenství pro zájemce a účastníky celoživotního vzdělávání (vč.

⁷ § 9 - 11 a § 185 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁸ Výchozí stav a strategie rozvoje regionálního vzdělávání, A) Rovnost příležitostí ke vzdělávání

⁹ § 18 odst. 3 a v § 87 písm. b) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

zahrnutí hodnocení kvality poradenských služeb do systému vnitřního hodnocení). Poradenství na vysokých školách je věnována kapitola 2.5, kde je stanoven obecný cíl oblasti poradenství na vysokých školách, úloha ministerstva a doporučení pro vysoké školy. Cíl: přizpůsobovat poradenské služby potřebám studentů. Ministerstvo bude zajišťovat metodickou podporu v oblasti poradenství na vysokých školách a zveřejňovat příklady dobré praxe. Doporučení pro vysoké školy: 1. zajišťovat, popř. zprostředkovávat poradenské služby zájemcům o studium, studentům, účastníkům celoživotního vzdělávání i pracovníkům vysokých škol – studijní, kariérové, psychologické, sociální apod. s cílem získat zájemce o studium, snížit studijní neúspěšnost a přispívat k lepšímu uplatnění absolventů na trhu práce; 2. za tímto účelem umožnit DV akademických a ostatních pracovníků vysokých škol, vhodnou formou poskytovat informace cílové skupině (webové stránky apod.), rozvíjet spolupráci s ostatními vysokými školami v ČR i v zahraničí; 3. poskytovat zvláštní poradenské služby osobám se specifickými potřebami.¹⁰

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP se zaměřuje na podporu v oblastech, které přispějí k rozvoji potenciálu populace ČR, a na vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání a učení. OP VK definuje zaměření a hloubku intervencí v oblasti RLZ prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém ČŽU a utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulaci spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, výzkumnou a výrobní sférou.

OP VK má čtyři prioritní osy: první pro počáteční vzdělávání, druhou pro terciární vzdělávání, výzkum a vývoj, třetí pro další vzdělávání a čtvrtou systémový rámec celoživotního učení.

V analytické části dokumentu je zmíněna absence informačních a poradenských služeb v oblasti vzdělávání dospělých, která souvisí s nedostatečně rozvinutým systémem DV.

Komparace OP LZZ a OP VK

Aktivity realizované v rámci OP VK se zaměřují na systém ČŽU (včetně všech forem DV mimo rekvalifikací), při němž žáci a studenti nejen získávají potřebné kompetence, ale při němž se postupně rozvíjí jejich samostatný vztah ke vzdělávání i motivace vzdělávat se po celý život.

Naopak OP LZZ je v této oblasti zaměřen na poradenství k volbě a změně povolání a na rekvalifikace, tj. získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Toto poradenství je zaměřeno zejména na začleňování nezaměstnaných a na zvýšení zaměstnatelnosti na trhu práce a na preventivní opatření pro fyzické osoby, které jsou ohroženy nezaměstnaností.

1.2.1.5 IPS DV v působnosti Magistrátu hl. m. Praha

OP Praha - Adaptabilita

Program je financovaný z ESF. Globálním cílem programu je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny.

¹⁰ strana 22, Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Program je zaměřen na podporu konkurenceschopnosti, boje proti sociálnímu vyloučení a vstupu na trh práce obyvatel Prahy. Cílem programu je podpořit profesní potenciál zaměstnanců, pomoci lidem, kterým ve vstupu na trh práce brání nějaká překážka, a v neposlední řadě investovat do rozvoje škol, nových studijních programů a vzdělávání učitelů.

Poradenství pro různé typy cílových skupin je součástí podpory v rámci tří prioritních os:

Prioritní osa 1: Podpora rozvoje znalostní ekonomiky: poradenství pro rozvoj podnikatelského prostředí, poradenství při zakládání nových firem apod.

Prioritní osa 2: Podpora vstupu na trh práce: poradenství zajišťující lepší dostupnost zaměstnání pro znevýhodněné osoby a zvýšení jejich účasti na trhu práce apod.

Prioritní osa 3: Modernizace počátečního vzdělávání: podporovány jsou aktivity typu poradenství pro usnadnění přechodu ze školy do práce s využitím profesního poradenství, rozvoj kariérního poradenství a informačních služeb o vzdělávací nabídce pro studenty vysokých škol apod.

1.2.1.6 Aktuální analýzy z oblasti IPS DV

IPSYS – Informačně-poradenský systém

Řešitelé: KPMG Česká republika, s.r.o., Gradua-CEGOS, s.r.o, OKsystem s.r.o., Praha 2007

V rámci projektu IPSYS vznikla analýza existujících poradenských a informačních systémů orientovaných na podporu profesní dráhy jednotlivce. Analýza byla prováděna v rámci výstavby informačně-poradenského systému. Cílem analýzy bylo nalezení, prozkoumání a ohodnocení internetových stránek, které byly relevantní k cíli projektu IPSYS. Informační zdroje byly hodnoceny na základě několika kritérií (uživatelská přívětivost, funkcionálnost, obsah, technická úroveň). Účelem analýzy bylo nalézt servery, které lze přímo propojit s IPSYS, nebo je použít jako zdroje dat a poučít se z jejich silných a slabých stránek.

Zpráva o průzkumu stavu kariérních center vysokých škol (ČR, SR, Rakousko)

Masarykova univerzita, ekonomicko-správní fakulta Brno, 13.11.2008

Studie mapuje stav kariérních center vysokých škol v ČR a také po jedné vysoké škole z Rakouska a Slovenské republiky. Byly zjišťovány jednotlivé činnosti kariérních center, jejich postavení v rámci struktury vysoké školy, financování, marketing a internetové stránky. Mimo jiného se centra zabývají rozvojem celoživotního vzdělávání, rozvojem seniorského vzdělávání či interním vzděláváním zaměstnanců, psychologickým poradenstvím, praxemi a stážemi studentů.

Silné stránky: kontakty s množstvím firem, práce s partnery, komplexní kariérní a poradenské služby.

Slabé stránky: roztržštěnost služeb (i pro střední a základní školy), financování - závislost na finančních prostředcích z ESF, existence v rámci jiné struktury - profesní poradenství jako doplňková činnost, nízká publicita centra. Doporučení: „posílení“ série základních marketingových nástrojů pro spolupráci se všemi třemi základními cílovými skupinami (studenty, akademické pracovníky a partnerské organizace), realizace komplexní analýzy relevantního trhu v regionu i na celostátní úrovni.

Analýza poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních a školách

Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR (Nebyly poskytnuty podrobnosti k analýze.)

1.2.2 Shrnutí analýzy legislativy

Souhrnně lze konstatovat, že DV není v ČR dostatečně využíváno jako cesta k překonávání problémů na trhu práce a v profesní kariéře jednotlivců. Toto konstatování můžeme rozšířit i na IPS DV jako jednu z neoddělitelných komponent DV.

Existující IPS DV má pouze obecné ukotvení v legislativě. Na rozdíl od povinnosti evidenční¹¹ a jí podobných příkladů není v žádné právní normě stanovena závazně.

Není vytvořeno legislativní prostředí, které by pozitivně ovlivňovalo a usměrňovalo poptávku a nabídku DV. Existuje pouze právní úprava týkající se ověřování a uznávání výsledků DV a některých dalších oblastí, např. rekvalifikací, specifického vzdělávání předepsaného pro výkon některých profesí atd. Chybí však základní právní norma, která by definovala vzdělávání dospělých jako součást vzdělávací soustavy nebo alespoň upravovala působnost MŠMT, případně i MPSV, pro další vzdělávání.

Pokud se ve strategických dokumentech hovoří o reformě vzdělávací soustavy, je integrovaný poradenský systém, ulehčující žákům, rodičům i školám orientovat se na trhu práce, vždy zmíněn ve své důležitosti. To je pozitivní fakt, nicméně v realitě jsou poradenské služby často roztržštěné, je tedy důležité podpořit takovou jejich provázanost, aby se klientovi dostalo jak relevantních informací, tak poradenství, které bude odpovídat potřebám klienta. Nejméně uspokojivá situace panuje v oblasti poradenských pracovišť orientovaných na vzdělávání pro dospělé. Kromě kultivace, v současné době roztržštěných a neúplných, podpůrných informačních a poradenských služeb, musí docházet ke stimulaci zájmu o DV. Specializovaná poradenská pracoviště týkající se vzdělávání pro dospělé existují ve velmi omezeném měřítku, což zatěžuje poradenský systém služeb zaměstnanosti. Zásadním úkolem je podpořit další rozvoj poradenských a informačních služeb o vzdělávání a zaměstnání pro dospělé dostupný pro všechny.

Poznámka:

Úplný text analýzy legislativy je v příloze č. 1, Analýza platné legislativy a strategických materiálů.

1.3 Analýza poradenských služeb

Cílem této analýzy bylo popsat a vyhodnotit existující poradenské služby pro další vzdělávání v kontextu celoživotního kariérového poradenství. K dosažení tohoto cíle byly zmapovány existující poradenské služby pro další vzdělávání, vypracován jejich přehled a popis. V rámci analýzy byla použita převážně metoda sekundární analýzy dokumentů a v ojedinělých případech metoda expertních rozhovorů.

¹¹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

1.3.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)

V ČR působí v oblasti poradenství pro DV dva resorty, a to Ministerstvo práce a sociálních věcí a resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. I z oficiálních dokumentů je patrné, že poradenské služby obou resortů nejsou koordinovány. O jejich propojení se stále diskutuje, ale v praxi lze pozorovat spíše jejich vzdalování než integraci. Oba poradenské systémy do jisté míry používají stejné metody, techniky práce, respektují platné mezinárodní dokumenty a etický kodex, ale cílová skupina v pojetí dětí, mládež a dospělí se různí. Částečně se do oblasti poradenství pro DV zapojuje i resort Ministerstva průmyslu a obchodu v oblasti poradenství pro (začínající) podnikatele.

1.3.1.1 Poradenský systém pro další vzdělávání v působnosti resortu Ministerstva práce a sociálních věcí¹²

V resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) je poskytování poradenských služeb rozvíjeno od počátku 90. let, kdy byla v rámci úřadů práce zřízena i poradenská oddělení a informační a poradenská střediska pro volbu povolání, tzv. IPS.

Koncepční, metodické a organizační řízení poradenského systému je na centrální úrovni zabezpečováno Sekcí politiky zaměstnanosti a trhu práce MPSV, konkrétně je řízeno Odborem realizace služeb zaměstnanosti, v rámci něhož jsou oddělení dalšího profesního vzdělávání a volby povolání, oddělení zprostředkování, oddělení zahraniční zaměstnanosti a oddělení správního řízení.

Sekce ve spolupráci s ostatními subjekty činnými na trhu práce zabezpečuje státní politiku zaměstnanosti zaměřenou v obecné rovině na dosažení plné zaměstnanosti a na ochranu proti nezaměstnanosti. Pro naplňování tohoto cíle zpracovává koncepci státní politiky zaměstnanosti, spravuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti a rozhoduje o jejich využití, zabezpečuje právo na zaměstnání, koordinuje opatření v oblasti zaměstnanosti a RLZ, tvoří a koordinuje jednotlivé programy a opatření k zajištění priorit v oblasti zaměstnanosti a RLZ v souladu s Evropskou strategií zaměstnanosti. Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce MPSV kromě jiného sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření k ovlivnění nabídky a poptávky na trhu práce. Koordinuje činnost EURES v ČR, zajišťuje národní financování v oblasti zaměstnanosti a RLZ v rámci ESF. Nedílnou součástí je i metodické vedení a koordinace informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce.

Poradenské služby v rámci tohoto resortu jsou významným nástrojem státní politiky zaměstnanosti vykonávané úřady práce ve všech správních obvodech bývalých okresních měst. Úřady práce realizují státní politiku zaměstnanosti na svém území, zpracovávají koncepce vývoje zaměstnanosti, provádějí zprostředkování zaměstnání uchazečům a zájemcům o zaměstnání a poskytují fyzickým osobám a zaměstnavatelům poradenské, informační a další služby v oblasti zaměstnanosti a volby povolání. Na podporu rozvoje poradenského systému v rámci úřadů práce jsou každoročně vyčleňovány finanční prostředky a poradci jsou centrálně metodicky vedeni.

Poradenské služby se soustřeďují zejména na řešení otázek souvisejících se ztrátou a znovuzískáním zaměstnání, s problematikou volby a změny povolání a přípravou na něj, tj. výběrem optimální vzdělávací cesty. S oblastí DV je převážně spojeno poradenství pro volbu povolání v rámci informačního a poradenského střediska pro volbu povolání, dále poradenství pro volbu rekvalifikace

¹² Integrovaný portál MPSV [online]. Praha: MPSV [cit. 10.03.2010]. Dostupné na: <<http://portal.mpsv.cz/sz>>.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

a pouze okrajově, doplňkově, poradenství pro zprostředkování vhodného zaměstnání a poradenství EURES.

Poradenství pro volbu povolání

„Poradenství pro volbu povolání se zaměřuje zejména na poskytování informací o povoláních, předpokladech a způsobilosti pro výkon určitého povolání, možnostech studia, přípravy na povolání a možnostech pracovního uplatnění. Poradenství je poskytováno žákům a studentům škol a jiným fyzickým nebo právnickým osobám; tím není dotčeno poskytování poradenských služeb v resortu školství.“¹³

Poradenství pro volbu povolání poskytuje odborné informační a poradenské služby související se studijní a profesní orientací v návaznosti na vhodné pracovní uplatnění vzhledem k současnému i předpokládanému vývoji na trhu práce. Formou individuální a skupinové práce se orientuje nejen na žáky a studenty, ale v posledních letech i na dospělé jedince, kteří mají zájem změnit svoji kvalifikaci, nebo si ji doplnit či zvýšit. Tyto služby jsou nabízeny bez ohledu na evidenci na úřadu práce a jsou dostupné pro všechny jedince zdarma.

IPS byla od dob svého vzniku zaměřena především na děti a mládež. Krátce po zveřejnění Lisabonské strategie se cílová skupina IPS začala měnit, stále více je poradenství vyhledáváno i dospělými jedinci. V současné době jsou dospělé osoby běžnou klientelou IPS, hledají zde odpovědi na dotazy týkající se získání, zvýšení či rozšíření svého vzdělání, včetně výběru vzdělávací instituce.

K poradenství pro DV používají IPS několik poradenských a informačních nástrojů. Jedním z nich je online přístupná databáze s celorepublikovým přehledem středních, vyšších odborných a vysokých škol, včetně možností dálkového, kombinovaného a distančního studia. K dispozici jsou i poradensko-diagnostické nástroje. Používána je např. počítačová diagnostika COMDI (pracovní diagnostika), diagnostický test profesní orientace AIST-R, Dotazník pro volbu povolání a jiné. Dále se rozšířilo používání psychologické metody bilanční diagnostika, která vyžaduje akreditaci MPSV a je poskytována psychologem ÚP, nebo externím dodavatelem této služby. IPS dále pro svou poradenskou činnost využívají informačních podpůrných online nástrojů, například Integrovaný systém typových pozic (ISTP), který se skládá z více modulů. Pro poradenství v oblasti DV je určen modul „JOB-TIP“, neboli Analýza individuálního potenciálu. V tomto modulu lze sestavit pracovní profil a navrhnout vhodnou oblast vzdělávání nebo vhodnou pracovní pozici. ISTP dále nabízí modul DAT CZ, databázi vzdělávacích příležitostí a rekvalifikačních kurzů od řady vzdělávacích společností z celé ČR. IPS také nabízí ke zhlédnutí řadu materiálů, jako např. krátké informativní videofilmy, které dokumentují obrazem i slovem základní pracovní činnosti jednotlivých profesí, včetně ukázek konkrétního pracovního prostředí, dále podrobné popisy jednotlivých profesí, obsahující výčet pracovních činností, používaných pracovních prostředků a popis pracovního prostředí.

IPS zpravidla zajišťují 1 až 3 pracovníci, kariéroví poradci. Záleží na velikosti a možnostech úřadu práce a na velikosti spádového území. Tito kariéroví poradci mají většinou vysokoškolské vzdělání v některém z humanitních oborů, jako jsou např. pedagogika, sociální práce, sociologie, sociální politika, veřejná správa a psychologie. Vyskytuje se i vyšší odborné vzdělání. Nejsou však výjimkou i

¹³ § 21 odst. 1 vyhl. č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

takové obory, které s poradenstvím v žádném případě nesouvisí. V takovýchto případech je vhodné, aby poradce získal znalosti i z jiných školení, kurzů apod.

Poradenství pro volbu rekvalifikace

„Poradenství pro volbu rekvalifikace se zaměřuje na určování obsahu a rozsahu rekvalifikace a vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována.“¹⁴

Poradenství pro volbu rekvalifikace je mnohdy provázáno spolu s poradenstvím na IPS, kde jedinec má širší možnosti diagnostických a poradenských nástrojů pro vyjasnění si své profesní orientace. Má-li jedinec zájem již o konkrétní rekvalifikaci, může kontaktovat přímo poradce pro rekvalifikace.

Nabídka rekvalifikačních kurzů je často omezená na kurzy vzdělávacích institucí, které mají uzavřenou smlouvu s úřadem práce, a hlavně je nabídka těchto rekvalifikačních kurzů ovlivněna poptávkou po profesi, která z konkrétní rekvalifikace vyplývá. Jinými slovy úřad práce podporuje ty rekvalifikační kurzy, na základě kterých je vysoká pravděpodobnost umístění uchazeče/zájemce o zaměstnání na trhu práce. V posledním roce je navíc poradenství pro volbu rekvalifikace značně sníženo na pouhé administrativní procesy v rámci veřejných zakázek na uzavírání dohod o rekvalifikaci se vzdělávacími institucemi, které si mnohdy provedou výběr a poradenství samy.

Poradenství pro volbu rekvalifikace je zpravidla zajišťováno oddělením speciálního poradenství, nebo oddělením aktivní politiky zaměstnanosti. Úroveň vzdělání poradců pro volbu rekvalifikace odpovídá v mnoha případech úplnému středoškolskému vzdělání, občas se vyskytuje vyšší odborné a vysokoškolské bakalářské vzdělání.

Poradenství pro zprostředkování vhodného zaměstnání

„Poradenství pro zprostředkování vhodného zaměstnání fyzické osobě se zaměřuje na posouzení zdravotních, kvalifikačních a osobnostních předpokladů pro doporučení vhodného zaměstnání, přípravy pro povolání a rekvalifikace. Poradenství pro zaměstnavatele se zaměřuje na výběr zaměstnanců pro zaměstnavatele a zajištění souladu mezi požadavky zaměstnavatelů a nabídkou pracovních sil na trhu práce.“¹⁵

Poradenství pro zprostředkování zaměstnání je souhrnem individuálních poradenských aktivit vykonávaných v úseku zprostředkování směřujících k uplatnění uchazeče o zaměstnání, příp. zájemce o zaměstnání, na trhu práce, k udržování jeho zaměstnatelnosti a k aktivizaci pro nalezení a udržení zaměstnání. Nejde tedy jen o pouhé zprostředkování zaměstnání, ale i o předání nezbytných informací, jak tuto práci najít.

V rámci poradenství pro zprostředkování dochází i k rozvoji jedince, k obohacení o nové dovednosti a schopnosti, a to i v kontextu celoživotního učení. Jedinec se učí, jak tuto práci hledat (metody hledání práce), kde tuto práci hledat (zdroje pracovních nabídek), jak se prezentovat, a to nejen sepsáním profesního životopisu, ale hlavně vystupováním v kontaktu se zaměstnavatelem, resp. personalistou, např. při prvním kontaktu, při pohovoru apod. Zde je tedy znatelné, že poradenství

¹⁴ § 21 odst. 2 vyhl. č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

¹⁵ § 21 odst. 3 vyhl. č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

pro zprostředkování není pouhé předávání informací, ale že právem dochází k rozvoji osobnosti uchazeče/zámce o zaměstnání nabytím nových znalostí v kontextu celoživotního učení.

Poradci pro zprostředkování mají zpravidla střední odborné vzdělání ekonomického nebo sociálně právního směru. Výjimečně vyšší odborné vzdělání.

EURES poradenství

EURES poradenství se poradenství pro DV dotýká velmi okrajově. Úřady práce se po připojení ČR k EU staly součástí sítě EURES, jejímž základním posláním je usnadňovat mezinárodní mobilitu pracovních sil. Službu EURES (EUropean Employment Services – Evropské služby zaměstnanosti) nabízí veřejné služby zaměstnanosti všech 27 členských států EU, dále Norska, Islandu a Lichtenštejnska, které jsou součástí Evropského hospodářského prostoru (EHP). Dohodu o účasti v síti EURES má i Švýcarsko.¹⁶

Základním úkolem sítě EURES je poskytovat služby užitečné pracovníkům, uchazečům a zájemcům o práci i zaměstnavatelům, respektive všem občanům, kteří mají zájem využívat svého práva volného pohybu osob. Poskytování všech služeb EURES občanům a zaměstnavatelům je umožněno dvěma základními cestami: na jedné straně to jsou databáze zveřejněné na EURES - evropském portálu pracovní mobility, na straně druhé to jsou informační a poradenské služby nabízené EURES poradci a kontaktními pracovníky EURES, působícími na úřadech práce v ČR.¹⁷

Poradci EURES okrajově poskytují i poradenství vztahující se k možnostem vzdělávání v EU. Za tímto účelem slouží na portálu EURES databáze vzdělávání, která je zajišťována evropským portálem PLOTEUS.

Vzdělání EURES poradců ve většině případů odpovídá vysokoškolskému vzdělání magisterského či bakalářského stupně.

Poradenský systém pro další vzdělávání v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)¹⁸ je ústředním orgánem státní správy zodpovídající za vzdělávací systém jako celek. Fungování poradenského systému ovlivňuje prostřednictvím krajských úřadů a přímo řízených institucí. Hlavním nástrojem řízení je Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, který stanoví mimo jiné také způsob zajištění a realizace systému poradenských služeb v resortu školství. MŠMT v podstatě přeneslo odpovědnost za rozvoj poradenského systému na své přímo řízené organizace. Jedna z kapitol v současné době platného dlouhodobého záměru z roku 2007 definuje integrovaný poradenský systém ve školství s cílem vytvořit školní poradenská pracoviště zajišťující komplexní péči o žáky v rámci pedagogicko-

¹⁶ Integrovaný portál MPSV EURES [online]. Praha, MPSV. [cit. 10.3.2010]. Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/eures/sit_eures>.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz>>.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

psychologického a kariérového poradenství včetně prevence sociálně patologických jevů a odpovídající informační základnu pro orientaci absolventů škol na trhu práce.¹⁹

Právo na včasnou a účelnou radu v různých otázkách týkajících se vzdělávání je považováno za důležitou součást činnosti školy a školských poradenských zařízení. Na této úrovni je nazýváno poradenstvím výchovným, pedagogicko-psychologickým, speciálně pedagogickým a preventivním.

Poradenský systém v rámci resortu MŠMT je orientován na poradenskou činnost vůči žákům a studentům, případně jejich rodičům, při řešení běžných výchovných problémů a dalších situací, se kterými se děti a mládež potýkají v průběhu studia, při úvahách o změně či výběru DV, při hledání profesní orientace a při přípravě ke vstupu na trh práce vůbec. Věnuje se také optimalizaci vzdělávací cesty a přípravě mladých lidí ke vstupu na trh práce. Systém je určen zejména pro děti a mládež do 18, resp. 19 let.²⁰

Z důvodu výše uvedených je zřejmé, že tyto poradenské služby nejsou předmětem poradenství pro DV. V resortu školství není poradenství dospělým, resp. poradenství pro DV v podstatě poskytováno. Výjimku představují poradenská centra některých resortních ústavů MŠMT jako je např. Centrum kariérového poradenství NÚOV, Zákaznické a informační centrum ÚIV a vysokoškolská poradenská centra, kde je možné se informovat i o možnostech DV. Je třeba však upozornit, že v rámci projektu UNIV (Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým) začínají vznikat Centra uznávání celoživotního učení, a to v rámci středních a vyšších odborných škol, kde jsou do služeb těchto center zapojeni i výchovní poradci.

Ostatní poradenské služby jako např. pedagogicko-psychologické poradenství, speciálně pedagogické poradenství a výchovně preventivní poradenství spadá do systému počátečního vzdělávání. Poradenství pro DV se tohoto systému netýká. Proto se v této studii nevěnujeme poradenským službám v pedagogicko-psychologických poradnách, ve speciálně pedagogických centrech či ve střediscích výchovné péče.

Diskutabilní je vztah vysokoškolského poradenství k DV. Přestože je vysokoškolské studium zařazeno do počátečního vzdělávání, může být považováno i za DV. Poté i vysokoškolské poradenství za poradenství pro DV. Není pochyb, že i vysokoškolské vzdělávání plní významnou úlohu v DV. S vývojem tržního hospodářství dochází k častému návratu, resp. zahájení vysokoškolského studia v průběhu produktivního života, bez ohledu na věk jedince. Ať se již jedná o kombinované studium či studium distanční, nebo v mnoha případech i studium prezenční formy, které mnohdy nemusí být ani překážkou pružné pracovní doby, a to zejména na soukromých vysokých školách. Lidé tak mají širší možnosti k získání vysokoškolského vzdělání při zaměstnání a zvýšit si touto cestou svůj potenciál na progresivním trhu práce.

Vysokoškolská poradenská centra

Poradenské centrum je samostatným pracovištěm začleněným do organizační struktury příslušné vysoké školy. Způsob začlenění záleží na rozhodnutí vedení vysoké školy. Vnitřní model poradenského centra je potřeba vytvořit takový, aby odpovídal potřebám dané školy a možnostem

¹⁹ Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR [online]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-cr>>.

²⁰ FREIBERGOVÁ, Z. Poradenský systém ČR a vysokoškolské poradenství. Praha: NVF, 2009.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

poradců. Poradenská činnost je realizována speciálně vyškolenými poradci, případně externími spolupracovníky či specialisty. Služby jsou poskytovány zdarma. Kromě základních funkcí jsou zahrnuty i další služby studentům i akademickým pracovníkům, např. metodické centrum pro distanční formy studia, celoživotní vzdělávání, e-learning či metodické centrum studijního tutoringu.²¹

Na úrovni vysoké školy je ze zákona o vysokých školách²² poskytování poradenských služeb plně v kompetenci jednotlivých vysokých škol a jejich fakult. Zákon ovšem nestanovuje, jakou formou a v jakém rozsahu má být poskytováno. Způsob poskytování vysoká škola konkretizuje v rámci Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti vysoké školy (Dlouhodobý záměr vysoké školy).²³

Vysokoškolské poradenství nabízí poměrně široký okruh poradenských služeb. Z hlediska poradenství pro DV jsou však stěžejní dva okruhy, a to:

- studijní poradenství pro uchazeče o vysokoškolské studium a studijní poradenství pro studenty všech forem vysokoškolského studia (včetně studentů, kteří svá studia z nějakého důvodu nedokončili), kteří mají zájem např. o změnu studijního oboru, o doplňkové studium jiného oboru, individuální studijní program, postgraduální či doktorské studium,
- kariérové/profesionální poradenství v otázkách uplatnění vybraného studijního oboru na trhu práce, případně i poskytnutí konkrétní pomoci při vyhledávání potenciálního zaměstnavatele.

Centrum kariérového poradenství Národního ústavu odborného vzdělávání²⁴

Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV) přispívá již šedesát let k rozvoji odborného školství v ČR. Je organizací přímo řízenou MŠMT a společně s ním zpracovává koncepce pro další rozvoj odborného vzdělávání. NÚOV je otevřeným zdrojem informací o všech oborech vzdělání, středních i vyšších odborných školách i o jejich absolventech. To vše zpřístupňuje v tištěné formě i na internetu pro široké spektrum zájemců z řad veřejnosti, pro orgány veřejné správy, zaměstnavatele a mnohé další organizace. NÚOV je také vždy připraven poradit žákům i rodičům při výběru školy a oboru a pomáhá učitelům, kteří žákům radí ve školách. K nejvýznamnějším cílům NÚOV patří také podpora celoživotního vzdělávání. NÚOV zároveň připravuje analýzy, které se zabývají skladbou a úrovní odborných škol a úspěšností jejich absolventů na trhu práce či v dalším studiu. Zjišťuje také, jaké změny v odborném vzdělávání jsou potřebné vzhledem k rychlému vývoji ve společnosti, ekonomice i technologii a tyto změny pomáhá zavádět do praxe. Proto zde vznikají ve spolupráci se školami i zaměstnavateli nové vzdělávací programy, které mají přispět k modernizaci odborného školství. Proto se také NÚOV podílí na celé řadě projektů, na něž přispívá EU a díky nimž mohou rychleji probíhat potřebné změny v učebních i maturitních oborech, ale také v celoživotním vzdělávání a uznávání jeho výsledků. NÚOV je partnerem zahraničních institucí zabývajících se odborným

²¹ Freibergová, Z., Fantová, V., Goulliová, K., Menclová, L. Poradenství na vysokých školách. Praha: NVF, 2002. ISBN 80-903125-3-5.

²² Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

²³ FREIBERGOVÁ, Z. Poradenský systém ČR a vysokoškolské poradenství. Praha: NVF, 2009.

²⁴ Národní ústav odborného vzdělávání [online]. Praha: © 2008 NÚOV [cit. 10.03.2010]. Dostupné na: <<http://www.nuov.cz>>.

vzděláváním, a to jak na úrovni bilaterální spolupráce, tak nadnárodní (zejména organizace CEDEFOP, ETF, OECD).

V Centru kariérového poradenství poskytují bezplatné individuální poradenství při výběru studia na středních a vyšších odborných školách, včetně plánování vzdělávací dráhy i starším zájemcům o studium při zaměstnání. Společně s klienty hledají cesty k efektivnímu řešení problémů ve škole (např. vyloučení ze školy, změna oboru aj.). Nabízejí poradenský nástroj pro samostatné vyhledávání, informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA), CD nosič Kam na školu. Dále nabízejí přihlášky ke studiu na střední škole, informace o přijímacích zkouškách na střední školu a vzdělávání výchovných poradců a učitelů.

Národní informační centrum pro mládež²⁵

Národní informační centrum pro mládež je jedním z oddělení Národního institutu dětí a mládeže, které je přímo řízenou organizací MŠMT. Poskytuje mladým lidem, pracovníkům s mládeží, rodičům studentů a dále i širší veřejnosti bezplatné informace z několika oblastí, mezi nimiž je i informační a poradenská činnost v oblasti vzdělávání v ČR a vzdělávání v zahraničí, volba povolání a personální poradna. Přestože z názvu vyplývá, že hlavní cílovou skupinou je mládež a odborníci s mládeží pracující, mohou služeb využívat i jiné cílové skupiny, které do systému počátečního vzdělávání již nepatří, ale mají zájem své vzdělání zvýšit, rozšířit či inovovat. Služby poskytují formou webových článků, aktualit, informací, odkazů, formou telefonickou a e-mailovou i formou webových stránek <http://kurzy.icm.cz/>, kde mohou organizace, které DV poskytují, prezentovat svou nabídku kurzů, seminářů, školení a workshopů. Tyto kurzy jsou však určeny především pracovníkům s mládeží, i když se tam najdou i takové, které jsou určeny pro širokou veřejnost (např. průvodcovský kurz apod.). V souvislosti s poradenstvím pro DV poskytují profesní diagnostiku COMDI. Ke své práci používají dostupných zdrojů jako je například internet, odborné publikace a časopisy, webovou aplikaci www.infoabsolvent.cz, vyhledávače rekvalifikačních kurzů a pracovní diagnostiku COMDI.

Všichni zaměstnanci mají vysokoškolské vzdělání, nebo jsou studenty vysoké školy, humanitního nebo sociálního zaměření.

Zákaznické informační centrum Ústavu pro informace ve vzdělávání²⁶

Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV) je příspěvkovou organizací, přímo řízenou MŠMT. Zákaznické informační centrum poskytuje jak informace a služby z oblasti školství a vzdělávání, tak i přímý prodej publikací a CD. Aktivita centra jsou určeny široké škále veřejnosti, a to žákům a studentům, rodičům, pedagogickým pracovníkům, školským subjektům, fyzickým a právnickým osobám a orgánům veřejné správy.

V centru lze získat aktuální údaje o školách a školských zařízeních regionálního školství, které jsou vedeny v rejstříku; základní údaje o vysokých školách v ČR; komplexní statistické údaje a analýzy z oblasti školství a vzdělávání v ČR; dílčí statistiky a analýzy podle objednávky klientů, zpracované jednotlivými útvary ÚIV; informace o školském systému v ČR; informace o školských systémech v

²⁵ Národní informační centrum pro mládež [online]. Praha: (C) NICM [cit. 10.03.2010]. Dostupné na: <<http://www.icm.cz>>.

²⁶ Ústav pro informace ve vzdělávání [online]. Praha: ÚIV [cit. 10.03.2010]. Dostupné na: <<http://www.uiv.cz>>.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

zemích EU; osobní poradenství při výběru školy podle zadání klienta (např. podle specializace školy, umístění, vybavení aj.); informace o činnosti, odborném zaměření a dalších službách poskytovaných ÚIV (např. Národní pedagogická knihovna Komenského, Národní oddělení EURYDICE, divize Nakladatelství TAURIS aj.); informace o spoluúčasti ÚIV na mezinárodních výzkumech v oblasti školství a vzdělávání; informace o analýzách a šetřeních zaměřených na působení médií ve školství a vzdělávání; nabídku publikací ÚIV; zprostředkování kontaktů na další školské, vzdělávací, dětské a mládežnické instituce a organizace v ČR a v zahraničí.

Poradenské služby na školách

Obsahem poradenských služeb je i činnost přispívající zejména k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění.²⁷

Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.²⁸

Nás však z pohledu poradenství pro DV bude zajímat výchovný poradce, jakož i osoba podílející se na činnosti Center uznávání celoživotního učení.

Škola zajišťuje poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené i na kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění.²⁹

Standardní činnosti výchovného poradce v oblasti kariérového poradenství a poradenské pomoci při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků:

- a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
- b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
- c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti (ve spolupráci s třídním učitelem),
- d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků (ve spolupráci s třídním učitelem),
- e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum) a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
- f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadů práce a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek.³⁰

²⁷ § 2, písm. e) vyhláška č. 72/2005 Sb., o poradenských službách ve školách a školských poradenských zařízeních

²⁸ § 7, odst. (1) vyhláška č. 72/2005 Sb., o poradenských službách ve školách a školských poradenských zařízeních

²⁹ § 7, odst. (2), písm. c) vyhláška č. 72/2005 Sb., o poradenských službách ve školách a školských poradenských zařízeních

³⁰ Příloha č. 3, odst. (1) vyhláška č. 72/2005 Sb., o poradenských službách ve školách a školských poradenských zařízeních

Odborná kvalifikace poradenských pracovníků je stanovena zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Splnění dalších kvalifikačních předpokladů poradenských pracovníků je stanoveno vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání a kariérním systému pedagogických pracovníků, kde § 8 stanovuje studium pro výchovné poradce:

1. Studium pro výchovné poradce získává jeho absolvent specializaci v základním oboru zaměřenou na oblast pedagogiky, speciální pedagogiky a psychologie. Tato specializace je předpokladem pro výkon specializované metodologické činnosti výchovného poradce.
2. Studium se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin.
3. Studium se ukončuje obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení.

Týdenní rozsah hodin výkonu této funkce se liší podle počtu žáků na škole a je mu adekvátně snižován týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti od 1 do 5 hod. týdně.³¹ Z uvedené časové dotace na přímou výchovně poradenskou činnost výchovného poradce je evidentní, že výchovný poradce nemá dostatečný prostor pro výkon kvalitní poradenské činnosti. Pravděpodobnost, že tato činnost spadne do rutinní administrativy v podobě například administrování přihlášek na střední, resp. vyšší odborné a vysoké školy a překryje tak významné poradenské služby, je velmi vysoká.

Metodickou podporu výchovným poradcům poskytuje Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR.

Centra uznávání a celoživotního učení v rámci projektu UNIV³²

Obecným cílem projektu UNIV (Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým) je podpora DV poskytovaného středními školami a vyššími odbornými školami, a to konkrétně podpora poskytování DV na středních školách a vyšších odborných školách a rozšíření nabídky DV o mechanismy umožňující uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení, tedy předchozího učení. Školy v ČR disponují potřebným materiálním zázemím i kvalitními a kvalifikovanými lidskými zdroji. Navíc demografické prognózy poukazují na výrazný pokles počtu studentů na středních školách. Z těchto důvodů je smysluplné využít tohoto materiálního a personálního zázemí k realizaci DV.

V roce 2006 byl přijat zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, s účinností od 1. 8. 2007. Od této doby dochází k přípravě a realizaci procesů uznávání.

Ve vybraných krajích je vytvořena síť škol. Součástí každé sítě je i její koordinační centrum, které realizuje řadu rolí, a to koordinační, koncepční, metodickou, evaluační, vzdělávací, informační a poradenskou, vývojovou a roli autority a realizátora uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení. Důvody, které vedly ke spojení škol poskytujících DV v každém kraji do sítě, jsou:

1. síť je rozprostřena po celém kraji, a přibližuje tak nabídku celoživotního vzdělávání občanům;
2. síť škol se stává partnerem pro úřady práce a zjednodušuje jejich administrativu, což úřady práce

³¹ § 3, odst. (3) Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

³² Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení [online]. Praha, NUOV [cit. 18.3.2010]. Dostupné na: <<http://www.univ.nuov.cz>>.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

vítají; 3. síť spolupracuje při činnostech nezbytných pro přípravu vzdělávacích programů i při jejich realizaci; 4. školy si mohou vypomáhat personálně i materiálním vybavením; 5. školy zapojené v síti se v důsledku realizace celoživotního vzdělávání více otevírají veřejnosti; 6. součástí práce sítě bude stálá spolupráce se sociálními partnery.

Pedagogičtí pracovníci do projektu zařazených škol procházejí řadou vzdělávacích seminářů, které je připravují na tvorbu programů DV a na práci s dospělými, učí je využívat možnosti distančního či e-learningového vzdělávání, seznamují je s vhodnými postupy a přístupy v marketingu DV. Pracovníci byli rovněž vyškoleni v problematice hodnotících standardů, procesu posuzování kvalifikačních standardů a v problematice průvodců a hodnotitelů (zájemce o získání autorizace).³³

Základním výstupem z této části projektu je vytvoření sítě škol poskytujících vzdělávací služby dospělým v šesti zapojených krajích a vytvoření nejméně 132 programů DV zohledňujících jak potřeby trhu práce, tak potřeby trhu vzdělávání (především zájmové vzdělávání).

Poradenský systém pro další vzdělávání v působnosti resortu Ministerstva průmyslu a obchodu

Poradenské služby pro DV mohou zasahovat i do oblasti poradenství pro (začínající) podnikatele. Oblast podnikání spadá pod resort Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), a to prostřednictvím Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Tento typ poradenství není však ani legislativně, ani institucionálně zakotven. Poradenství pro (začínající) podnikatele bývá často realizováno v rámci projektů EU - Operační program podnikání a inovace - jako služba institucí podporující podnikatele obecně. Významnou institucí v oblasti poradenství pro (začínající) podnikatele je např. Hospodářská komora, Regionální a informační centra pro podnikatele (RPIC), Národní asociace pro rozvoj podnikání (NARP) a další.

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest³⁴

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená MPO, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a EU CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, a to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. CzechInvest dále propaguje ČR v zahraničí jako lokalitu vhodnou pro umístění mobilních investic, je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy, které mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí.

³³ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání

³⁴ Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest [online]. © 1994–2010 CzechInvest [cit. 5.4.2010]. Dostupné na: < <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu> >.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

CzechInvestu nabízí informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele; realizuje implementace dotačních programů financovaných EU a státem; poskytuje formální poradenství k projektům; vede správu databáze podnikatelských nemovitostí; podporuje subdodavatele – spravuje databáze českých dodavatelských firem; pomáhá při realizaci investičních projektů; zprostředkovává státní investiční podpory; nabízí AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v ČR, podporuje při reinvesticích.

Agentura CzechInvest založila na začátku roku 2004 síť třinácti regionálních kanceláří ve všech krajských městech. Důvodem jejich vzniku bylo rozšíření nabídky služeb. Regionální kanceláře agentury CzechInvest poskytují informace o službách agentury a možnostech podpory podnikání ze strukturálních fondů EU, pomáhají firmám, které mají zájem realizovat svou investici v daném regionu a spolupracují se zástupci místní správy a samosprávy, školami a dalšími regionálními institucemi při hledání příležitostí rozvoje podnikatelského prostředí regionu.

Informační místa pro podnikatele Hospodářské komory³⁵

Ve spolupráci s MPO zřídila Hospodářská komora ČR tzv. Informační místa pro podnikatele (InMP). InMP jsou kontaktní místa HK, kde podnikatelé mohou na jednom místě získat základní informace potřebné pro své podnikání (např.: k zahájení činnosti, k provozu a k financování podniku, informace o podnikání v rámci celé EU a třetích zemích a další). Tyto informace obdrží každý podnikatel z veřejných informačních zdrojů formou nárokové služby rychle, přehledně a bezplatně. Projekt InMP pomáhá nejen začínajícím, ale i stávajícím podnikatelům v orientaci v podnikatelském prostředí, šetří jejich čas a kapacity, které mohou věnovat svému předmětu podnikání.

Síť kontaktních míst se nachází téměř ve všech okresech. Celkem je v současné době provozováno 100 InMP při okresních či oblastních hospodářských komorách. Plošně se jedná o nejvíce rozšířenou standardizovanou veřejnou informační službu pro podnikatele. Podnikatel se může na kontaktní místo se svým dotazem obrátit osobně, telefonicky, pomocí elektronické pošty nebo prostřednictvím elektronického formuláře. Od začátku projektu do konce roku 2009 tato kontaktní místa zodpověděla téměř 65 tisíc podnikatelských dotazů, týkajících se především možnosti financování rozvoje podniků a vyhledávání obchodních kontaktů. Mezi často kladené dotazy patří rovněž informace týkající se zahájení podnikání, provozu podniku a informace o předpisech vztahujících se k prováděné činnosti.

JVM RPIC, spol. s r.o. Centrum pro začínající podnikatele³⁶

V rámci Centra pro začínající podnikatele mohou zájemci o podnikání i začínající podnikatelé získat odborné poradenské služby v základních oborech jako je marketing, daně, legislativa a psychologie, příprava podnikatelského plánu, ekonomické propočty, krize podnikání, financování začínajícího podniku apod. V případě potřeby Centrum nabízí i asistované poradenství, které představuje

³⁵ Informační místa pro podnikatele [online]. Hospodářská komora, © Copyright © 2009 [cit. 5.4.2010]. Dostupné na: < <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/informacni-mista-pro-podnikatele-1/projekt-inmp/informacni-mista-pro-podnikatele-4.aspx>>.

³⁶ JVM RPIC Centrum pro začínající podnikatele [online]. Copyright © 2008 MACHIN.CZ [cit. 5.4.2010]. Dostupné na: < <http://www.jvmrpic.cz/cz/centrum-pro-zacinajici-podnikatele/>>.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

pravidelnou spoluprací podnikatele a zkušeného poradce. Mohou tak být konzultovány např. po dobu prvních šesti měsíců všechny podnikatelské kroky. Rozsah a četnost této poradenské činnosti závisí na konkrétní potřebě a vzájemné dohodě s poradcem. Cena za služby může být dohodnuta standardně jako cena za provedené služby, nebo v závislosti na výsledcích realizace poradenské činnosti – odložená cena, případně může být zahrnuta do dotovaných služeb.

Výhodou spolupráce je např. individuální práce se zákazníky; poradenské zázemí pro podnikatele v rámci jiných oddělení společnosti; dlouhodobé vytváření a praktické osvědčení pracovních postupů vhodných pro osoby od základního vzdělání až po absolventy VŠ; pomoc s řešením finančních potřeb při zahájení podnikání; využívání poradců a lektorů z praxe; široká pomoc a podpora začínajícím podnikatelům prostřednictvím webových stránek (www.ipodnikatel.cz, veřejná i neveřejná sekce www.jvmrpic.cz/CPZP); hluboká profesionalizace činnosti nezahrnující pouze přípravu na založení podniku, ale rovněž širší problematiku výchovy k podnikatelství, motivace k podnikání, předpokladů k podnikání a významu podnikání ve společnosti.

Národní asociace pro rozvoj podnikání³⁷

Národní asociace pro rozvoj podnikání (NARP) byla založena v roce 1996 jako profesní sdružení Regionálních Poradenských a Informačních Center (RPIC) za účelem podpory rozvoje podnikání v ČR. Hlavním posláním NARP je koordinace činností vybudované sítě, pečovat o profesionální úroveň a profesní zdatnost poradců a pracovníků členských organizací, komunikovat s veřejnoprávními institucemi a donátory, spolupracovat na přípravě společných produktů sítě a podporovat rozvoj podnikání v ČR. NARP je celorepubliková síť privátních poradenských a vzdělávacích společností pracujících zejména pro sektor malých a středních podniků (MSP). Vybudovaná síť NARP, včetně satelitních pracovišť a externích spolupracovníků, pokrývá celé území ČR a dostupnost jejich služeb je max. do 40 km z kteréhokoli místa v ČR. Výrazně se projevuje regionální aspekt této sítě. Dlouhodobá spolupráce v regionech s orgány státní správy i samosprávy, úřady práce, Hospodářskými komorami a ostatními organizacemi majícími vazbu na MSP je velmi přínosná a oceňována. NARP je tvořena 25 členskými organizacemi a institucemi. Mezi jejich zaměstnanci nebo společníky jsou advokáti, auditoři, daňoví poradci, insolvenční správci, soudní znalci, vysokoškolští pedagogové a další specialisté ze všech oborů, se kterými se v rámci podnikání můžete setkat.

Pro jednotlivé fáze „podnikatelského života“ firmy má NARP připraveny specializované poradenské postupy a metody, které vždy přizpůsobí individuálním potřebám klientů. NARP provází klienty od okamžiku, kdy se rozhodnou podnikat, přes růstovou fázi, kdy si hledají své místo na trhu až do období zralosti, kdy hledají strategického investora k proniknutí na mezinárodní trhy jako klíčoví hráči. Rovněž poskytují klientům poradenské služby v závěrečné části jejich podnikatelského života – tedy v okamžiku, kdy se rozhodnou firmu likvidovat, nebo jí hrozí insolvenční řízení.

Členové sítě NARP poskytují celoplošné standardizované poradenství zejména v těchto oborech: základní informace o podnikání; informace o podporách MSP; poradenství při založení firmy; poradenství při zpracování podnikatelských plánů; poradenství k financování podnikatelských

³⁷ Národní asociace pro rozvoj podnikání [online]. Copyright © 2010 NARP [cit. 5.4.2010]. Dostupné na: <<http://www.narp.cz>>.

projektů; marketingové poradenství; manažerské poradenství; podnikatelské plánování; poradenství při ukončení podnikání; kooperační poradenství; poradenství pro podnikání v zemích EU; reinženýring; procesní změny řízení podniků; krizový management; management nákladů; strategické plánování rozvoje firem; organizace a struktura řízení firem; marketing malých nebo středních firem; účetní poradenství; finanční rozborů a analýzy; příprava na certifikaci ISO a řízení jakosti; posuzování podnikatelských záměrů; zprostředkování kontaktů mezi podnikatelskými subjekty; podpora při vytváření společných podniků; podpora v oblasti technické normalizace; vyhledávání a výběr inovačních projektů, včetně transferu technologií z výzkumu do praxe, včetně jejich ohodnocení; zprostředkování kontaktů mezi inovačními firmami.

Většina členů NARP se specializuje na poskytování dalších služeb, např. audit účetnictví, daňové poradenství, právní poradenství, audit ISO, výběrová řízení dle zákona o veřejných zakázkách apod.

1.3.1.2 Poradenský systém pro další vzdělávání v působnosti soukromého sektoru

Poradenské služby pro DV v působnosti soukromého sektoru jsou roztržštěné, nekoordinované a nejsou nijak monitorovány. Zpravidla soukromý subjekt nabízí poradenství v rámci svých produktů a služeb. Například vzdělávací agentura poskytne poradenství v orientaci vzdělávacích kurzů, které má v nabídce a které by byly pro klienta nejvhodnější. Není zde cílem kvalifikovaně poradit, ale přesvědčit klienta o výběru vzdělávací nabídky právě u tohoto subjektu. Ve většině případů se ani nejedná o poradenství pro DV, ale všeobecně o poradenství vzdělávací.

Taktéž se vzdělávací poradenství vyskytuje v nabídce služeb u soukromých subjektů v rámci samostatné výdělečné činnosti, konkrétně u fyzických osob – živnostníků – v rámci jejich lektorské, psychologické a koučovací praxe, kdy za úplaty poskytnou i poradenství ve vzdělávacích možnostech. Je to jedna z doplňkových služeb, která zvýší kredit osoby samostatně výdělečně činné. Ojediněle se vyskytují i osoby samostatně výdělečně činné v oblasti kariérového poradenství, jehož součástí je placená služba vzdělávacího poradenství pro dospělé, ale i pro děti a mládež. Tato varianta je však velmi ojedinělá.

Nejrozšířenější soukromou poradenskou službou jsou personální agentury, taktéž známé jako agentury práce.³⁸ Hlavní činností těchto agentur je poradenství personální, avšak mnohdy se toto poradenství může týkat i poradenství pro DV. Klientem agentury se může stát kdokoli, kdo projeví zájem o její služby, které mohou být následující: vyhledávání, výběr a hodnocení pracovníků; kompletní inzertní servis volných pracovních míst; assessment centrum; development centrum; outsourcing personálních činností; personální poradenství; kariérové poradenství ad. V případě zprostředkování zaměstnání se poplatek od klienta nevybírá³⁹, ostatní služby jsou zpravidla hrazené.

³⁸ Integrovaný portál MPSV [online]. Praha, MPSV. [cit. 10.3.2010]. Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zpr_prace>.

³⁹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

1.3.2 Shrnutí výsledků analýzy

Níže uvedené informace vycházejí z expertního posouzení týmu Střediska podpory poradenských služeb NVF, o.p.s., na základě mnohaleté zkušenosti.

Jedním ze zdrojů informací byly výstupy projektů: projekt výzkumu pro potřeby státu (MPSV) „Moderní společnost a její proměny: Vzdělávání, výzkum a vývoj jako klíčové faktory rozvoje společnosti a ekonomiky“ (2003), mezinárodní výzkumný projekt OECD „Review of Career Guidance Policies (2003), projekt ESF „Informačně-poradenský systém pro další vzdělávání“ (2009), projekt výzkumu pro potřeby státu (MPSV) „**Aplikace individuálních akčních plánů ve službách zaměstnanosti ČR**“ (2009).

1.3.2.1 Zhodnocení poradenství pro DV v působnosti resortu MPSV

Poradenské služby pro DV v působnosti resortu MPSV neexistují samostatně, ale jsou zahrnuty v rámci informačního a poradenského střediska pro volbu povolání, v rámci poradenství pro volbu rekvalifikace, v rámci poradenství pro zprostředkování a velmi okrajově v rámci EURES poradenství.

Mezi silné stránky těchto poradenských služeb patří např.:

- legislativní a institucionální zakotvení,
- plošné pokrytí v rámci ČR,
- materiální a metodická podpora
- stabilní organizace,
- prostorové vybavení,
- rozsáhlá spolupráce se školami (hlavně IPS),
- personální podpora a tým nadšených pracovníků (např. IPS),
- spolupráce se vzdělávacími institucemi,
- garantovaná akreditace rekvalifikačních kurzů,
- z hlediska pracovní mobility jedinečnost EURES poradenství v ČR.

Slabé stránky poradenských služeb na úřadech práce se týkají problémů, jako je např.:

- neodpovídající kvalifikace (především počáteční vzdělání, někdy i další profesní vzdělání) poradců pro zprostředkování a poradců pro volbu rekvalifikace,
- další vzdělávání poradců není povinné,
- v rámci IPS administrativní zátěž jinými pracovními úkony, které nesouvisejí s činností IPS,
- IPS je vnímáno ostatními útvary úřadu práce jako podřadná služba (nízká prestiž uvnitř ÚP),
- platové ohodnocení IPS poradců neodpovídá vysokoškolské kvalifikaci, přestože je vysokoškolské vzdělání na tuto pozici vyžadováno,
- absence podpůrných služeb poradců (supervize, výcviky, podpůrné asociace apod.),
- nízká informovanost veřejnosti o poradenských službách na úřadech práce,
- uchazeč/zájemce nemá volbu poradce, je mu přidělen,
- poradenství je limitováno stávající legislativou a opatřeními,
- charakter poradenství je více o tom, že uchazeč/zájemce „musí“,
- v případě poradenství pro zprostředkování vysoký počet uchazečů o zaměstnání na jednoho poradce, není možná individuální poradenská práce,

- EURES poradenství není legislativně zakotveno.⁴⁰

1.3.2.2 Závěrečné zhodnocení poradenství pro DV v působnosti resortu MŠMT

Poradenské služby pro DV v působnosti resortu MŠMT jsou poskytovány institucemi zpravidla zasahujícími do školského systému počátečního vzdělávání, avšak v pojetí koncepce ČŽU dochází k rozšíření cílové skupiny i na skupinu osob, které již školský systém počátečního vzdělávání ukončily.

Mezi silné stránky těchto poradenských služeb patří např.:

- institucionální podpora zpravidla již existujících školských zařízení,
- materiální podpora již existujících vzdělávacích programů,
- bližší spojitost se vzdělávací soustavou,
- profesní zázemí pedagogických pracovníků v již existujících školských zařízeních,
- odpovídající kvalifikace poradců daná zákonem,
- zpravidla povinné další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Slabé stránky poradenských služeb se týkají např. následujících problémů:

- legislativní zakotvení je rozptýleno do více zákonů a vyhlášek,
- veřejností vnímáno jako služby pro děti a mládež,
- v návaznosti na znalosti trhu práce nedostatečná kvalifikace pedagogických pracovníků,
- poradci ve školství jsou primárně vnímáni jako učitelé, teprve pak jako poradci,
- nižší priorita poradenství pro další vzdělávání na úrovni škol,
- nízká časová dotace (např. u výchovných poradců).⁴¹

1.3.2.3 Zhodnocení poradenství pro DV v působnosti resortu MPO

Poradenství pro DV se okrajově dotýká i poradenství pro (začínající) podnikatele, které spadá do působnosti resortu MPO prostřednictvím Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Významnou institucí poskytující tyto poradenské služby je Hospodářská komora – Informační místa pro podnikatele, Regionální a informační centra pro podnikatele (RPIC) a Národní asociace pro rozvoj podnikání.

Silné stránky poradenství pro (začínající) podnikatele jsou např.:

- potřebnost této služby jako jeden z dalších nástrojů realizace politiky zaměstnanosti,
- služba zvyšuje zodpovědnost v seberealizaci na trhu práce,
- ryze individuální přístup,
- poradci jsou zpravidla z oboru/praxe v souvislosti s podnikáním.

Slabé stránky poradenství pro (začínající) podnikatele jsou např.:

- absence legislativního zakotvení,
- absence institucionálního zakotvení,
- absence plošného pokrytí dostupného všem občanům,

⁴⁰ Silné a slabé stránky jsou expertním posouzením na základě mnohaleté zkušenosti týmu SPPS NVF, o.p.s.

⁴¹ Silné a slabé stránky jsou expertním posouzením na základě mnohaleté zkušenosti týmu SPPS NVF, o.p.s.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- realizace zpravidla v rámci projektů EU, nejistá budoucnost udržitelnosti služby,
- mnohdy nejde o poradenství na jednom místě, ale o kontaktování odborníků v jednotlivých oborech (daně, pojištění, podnikatelský záměr, marketing apod.),
- nízká informovanost veřejnosti, hlavně té, která je nezaměstnaná,
- komerční výše poplatku za službu snižuje její všeobecnou dostupnost.

1.3.2.4 Zhodnocení poradenství pro DV v působnosti soukromého sektoru

Poradenské služby pro DV v působnosti soukromého sektoru jsou roztržštěné, nekoordinované a nejsou nijak monitorovány. Zavedení poradenských služeb pro DV v rámci činnosti soukromých subjektů by jistě rozšířilo pokrytí nabídky, avšak není jisté, zda by poradenství pro DV neztratilo smysl dostupnosti pro „všechny“ bez rozdílu. Zpravidla by se pravděpodobně jednalo o hrazenou službu.

Silné stránky poradenských služeb pro další vzdělávání v rámci soukromého sektoru mohou být např. tyto:

- placená služba může zvýšit motivaci jedince k respektování doporučení poradce,
- služba zajistí vyšší flexibilitu a adaptabilitu jednotlivce,
- služba zajistí efektivní a cílený rozvoj profesního portfolia jednotlivce.

Slabé stránky se mohou týkat problémů, jako je např.:

- roztržštěnost, nesystematičnost, necentrálnost,
- různorodá kvalifikace poradců,
- omezená dostupnost díky hrazené službě,
- zpravidla jen v návaznosti na poskytované služby subjektem.⁴²

1.4 Analýza informačních zdrojů a poradenských nástrojů

Analytické práce probíhaly ve dvou základních krocích:

- **Plošný průzkum**, jehož cílem bylo sestavení širokého seznamu informačních zdrojů a poradenských nástrojů, které mají vztah k dalšímu vzdělávání v České republice, a výběr dobrých příkladů ze zahraničí.
- **Cílený průzkum**, v rámci kterého byli vybráni z plošného průzkumu nejvýznamnější zástupci, a ti byli podrobněji analyzováni. K podrobnějším analýzám bylo jako východisko použito schéma poradenského procesu celoživotního kariérového poradenství, které popisuje základní segmenty kariérového poradenství, které úzce souvisí s podporou dalšího vzdělávání.

1.4.1 Charakteristika problémového okruhu (současný stav)

V současnosti existuje velké množství informačních zdrojů a poradenských nástrojů, které jsou přístupny zejména prostřednictvím internetu.

⁴² Silné a slabé stránky jsou expertním posouzením na základě mnohaleté zkušenosti týmu SPPS NVF, o.p.s.
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Tyto zdroje a nástroje vznikaly v různých časových obdobích a v gesci různých zadavatelů (MŠMT, MPSV, privátní firmy, ...). Informační zdroje a nástroje vznikaly většinou za účelem řešení relativně úzkého okruhu informačních, nebo poradenských potřeb uživatelů.

Ne všechny dostupné zdroje a nástroje jsou průběžně aktualizovány.

Při provedení analýz se vycházelo ze zásady, že podpůrné poradenské nástroje a informační zdroje k dalšímu vzdělávání v kontextu celoživotního kariérového poradenství mají podporovat rozvoj člověka vedoucí k úspěšnému profesnímu uplatnění.

1.4.1.1 Metodika analýzy

Plošný a cílený průzkum

Plošný průzkum

V rámci plošného průzkumu jsme sestavili široký seznam informačních zdrojů a poradenských nástrojů, které mají vztah k dalšímu vzdělávání v České republice. Vztah k dalšímu vzdělávání může znamenat například, že zdroje jsou využitelné při hledání dalšího vzdělávání, volbě profesní orientace, informují o projektech z této oblasti nebo poskytují rozcestník na další informace z této oblasti. Výběrově jsme také zařadili zahraniční příklady, které jsou prezentovány na evropském fóru zaměřeném na podporu DV a inspirující pro nastavení systému informačně poradenské podpory DV v ČR. Do seznamu jsme zařadili zdroje, které mají pro poradenství v dalším vzdělávání primární význam, zejména portály s nabídkou kurzů dalšího vzdělávání, poradenské nástroje, klasifikace povolání. Kvůli širšímu pohledu jsme zařadili také ty, které se tématu týkají jen okrajově, jako například portály s nabídkou volných míst, protože mohou také posloužit pro orientační odhad poptávky na trhu práce. Jednotlivé informační zdroje a poradenské nástroje jsme orientačně roztřídili do skupin podle dále popsané klasifikace. Ohodnotili jsme jejich relevanci, význam pro poradenství v dalším vzdělávání. Kde to bylo vhodné, odhadli jsme rozsah a zběžně prověřili funkčnost, abychom do cíleného průzkumu nepropustili informační zdroje zastaralé nebo okrajového rozsahu. Kompletní seznam z plošného průzkumu je přílohou této zprávy.

Cílený průzkum

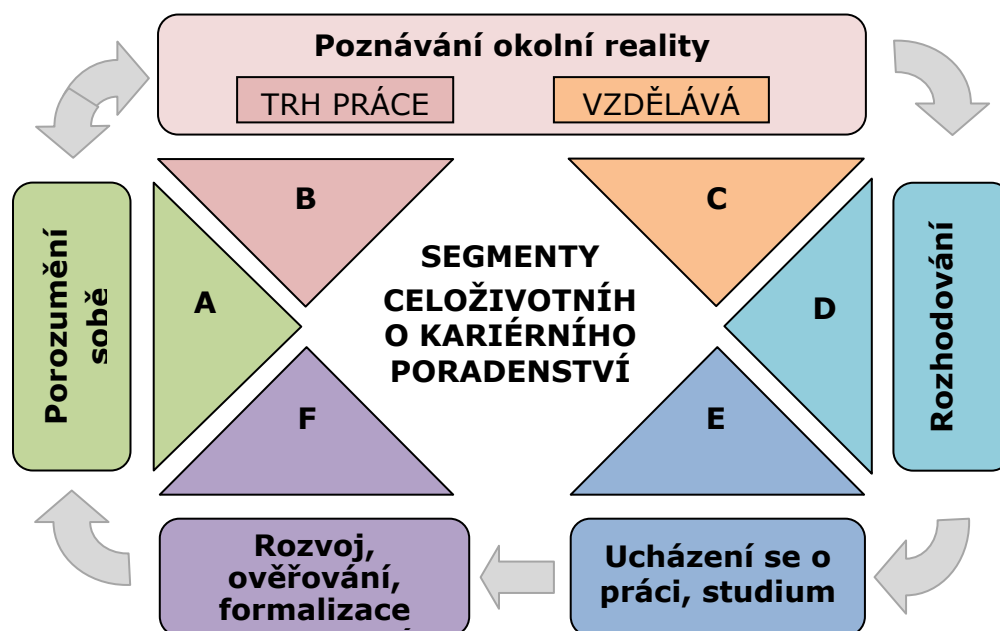
Pro cílený průzkum jsme na základě předchozích kroků vybrali nejvýznamnější zástupce a podrobněji jsme je analyzovali a popsali. Významnost zástupců jsme hodnotili podle používanosti (pokud byla informace o počtu přístupů a uživatelů dostupná) a relevance k tématu poradenství v dalším vzdělávání. Dále jsme chtěli vybrat zástupce za každý segment (viz schéma „*Segmenty celoživotního kariérového poradenství*“ uvedené níže).

Klasifikace zdrojů a nástrojů

Jako základ pro třídění informačních zdrojů a poradenských nástrojů jsme sestavili schéma, které dělí poradenský proces celoživotního kariérového poradenství na několik segmentů.

Cílem analýzy je také prozkoumat, nakolik jsou jednotlivé segmenty pokryty existujícími používanými zdroji a nástroji.

Schéma „Segmenty celoživotního kariérového poradenství“

Vysvětlení segmentů:

Porozumění sobě

Tento segment je východiskem pro zodpovězení otázek, **co jsem** a **co chci dosáhnout**. Jedná se o zjištění silných stránek, představ, hodnot, formálního vzdělání, praxe, očekávání, omezení apod.

Vhodné nástroje:

- **Testy**, nebo **sebereflexe** profesních předpokladů, osobnosti apod.

Poznávání okolní reality

Informace o **trhu práce** a informace o **možnostech vzdělávání**.

K širší orientaci v problematice dalšího vzdělávání mohou pomoci:

- Internetové stránky organizací a projektů, které se věnují **výzkumu** v oblasti dalšího vzdělávání nebo s ním mají významnou souvislost.
- **Rozcestníky** s odkazy na (externí) informace v oblasti dalšího vzdělávání.
- Portály s rozsáhlejší nabídkou **odborných článků** z oblasti dalšího vzdělávání.

Pro poznávání **trhu práce** slouží tyto informační zdroje:

- Klasifikační systémy povolání (zaměstnání, profesí).
- Job-servery s **nabídkou práce**.

Jako informační zdroj pro úvahy o vzdělávání lze použít:

- Informace o **školách** a studijních oborech.
- Portály se souhrnnou **nabídkou kurzů** od více vzdělavatelů.
- Seznamy **vzdělavatelů**, kteří poskytují další vzdělávání.
- **Firemní weby** jednotlivých vzdělavatelů a poskytovatelů poradenských služeb.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- Portály s počítačovými výukovými kurzy (**e-learning**).

Rozhodování

Zpracování získaných informací až do podoby **rozhodnutí**, např. definování cílů, stanovení priorit, kariérních plánů apod.

V tomto segmentu je možné využít:

- **Nástroje** pro podporu rozhodování.

Ucházení se o práci, studium

Podpora **realizace rozhodnutí**, např. poradenství při vytváření profesního životopisu, EUROPASS, motivačního dopisu, zvládání pohovorů apod.

Vhodné informační zdroje:

- Vzory, nástroje nebo návody k sestavení **profesního životopisu**.

Rozvoj, ověřování a formalizace kompetencí

Vzdělávání nebo **učení se praxí** a **ověřování kompetencí** a získávání příslušných **certifikátů**.

Vhodné informační zdroje:

- Klasifikační systémy **kvalifikací**, kompetencí, profesních dovedností.
- Seznamy vzdělávacích firem, které jsou **akreditovány** pro zkoušení nebo ověřování certifikátů a zákonem stanovených požadavků.

1.4.1.2 Poradenské nástroje a zdroje k dalšímu vzdělávání vybrané do cíleného průzkumu

Do cíleného průzkumu byly vybrány následující nástroje a informační zdroje:

- COMDI
- JOB-TIP (modul Integrovaného systému typových pozic)
- IPSYS (Vaše profese)
- ISA (Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce)
- Orienteexpress
- CD Průvodce volbou povolání NÚOV
- NSP(Národní soustava povolání)
- NSK (Národní soustava kvalifikací)
- Portál MPSV
- KTP (Kartotéka typových pozic -modul Integrovaného systému typových pozic)
- DAT CZ (modul Integrovaného systému typových pozic)
- Průvodce světem povolání
- Budoucnost profesí
- Atlas školství
- EDUCITY
- UNIV (Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení)
- ISPV (Informační systém o průměrném výdělku)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- Kam na školu – CD s nabídkou středních škol a vyučovaných oborů v ČR
- Analýzy k uplatnění absolventů a dalších souvislostech o trhu práce realizované NÚOV
- Karty povolání na úřadech práce
- Jobs.cz
- Sprace.cz
- Monster.cz

1.4.2 Shrnutí výsledků analýzy

Z provedených analýz vyplynula následující klíčová zjištění pro návrh informačního a poradenského systému pro podporu dalšího vzdělávání:

- Ke všem výše uvedeným segmentům existují podpůrné poradenské nástroje a většinou jsou v praxi využívány.
- V každém segmentu existují nástroje, které jsou zdarma přístupné prostřednictvím internetu.
- Lze identifikovat poradenské a informační potřeby, které nejsou stávajícími nástroji uspokojeny.
- Nástroje jsou většinou relativně izolované (úzké) z pohledu poskytnutí komplexní informace o všech souvislostech dalšího vzdělávání a propojení s dalšími nástroji.
- Neexistuje „společný jazyk“, který by umožnil vzájemné propojení jednotlivých nástrojů.
- Není konsenzus v používání jednotných číselníků a klasifikací v jednotlivých systémech.
- Nástroje nedostatečně motivují k dalšímu vzdělávání.
- Existují nástroje podporované z veřejných zdrojů i komerčně zaměřené.

Chybějící podpůrné nástroje k podpoře dalšího vzdělávání

Analýzou poradenských nástrojů a posouzením toho, jak jsou naplňovány informační a poradenské potřeby v jednotlivých segmentech, bylo zjištěno, že tyto potřeby nejsou naplněny všechny. V jednotlivých segmentech chybějí následující nástroje:

Porozumění sobě

Chybí veřejně dostupné nástroje pro práci se soft skills a pro zjištění potenciálu k hard skills.

Poznávání okolní reality

Chybí nástroj (systém), který by ovlivňoval zájmy a očekávání klientů konfrontací s prognózami vývoje nabídky a poptávky trhu práce.

Rozhodování

Chybí veřejně dostupné nástroje pro vyhledávání možností založené na práci s kompetencemi. Dále chybí nástroje typu „what-if“ – umožňující modelování dopadů (možností uplatnění), když získám další kompetenci, realizuji nějaké další vzdělávání, školu...

Ucházení se o práci, studium

Chybí nástroje poskytující srovnatelné informace o kvalitě nebo ratingu institucí, které poskytují DV. Rating škol nebo jiný systematicky používaný národní nástroj pro měření a porovnávání kvality ve vzdělávání prozatím neexistuje. Pro oblast DV tento nástroj v koncepční rovině vzniká v rámci podprojektu Koncept - Kvalita v DV. Existují ad hoc průzkumy, které provádějí např. média. MF DNES, Lidové nebo Hospodářské noviny sestavují vlastní žebříčky hodnocení vysokých škol, které zveřejňují před termínem podávání přihlášek na VŠ. Hodnotící kritéria jsou převzatá ze zahraničních

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

srovnání, která zveřejňují např. americký týdeník US News & World Report nebo britský deník The Guardian.

Kompletní analýza z cíleného průzkumu je přílohou této zprávy.

1.4.3 Závěry (podněty, návrhy apod.)

K vytvoření uceleného informačně-poradenského systému podpory dalšího vzdělávání je nezbytné vytvoření jednotné datové platformy, která umožní propojení jednotlivých nástrojů a umožní smysluplnou výměnu dat mezi nimi.

Další podmínkou je rozdělení „sféry vlivu“ a odpovědnosti mezi hlavními garanty podpory dalšího vzdělávání, kterými jsou v ČR MŠMT a MPSV v oblasti správy a údržby klíčových nástrojů a zdrojů pro podporu dalšího vzdělávání.

1.5 Kompetenční přístup

1.5.1 Využití kompetencí– současná situace

Zkušenosti z EU

Existuje mnoho iniciativ, základní rámec pro tyto iniciativy vytváří program **PROGRESS**, přijatý Parlamentem EU v roce 2006. Jeho iniciativa **“New skills for new jobs”** (Nové dovednosti pro nová zaměstnání) jasně stanoví požadavek rozvíjet kompetence lépe přizpůsobené současným i budoucím potřebám trhu práce.

Základním předpokladem je nalezení společného jazyka pro komunikaci světa práce a světa vzdělávání a následně plná integrace společného jazyka - kompetencí, zejména přenositelných, do vzdělávacích programů, hodnocení a kvalifikací.

Evropská komise realizuje aktivity a projekty, které se zaměřují na zmapování celosvětového stavu v oblasti kompetencí. V zemích EU, ale také dalších státech sdružených v OECD jsou vybírány příklady dobré praxe, které budou podkladem doporučení pro společný postup (Studie využití kompetencí ve službách zaměstnanosti v zemích EU 2009 (Francie, Belgie, Nizozemí, Švédsko, Německo, Rakousko,...))

Pokud jde o kvalifikace a profese existuje v zemích Evropské unie poměrně široká shoda názorů odborníků v oblasti popisu: a) Znalostí; b) Odborných (profesních) kompetencí. Naopak v oblasti c) Měkkých kompetencí je doposud velká míra nejednotnosti. Zde by mohl být jedním ze směrů širšího porozumění český přístup k popisu měkkých kompetencí a kompetencí vůbec. Právě Kompetenční model služeb zaměstnanosti (informace k modelu jsou uvedeny níže) byl uváděn jako příklad dobré praxe jak na jednání expertní skupiny ke kompetencím, tak i na jednání iniciativy Evropské komise, která se pod názvem ESCO - **European Skills, Competencies and Occupations taxonomy**, pokouší o hledání společného jazyka v této oblasti na evropské úrovni.

V rámci analýzy **Working with competences and skills**⁴³ bylo provedeno srovnání několika evropských zemí z pohledu využívání kompetenčního přístupu ve veřejných službách zaměstnanosti. Posuzovaly se jak procesy zprostředkování, tak poradenství včetně poradenství k DV. Na základě této analýzy vyplývá, že kompetenční přístup je aplikován v nástrojích a službách v **Německu, Velké Británii, Nizozemsku, Belgii a Rakousku**. Na tematických dnech v Haagu 29.-30. října 2009 bylo, kromě uvedených zemí prezentováno uplatnění kompetenčního přístupu **v francouzském systému ROME**.

V závěrečné zprávě se uvádí: **Testy kompetencí mohou být užitečným nástrojem ke směřování nezaměstnaných v oblasti dalšího vzdělávání a zprostředkování práce. Je zřejmé, že všeobecné přijetí kompetenčního přístupu v poradenství a zprostředkování podpoří sektorovou/profesi mobilitu, stejně jako mobilitu geografickou**⁴⁴.

Zkušenosti v dalších zemích (USA, Austrálie, Kanada, Nový Zéland)

Práce s kompetencemi probíhá jak na podnikové úrovni, tak v rámci poskytování kariérního poradenství a hledání uplatnění na trhu práce. Existují internetové nástroje s širokou nabídkou služeb – nabídka práce, kurzů, specializovaného poradenství, atd. Zadávání vstupních dat i výstupní informace vycházejí právě z použití kompetenčního modelu. Ukázky adresy webů poskytujících uvedené služby:

- <http://www.myfuture.edu.au/>,
- <http://www.jobsetc.ca>, <http://www.jobfutures.ca/en/home.shtml>,
- <http://www.anpe.fr/index.jsp>, <http://www.careers.govt.nz/>,
- <http://jobstar.org/index.cfm>
- <http://www.careers-scotland.org.uk/careersscotland/Web/Site/Home/home.asp>,
- <http://www.careercross.com/en/...>

Zkušenosti v ČR

Podnikatelská sféra:

Kompetenční přístup využívá firemní sektor v personální práci při náboru, hodnocení a rozvoji lidských zdrojů. Existuje mnoho velkých, ale i středních a menších firem, které mají své kompetenční modely a využívají je ve všech procesech práce s lidskými zdroji.

Systémy popisu světa práce a nástroje v oblasti dalšího vzdělávání:

⁴³ World association of public employment services - Working with competences and skills [online]. Copyright © WAPES 2009 [cit. 25.6.2010]. Dostupné na: <<http://www.wapes.org>>.

⁴⁴ World association of public employment services - Working with competences and skills - summary, strana 3 [online]. Copyright © WAPES 2009 [cit. 25.6.2010]. Dostupné na: <<http://www.wapes.org>>.

Kompetence jsou uplatněny v Národní soustavě povolání (NSP) a Národní soustavě kvalifikací (NSK). Tyto systémy se zaměřují na odborné dovednosti. Oblast měkkých kompetencí je zde řešena pouze částečně.

Panuje různorodost v přístupu k vymezení kompetencí i jejich aplikaci při kariérovém poradenství, kompetence využívané v NSP a NSK nebyly testovány pro účely poradenství⁴⁵.

Národní iniciativou v této oblasti je realizace výzkumného projektu Kompetenční model služeb zaměstnanosti. V rámci výzkumného úkolu ZVZ 214 „Tvorba společného kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti ČR“ jej navrhlo konsorcium dodavatelů pro účely MPSV ČR.

1.5.2 Kompetenční model služeb zaměstnanosti - jedno z možných východisek pro kompetenční přístup

Kompetenční model služeb zaměstnanosti (dále i KM SZ) je generický kompetenční model, který je určený pro použití ve službách zaměstnanosti v rámci ČR, především k popisu uchazečů o práci a volných míst. Prostřednictvím klasifikační struktury KM SZ umožňuje popsat požadované nebo nabízené kompetence na trhu práce.

KM SZ má následující vlastnosti:

- zahrnuje oblast měkkých a odborných kompetencí
- jednotlivé kompetence, případně oblasti kompetencí jsou označeny kódem a úrovní
- klasifikace má hierarchickou strukturu
- je navržen tak, aby umožňoval komunikaci různých informačních systémů, které využívají kompetence
- je navržen pro využití v různých aplikacích používaných v souvislosti se vzděláváním, poradenstvím a hodnocením

Struktura KM SZ

Základní jednotkou struktury KM SZ jsou kompetence.

Kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot umožňující pracovní uplatnění a osobní rozvoj jednotlivce. Vyjadřují předpoklady k výkonu určitého souboru činností.

- ✓ musí být sledovatelné
- ✓ musí být měřitelné / hodnotitelné
- ✓ musí být trénovatelné / přístupné změně a rozvoji

Jejich začlenění do struktury KM SZ vychází z typu kompetencí:

- Měkké kompetence (úroveň 0-5)
- Odborné kompetence
 - o Odborné kompetence obecné (úroveň 0-3)
 - o Odborné kompetence specifické (úroveň 1-8) – zahrnují odborné znalosti a odborné dovednosti

⁴⁵ ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA „TVORBA SPOLEČNÉHO KOMPETENČNÍHO MODELU SLUŽEB ZAMĚSTNANOSTI ČR“, Veřejná zakázka ZVZ 214, MPSV ČR.

Všem kompetencím je přiřazena **úroveň**, která dává možnost popisovat na jaké úrovni dané kompetence zvládá. Součástí modelu je také popis jednotlivých úrovní.

Každá z uvedených jednotek KM SZ je dále **strukturována**. Struktura KM SZ má **hierarchický charakter** – ukázkou struktury jednotlivých druhů kompetencí obsažených v KM SZ předkládá následující tabulka:

a	Měkké kompetence
a01	Kompetence k efektivní komunikaci
a02	Kompetence ke kooperaci (spolupráci)
a03	Kompetence k podnikavosti
a04	Kompetence k flexibilitě
a05	Kompetence k uspokojování zákaznických potřeb
a06	Kompetence k výkonnosti
a07	Kompetence k samostatnosti
a08	Kompetence k řešení problému
a09	Kompetence k plánování a organizaci práce
a10	Kompetence k celoživotnímu učení
a11	Kompetence k aktivnímu přístupu
a12	Kompetence ke zvládání zátěže
a13	Kompetence k objevování a orientaci v informacích
a14	Kompetence k vedení lidí (leadership)
a15	Kompetence k ovlivňování ostatních
b	Odborné kompetence obecné
b01	Počítačová způsobilost
b02	Způsobilost k řízení osobního automobilu
b03	Numerická způsobilost
b04	Ekonomické povědomí
b05	Právní povědomí
b06	Jazyková způsobilost v češtině
b07	Jazyková způsobilost v angličtině
b10	Jazyková způsobilost v dalším cizím jazyce
b11-	Němčina, Francouzština, Ruština.....
c-m	Odborné kompetence specifické
c1	Zemědělství, lesnictví, zahradnictví, chovatelství a veterinární péče
c11	Chovatelství, reprodukce zvířat, živočišná výroba
c11_	Znalosti v oboru chovatelství, reprodukce zvířat, živočišná výroba
c11A	Kompetence k ruční práci v oboru chovatelství, reprodukce zvířat, živočišná výroba
c11B	Kompetence k obsluze strojů a zařízení v oboru chovatelství, reprodukce zvířat,
c11C	Kompetence k práci s lidmi v oboru chovatelství, reprodukce zvířat, živočišná výroba
c11D	Kompetence k duševní práci v oboru chovatelství, reprodukce zvířat, živočišná
c11E	Kompetence k obraně, ochranné, záchranné a sportovní práci v oboru
c11Z	Kompetence k řízení procesů a činností v oboru chovatelství, reprodukce zvířat,
c12	Rostlinná výroba
c13	Zahradnictví
	Lesnictví a těžba dřeva
	Rybářství
	
d1	Hornické činnosti a úprava nerostných surovin
e1	Potravinářství
e2	Textil, oděvnictví, obuvnictví, zpracování kůže a kožešin
e3	Zpracování dřeva a výrobků ze dřeva, výroba hudebních nástrojů
e4	Výroba papíru a výrobků z papíru
e5	Chemický průmysl (výroba léčiv, plastů, gumárenství a další)
e6	Zpracování skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot
e7	Strojírenství a kovovýroba
e8	Elektrotechnika, elektronika, automatizace, elektroenergetika
f1	Výroba a rozvod plynu, tepla a vody
f2	Ochrana životního prostředí, vodní hospodářství
g1	Stavebnictví, architektura, geodézie, kartografie

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

h1	Obchodní činnosti a marketing
h2	Logistika, doprava, skladování, zasilatelské služby
h3	Cestovní ruch, ubytování a veřejné stravování
j1	

V KM SZ byla zachována jednoznačná **vazba struktury kompetencí na kompetence používané v informačních systémech Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací**. V těchto systémech dochází k vymezení kompetencí až do detailu, využitelného pro popis jednotlivých pracovních pozic, vzdělávacích programů, kurzů a občanů. Tento mechanismus umožňuje jednotlivým aplikacím, které budou KM SZ využívat, větší prostor pro určení míry podrobnosti kompetencí, se kterými budou pracovat.

Níže uvedená tabulka ukazuje vazbu kompetencí KM SZ v oboru rybářství (zelené pozadí) na znalosti a kompetence NSP (bílé pozadí), které mají podstatně větší míru konkrétnosti:

c15	Rybářství
c15_	Znalosti v oboru rybářství
c15_0100	chov ryb a vodní drůbeže
c15_0200	výlov rybníků
c15_0300	ichtyologie
c15_0400	výživa a krmení ryb a vodní drůbeže
c15_0500	organizace rybářské produkce
c15_0600	šlechtění ryb a vodní drůbeže a základy genetiky
.....	
c15A	Kompetence k ruční práci v oboru rybářství
c15A8025	Krmení a přikrmování ryb
c15A8035	Provádění rybničních zoohygienických opatření
c15A8047	Organizace a řízení reprodukce, odchovu a výkrmu jatečné vodní drůbeže
c15A8055	Výtěr ryb, chov raných stadií, plůdku, násad až po tržní ryby
.....	
c15B	Kompetence k obsluze strojů a zařízení v oboru rybářství
c15B4051	Vápnění, hnojení a meliorace rybníků
c15B4052	Odbahňování rybničního dna
.....	
c15C	Kompetence k práci s lidmi v oboru rybářství
c15C2092	Vyřizování nákupu krmiv, hnojiv a techniky pro rybniční hospodářství
c15C3011	Dojednávání odbytu ryb a vodní drůbeže a další aktivity s cílem uplatnit se na trhu
c15D	Kompetence k duševní práci v oboru rybářství
c15D2011	Provádění melioračních opatření (stanovení dávek vápnění a hnojení) a vyhodnocení jejich dopadu na stav živ.prostředí
c15D2012	Určování krmných dávek a zajištění krmení ryb a vodní drůbeže
.....	

Kompetence v KM SZ jsou klasifikovány, a to dle typu a obsahu kompetence. **Klasifikace** – určování kódů kompetencí umožňuje práci s KM v různých aplikacích, správu, aktualizaci a rozvoj KM SZ.

KM SZ má jednoznačně danou strukturu, klasifikaci, vlastnosti a vzájemné vazby prvků (KM SZ obsahuje 15 měkkých kompetencí a 879 odborných kompetencí (z toho 14 odborných kompetencí obecných a 865 odborných kompetencí specifických).

Využitelnost kompetenčního modelu v jednotlivých informačních systémech zvyšuje možnost tvorby klastrů. Klaster je skupina kompetencí, které jsou z určitého hlediska příbuzné (podobné). Podobnost vychází z existence příbuzného znaku kompetencí, např. využitelnost kompetencí v praxi, dělba práce, činnostní složka, znalostní složky, používané nástroje či materiály, pracovní podmínky, provázanost odborných kompetencí na určitou měkkou kompetenci.

Pro názornost uvádíme v tabulce ukázkou tvorby klastrů z kompetencí v NSP:

Ukázka tvorby klastrů z kompetencí s nejvyšší mírou konkrétnosti (z NSP)		
kód kompetence	text kompetence	kód klastru
Klaster Svařování kovů a plastů		
A.2.E.2.1.926	Volba postupu práce, zařízení, přípravků, nástrojů, elektrod, přídavných materiálů a pomůcek pro svařování	SH007
C.3.E.2.1.004	Úprava a sestavování částí svařenců do celků, jejich spojování stehováním a příprava pro svařování	SH007
C.3.E.2.1.042	Ruční svařování elektrickým obloukem a plamenem	SH007
C.3.F.1.3.003	Spojování kovových materiálů a plastů	SH007
C.4.E.2.1.083	Seřizování, ošetřování a údržba svařovacích zařízení	SH007
D.1.E.2.1.084	Obsluha zařízení na řezání kovů kyslíkem	SH007
E.2.1.51	technologie svařování kovů	SH007
		
Klaster Restaurování a konzervování artefaktů		
C.1.F.1.1.091	Restaurování kamenosochařských děl	SH046
C.1.K.1.3.298	Zhotovování replik historicky cenných výšivek	SH046
K.1.3.13	Zásady a postupy konzervátorských a restaurátorských prací	SH046
K.1.3.13	Zásady a postupy konzervátorských a restaurátorských prací	SH046
		
Klaster Pěstování rostlin a plodin		
A.2.G.1.1.310	Stanovení technologických postupů při pěstování běžných zemědělských plodin pro jednotlivé úseky rostlinné výroby včetně sklizně a posklizňových prací	SH068
C.6.G.1.1.018	Sklizeň zemědělských plodin s využitím variantních technologií	SH068
C.6.G.1.2.023	Sklizeň, skladování a expedice květin a dalších zahradnických produktů a jejich úpravy pro prodej	SH068
C.7.G.1.1.006	Ošetření zemědělských plodin za vegetace	SH068

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

C.7.G.1.1.014	Sázení zeleniny	SH068
---------------	--------------------------	-------

1.5.3 Závěry

Kompetenční přístup v oblasti kariérového poradenství představuje celosvětový trend. V České republice je možné stavět na zkušenostech s kompetencemi v systémech NSP a NSK. Kompetenční model služeb zaměstnanosti (KM SZ) může být jedním z východisek pro budování vazem mezi informačními systémy a nástroji.

1.6 Problémy vyžadující prioritní řešení

Při identifikaci klíčových problémů jsme vycházeli z analýzy platné legislativy, diskuse odborníků na workshopech a expertních zkušeností členů řešitelského týmu.

Za oblast poradenské služby a legislativa

- Poradenský systém pro další vzdělávání je nekoordinovaný, neprovázaný a regionálně neuspořádaný, je třeba vytvořit koordinovanou síť pracovišť poskytujících poradenské služby pro DV.
- Zpřístupnit poradenské služby pro DV všem občanům. Poradenský systém jako celek je značně kapacitně poddimenzovaný, často je využíván systém služeb zaměstnanosti, což přináší nadměrný tlak na tento systém.
- Nastavit systém podpůrných opatření pro poradce jako např. supervize, výcviky, další profesní vzdělávání, podpůrné asociace apod.
- Vytvořit jednotné minimální standardy pro poradce pro DV/poradenské služby pro DV.
- Sjednotit požadavky na kvalifikaci a následné profesní vzdělávání poradců pro DV.
- Není vytvořeno legislativní prostředí, které by pozitivně ovlivňovalo a usměrňovalo jak poptávku po DV, tak i nabídku vhodných vzdělávacích příležitostí.
- Je nutné vyřešit otázku financování po roce 2013, tzn. z dostupných zdrojů vytvořit základ systému, který bude nadále z velké části samofinancovatelný.

Za oblast informační zdroje a nástroje

- Odstranit relativní izolovanost nástrojů, která umožní poskytnutí komplexní informace o všech souvislostech dalšího vzdělávání a propojení s dalšími nástroji.
- Zavedení „společného jazyka“, který umožní vzájemné propojení jednotlivých nástrojů.
- Zavedení používání jednotných číselníků a klasifikací v jednotlivých systémech.

1.7 SWOT analýza

Následující SWOT analýza shrnuje dílčí analýzy všech tří problémových okruhů.

Silné stránky	Slabé stránky	Příležitosti	Hrozby
Legislativní základy pro IPS DV.	Informačních zdrojů a poradenských	Dostatek zdrojů a nástrojů pro podporu	Kompetence, které vznikají v projektech

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Dostupnost finančních zdrojů. Legislativní a institucionální zakotvení některých již existujících poradenských institucí. Materiální a metodická podpora některých již existujících poradenských institucí. Existuje poměrně dost aktualizovaných a udržovaných zdrojů a nástrojů. Jsou veřejně dostupné na internetu a pokrývají valnou část navrhovaných funkcí. Mezi informačními systémy najdeme jak státem placené, tak komerční projekty. Budování hlavních klasifikačních systémů (NSP, NSK) je zakotveno v zákoně a investují se do něj značné prostředky.	nástrojů je možná až příliš. Povědomí o jednotlivých nástrojích mezi laickou a částečně i mezi odbornou veřejností je nedostatečné. Informační zdroje a poradenské nástroje jsou izolované, málo spolupracují, nenavazují a nedosahují synergický efekt. Číselníky a klasifikace použité v jednotlivých systémech se často neshodují. Popisy kurzů, volných míst a zájemců o práci jsou převážně textové. Jejich vzájemné přiřazení je obtížné. Různá doba vzniku a účelů jednotlivých zdrojů a nástrojů (z toho vyplývají různé technologické řešení zdrojů a nástrojů). Neexistence legislativní systémové úpravy DV (IPS DV) . Chybějící systémový přístup k DV (IPS DV). Poddimezovaný poradenský systém. Izolované informační systémy. Nízká role krajů a	poradenství pro další vzdělávání je budován pod garanci MŠMT a MPSV. Stát může řídit jejich úpravy. Popis datových entit kompetencemi může usnadnit jejich vzájemné přiřazení a zlepšit podporu poradenské práce. Potenciál kraje a obce pro rozvoj IPP DV. Propojení jednotlivých systémů IPP DV. Zavedení systému celoživotního učení občanů včetně jeho informační a poradenské podpory. Využití finančních zdrojů (OP LZZ, OP VK) do roku 2013. Využití zahraničních zkušeností. Legislativní a institucionální zakotvení některých již existujících poradenských institucí a jejich podpora. Vymezení typové pozice PORADCE pro DV v NSK/NSP.	NSK a NSP, nejsou testovány pro využití v poradenství. Hrozí, že vznikne rozsáhlá databáze kompetencí, kterou pro účely kariérového poradenství nebude možné využít. Rozdělení odpovědnosti za další vzdělávání mezi MŠMT a MPSV vyžaduje konsenzus a trvalou koordinaci prací. To se nemusí podařit dosáhnout. Nestihne se vybudovat systém podpory DV ze zdrojů EU. Ve státním rozpočtu se nenajdou prostředky pro podporu systémů po skončení implementačního projektu. Nedostatečná vůle k mezíresortní spolupráci. Nesystémový a nekoordinovaný přístup k DV potažmo k IPP DV (z toho plynoucí promarnění současné finanční podpory z EU). Nerozvinutost poradenských a informačních systémů
--	--	---	--

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

	obcí. Potenciál kraje a obce pro rozvoj IPP DV. Propojení jednotlivých systémů IPP DV. Zavedení systému celoživotního učení občanů včetně jeho informační a poradenské podpory. Využití finančních zdrojů (OP LZZ, OP VK) do roku 2013. Využití zahraničních zkušeností. Různorodá kvalifikace poradců. Absence koordinovaného dalšího profesního vzdělávání poradců. Absence podpůrných opatření pro poradce .		a služeb podporujících zaměstnanost. Nevyřešená otázka financování po roce 2013. "Závislost" na EU dotacích.
--	--	--	---

2 Návrh a charakteristika systémového prostředí

2.1 Návrh hlavních záměrů rozvoje systémového prostředí

Následující návrhy vznikly nejen na základě analýz provedených v rámci projektu. Při jejich formulování byly rovněž využity výstupy z expertních rozhovorů se zástupci cílových skupin, závěry z kulatých stolů a diskusních workshopů, v neposlední řadě i expertní zkušenosti členů řešitelského týmu.

2.1.1 Poslání informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání

Motto: *Úspěch v kapitalistické společnosti souvisí s invencí, novátorstvím, ochotou riskovat a vzdát se požitků ve prospěch úspor a vzdělání (Jerry Z. Muller).*

Pod pojmem informačně-poradenská podpora dalšího vzdělávání chápeme komplexní informačně-poradenský systém, který zahrnuje následující prvky:

- 1) Systémovou centrální podporu (zastřešení systému)
- 2) Poradenské služby pro podporu dalšího vzdělávání
- 3) Poradenské nástroje pro podporu dalšího vzdělávání
- 4) Datovou základnu pro podporu dalšího vzdělávání

Poslání

Informačně-poradenská podpora dalšího vzdělávání:

- má vytvořit prostředí podporující člověka v celoživotním učení a pomáhající mu dělat správná rozhodnutí v pracovní kariéře,
- zaměřuje se nejen na nezaměstnané nebo ohrožené skupiny, ale na všechny ekonomicky aktivní občany (čím aktivněji využívají systém, tím větší jim poskytuje přínos),
- poskytuje občanům i zaměstnavatelům srozumitelný přehled o možnostech dalšího vzdělávání a uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení, přistupuje rovnocenně k veřejným, soukromým i neziskovým vzdělávacím a poskytuje informace umožňující jejich srovnání,
- poskytuje občanům i zaměstnavatelům motivaci k dalšímu vzdělávání:
 - o jednotlivcům ukazuje úspěšné cesty,
 - o firmám a organizacím poskytuje nástroje pro zjišťování vzdělávacích potřeb jejich zaměstnanců a efektivní cesty k jejich naplnění,
- na jednom místě poskytuje relevantní informace umožňující lépe sladovat nabídku a poptávku DV:
 - o momentální požadavky po DV ze strany občanů/zaměstnavatelů a nabídku DV,
 - o strategické požadavky na perspektivní povolání/kvalifikace/kompetence z různých pohledů - regionální/národní/evropské, sektorové.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

2.1.2 Vize informačně-poradenského systému dalšího vzdělávání

Navrhovaný informačně-poradenský systém dalšího vzdělávání je:

- **Individuální** – v centru pozornosti je člověk, jeho jedinečné potřeby, přání a předpoklady; jednotlivé složky systému pomáhají člověku popsat osvojené znalosti, dovednosti a měkké kompetence, hledat vhodné oblasti vlastního rozvoje a činit správná rozhodnutí na základě srozumitelných a věrohodných informací; systém podporuje myšlenku vzdělávání jako investice pro budoucnost; lidem s aktivním přístupem poskytuje širší služby;
- **Založený na kompetenčním přístupu** – člověk, vzdělávání, kvalifikace i reálné požadavky trhu práce jsou popisovány jedním jazykem – kompetencemi; tím je umožněno efektivní využití počítačové podpory poradenského procesu; poskytování užitečných informací pro zaměstnavatele a vzdělavatele a vytváření podmínek pro propojování počátečního a dalšího vzdělávání;
- **Komplexní** – systém účelně provazuje stávající informační a poradenské služby, nástroje a datové zdroje a je ve všech svých aspektech udržován a průběžně inovován; zabezpečuje efektivní spolupráci subjektů poskytujících informační a poradenské služby a těží ze synergických efektů této spolupráce; pokrývá reálné potřeby všech uživatelů; v maximální míře opakovaně využívá již jednou pořízené informace; poskytovatelé jednotlivých služeb i jednotlivé nástroje se na sebe vzájemně odkazují;
- **Profesionální** – poradenské služby realizují poradci, kteří mají ověřenou kvalifikaci pro příslušnou oblast kariérového poradenství, průběžně se vzdělávají, znají poradenské nástroje a databáze a umí je používat, účastní se výměny zkušeností s jinými poradci; existuje registr poradců;
- **Koordinovaně řízený a rozvíjený** – nástroje a služby poskytované s podporou veřejných financí se rozvíjejí koordinovaně napříč resorty; do rozhodovacího procesu jsou zapojeni odborníci z poradenské praxe; zajišťuje se ověřování kvality služeb a aktuálnosti zdrojů;
- **Přiměřený** – na základě systému zpětné vazby se soustavně posuzuje přínos systému (počty uživatelů jednotlivých prvků systému a další indikátory) a na základě čísel se rozšiřují nebo omezují veřejné prostředky plynoucí do dané oblasti;
- **Otevřený** – nástroje a databáze začleněné do systému musí dodržovat nastavená pravidla (datová rozhraní, používané klasifikace, terminologie), a systém je tak možné do budoucna rozšiřovat a upravovat podle měnících se potřeb, a to jak z veřejných prostředků, tak na základě zájmu soukromých subjektů (včetně OSVČ) připojit se k systému; ze stejných principů vychází a je otevřená i síť integrující subjekty, které poskytují informační a poradenské služby občanům (např. osoby samostatně výdělečně činné poskytující poradenské služby vztahující se k dalšímu vzdělávání). Platí zde pravidla, která musí poradenští pracovníci dodržovat a vstup do sítě je podmíněn jejich registrací.
- **Známý a dostupný** – poradenské služby související s dalším vzděláváním a ověřováním výsledků učení se propagují na místech odpovídajících cílovým skupinám, přiměřeným a jednotným jazykem; internetové nástroje jsou dostupné z jednoho ústředního místa, na které se zaměřuje propagace;

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- **Motivující** – funkce, provázanost i uživatelská přístupnost umožní, aby další vzdělávání bylo běžnou praxí ekonomicky aktivních občanů a zaměstnavatelů.

2.1.3 Strategické cíle

Pro plnění poslání informačně-poradenské podpory a dosažení vize navrhovaného informačně-poradenského systému je třeba naplnit tyto cíle:

Perspektiva **Zastřešení systému**:

- Nastavit **systém koordinace, řízení a provázaného financování** informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání (především MPSV a MŠMT);
- Definovat **minimální standardy informačních a poradenských služeb**, poskytovaných z veřejných zdrojů v jednotlivých oblastech vymezených v návrhu;
- **Sjednotit terminologii a definovat procesní standardy** jednotlivých služeb (včetně účelného předávání klientů mezi službami);
- Definovat **kvalifikace jednotlivých typů poradců**, nastavit systém jejich vzdělávání a mechanismy sdílení zkušeností napříč jednotlivými poradenskými službami;
- Nastavit závazné mechanismy zpětné vazby pro jednotlivé služby a nástroje, definovat **indikátory výkonnosti a měřítka kvality**.

Perspektiva **Služby**:

- Zabezpečit **dostupnost služeb** všem uživatelům, kteří mají potřebu informačně-poradenské podpory;
- Zajistit přiměřené **pokrytí** poradenských a podpůrných služeb kvalifikovaným **personálem a materiálním zabezpečením**;
- Zahájit **soustavné vzdělávání personálu** a výměnu zkušeností, zajistit dodržování procesních standardů včetně využívání vhodných nástrojů, měření a vykazování indikátorů;
- Zajistit **dostatečnou informovanost** o poradenských službách.

Perspektiva **Nástroje a databáze**:

- Definovat závazný „společný jazyk“ (společné **klasifikace** kompetencí, povolání, formálního vzdělávání atd., jednotná **datová rozhraní** pro popis člověka, práce, vzdělávání);
- Ošetřit právně/smluvně **dostupnost dat** z databází provozovaných různými správci;
- Zajistit realizaci **úprav stávajících nástrojů a databází** tak, aby zapadaly do komplexního systému (jednotná terminologie, sdílení funkcí) a **vytvoření a zprovoznění nových nástrojů** a databází (nové funkce vymezené v návrhu – osobní profil, sdílený kompetenční model, matching vhodného vzdělávání,...);
- Prostřednictvím nově vybudovaného **páteřího systému** zabezpečit **provázanost jednotlivých nástrojů (aplikací)** zajišťující informačně-poradenskou podporu (provázanost výstupů jednotlivých aplikací, možnost přechodu mezi aplikacemi, eliminace duplicitního zadávání dat, vzájemné uznávání informací a výstupů jednotlivých aplikací a nástrojů);

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- Zajistit **dostatečnou informovanost** o páteřním systému a prostřednictvím něj o všech nástrojích zahrnutých do systému přístupných **z jedné adresy**.

2.1.4 Klíčové iniciativy pro dosažení strategických cílů

Pro dosažení výše uvedených strategických cílů doporučují řešitelé uskutečnit následující iniciativy:

- Dohoda klíčových resortů (především MŠMT a MPSV) o **koordinaci a řízení systému celoživotního poradenství**, se zapojením expertů z praxe (například prostřednictvím Národního poradenského fóra);
- Dohoda klíčových resortů (především MŠMT a MPSV) o **společné správě nástrojů** poradenského systému (včetně centrální databáze kompetencí a jejich klasifikace jako klíčového pojítka informačních systémů a služeb);
- Realizování projektu, s využitím zdrojů OP LZZ a OP VK, který provede propojení informačních a poradenských subjektů do informační a poradenské sítě pro další vzdělávání (IP síť pro DV) s cílem dosažení co nejlepších synergických efektů sítě, stanoví úrovně poskytování těchto služeb včetně jejich standardů. Nedílnou součástí je zabezpečení dostatečných finančních prostředků pro chod IP sítě pro DV po ukončení projektu a zabezpečení efektivního fungování sítě včetně koordinovaného řízení v souladu s doporučeními projektu KONCEPT (s využitím zdrojů OP LZZ a OP VK);
- Realizování projektu, který rozpracuje **kvalifikační standardy pro jednotlivé typy poradců** (s využitím zákona č. 179/2006 Sb., „o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání“) a zavedou **efektivní systém vzdělávání** a výměny zkušeností v souladu s doporučeními projektu KONCEPT (s využitím zdrojů OP LZZ a OP VK)
- Realizování projektu, který zajistí vytvoření páteřního systému zajišťujícího **smysluplnou provázanost jednotlivých aplikací a databází systému** informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání
- Realizování projektů, v rámci kterých vzniknou **nové aplikace a databáze**, případně budou **upraveny aplikace a databáze stávající** v souladu s doporučeními projektu KONCEPT, a to metodou *model-pilotní ověření-úpravy-plošné nasazení* (s využitím zdrojů OP LZZ a OP VK);
- Realizace **propagačních kampaní** na poradenské služby, páteřní systém a prostřednictvím něj na jednotlivé nástroje (s využitím zdrojů OP LZZ a OP VK).

2.1.5 Rámec pro jednotlivé hlavní záměry – informačně-poradenský systém jako dům

Informačně-poradenský systém pro podporu dalšího vzdělávání má sloužit zejména občanům k orientaci, inspiraci a motivaci k dalšímu vzdělávání.

V současnosti existuje poměrně rozsáhlý výběr nástrojů a poradenských služeb, které jsou většinou izolované. Buď „o sobě“ nevědí vůbec, nebo si nejsou schopny předávat využitelné informace.

Cílem navrhovaného systému je dostat poradenské nástroje a služby „pod jednu střechu“.

Aby bylo dosaženo co nejlepšího využití systému podpory DV pro občany, měly by být nástroje a služby smysluplně propojeny. V praxi to znamená, že by systém měl být schopen nabídnout co nejvíce odpovídajících informací, které poskytnou dostatečnou podporu pro přijetí co nejlepších rozhodnutí. Systém by měl být efektivní a měl by smysluplně propojovat relevantní informační zdroje, nástroje a služby.

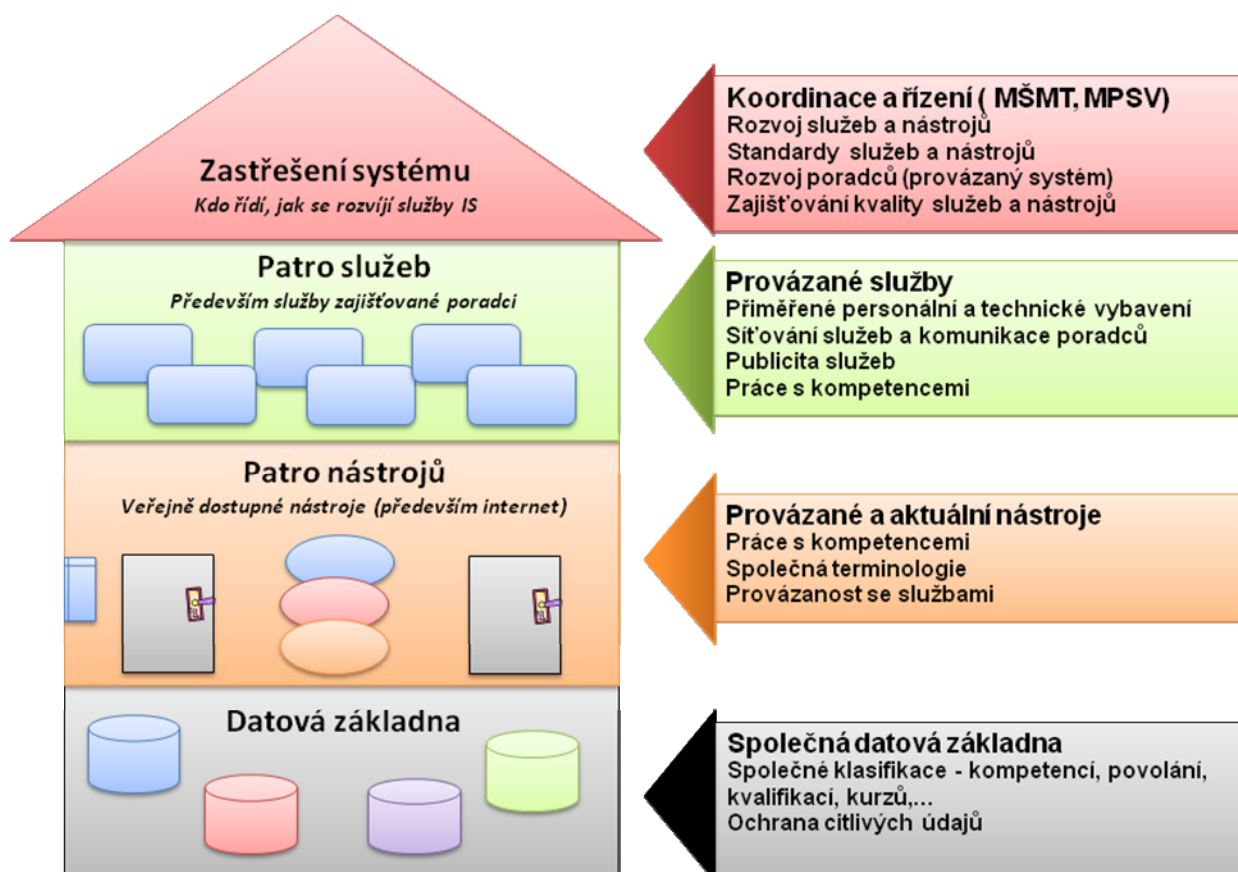
Při sestavování návrhu systému řešitelům pomáhala představa domu, která umožnila určitou abstrakci a oproštění se od terminologické nejednotnosti.

Propojení nástrojů, služeb a sdílených dat by měl zajišťovat systém, který umožní vzájemnou koexistenci, komunikaci a synergii jednotlivých subsystémů v oblasti informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání. Aby bylo možno zajistit požadované funkce, je potřeba vytvořit prostředí (systém) s definovanými pravidly, který takové propojení umožní. Navržený systém by měl obhospodařovat společné datové zdroje, poskytovat služby jednotlivým aplikacím (subsystémům) a prostřednictvím komunikačního rozhraní umožnit jejich vzájemnou komunikaci. Dále by se měla být zajišťovat funkce pro uživatele, která bude umožňovat vytvoření, uložení a zpřístupnění profilu klienta při využití jakéhokoliv nástroje nebo služby.

Takto navržené prostředí tvoří páteř celého informačně-poradenského systému dalšího vzdělávání, ke které se budou připojovat a jejím prostřednictvím spolu komunikovat jednotlivé nástroje, služby a databáze. V kontextu IPS DV tento systém budeme označovat jako „páteřní systém“.

Pokud využijeme analogii s domem, vnímáme páteřní systém jako vnitřní rozvody, které vycházejí z technického podlaží a obsluhují jednotlivé části domu příslušnými medii. Často jsou dodávána „z venku“, některá se spotřebovávají a některá se vracejí v jiné kvalitě (rozvody topení a vody).

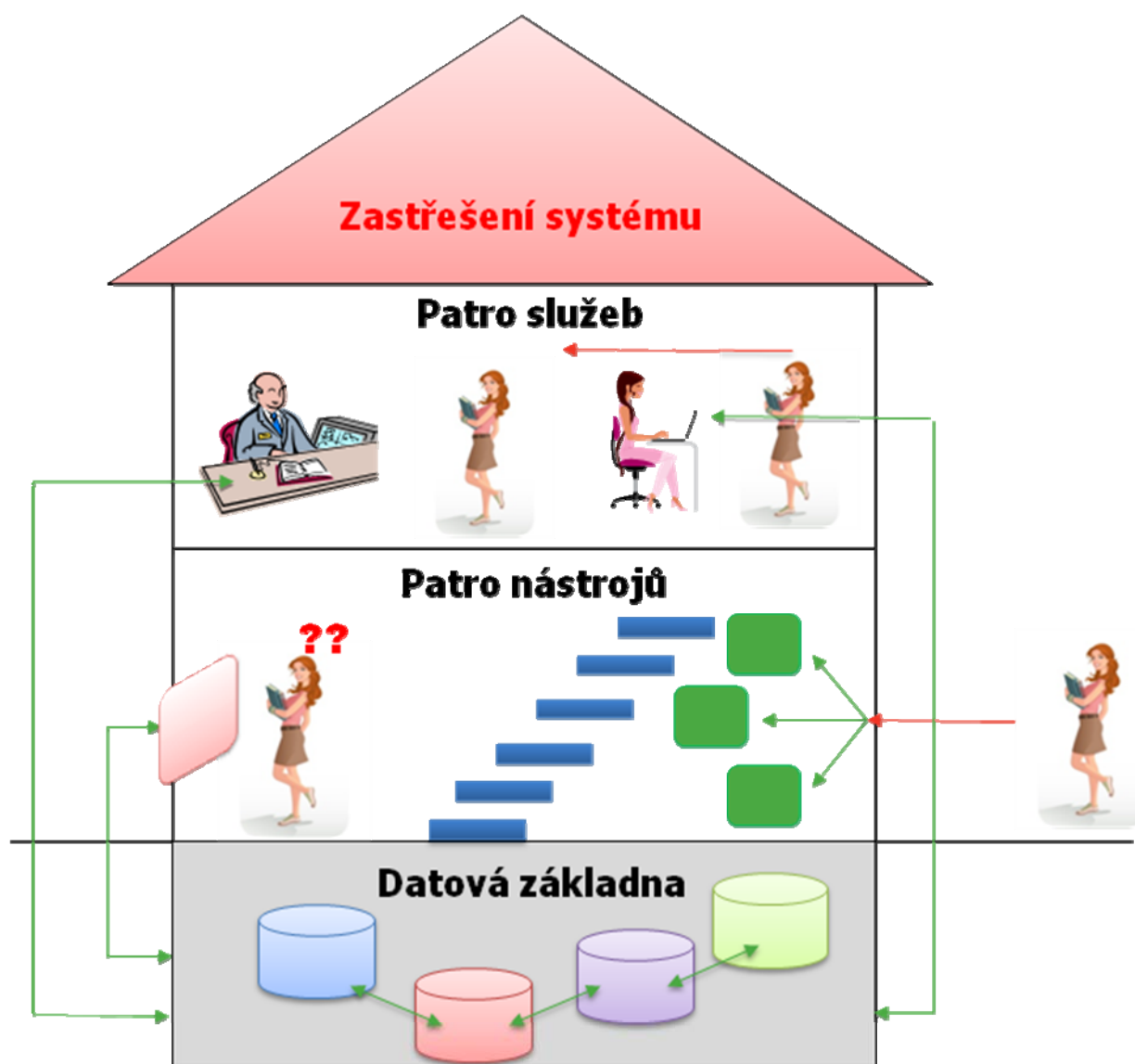
Obrázek č. 1, Schematické znázornění funkcí IPS DV

Model domu umožnil definovat základní prvky potřebné pro fungování informačně-poradenského systému podpory dalšího vzdělávání a vymezit základní funkce a podmínky pro jeho jednotlivé prvky (viz obrázek č. 1). Na těchto základech pak bylo možné „postavit“ detailní návrh systému.

Model domu také umožnil vytvoření představy o pohybu klienta a informací v navrženém systému a tím i kontrolu, jestli navržený systém nemá nějaké logické nedostatky (viz obrázek č. 2).

Obrázek č. 2, Pohyb klienta v navrženém systému IPS DV

Idea využívání informačně-poradenského systému dalšího vzdělávání klientem

Klient, který se bude zajímat o další vzdělávání, bude informován (např. letáky v institucích, masmédiu, odkazy na webových stránkách zapojených systémů,...) o možnostech, jak získat odpovídající informace, nebo rady. V praxi bude mít k dispozici dvě možnosti – využití internetových informačních a poradenských nástrojů nebo využití služeb „face to face“. Tyto dvě možnosti se budou vzájemně doplňovat. U obou možností bude mít občan již předem rámcovou představu (prostřednictvím marketingových akcí), co od nich může očekávat.

V navrhovaném Informačně-poradenském systému pro podporu dalšího vzdělávání (IPS DV) bude moci klient pro uspokojení svých potřeb a pro své rozhodování využívat prioritně samoobslužné informační a poradenské nástroje na internetu, který je momentálně nejlépe dostupným informačním médiem.

Přirovnání k domu IPS DV:

Před vstupem do domu IPS je občanovi srozumitelně sděleno, co může očekávat v patře nástrojů (internetové nástroje) a v patře služeb (např. jako zvonky do jednotlivých bytů, nástěnka,...).

Údaje, které občan získá nebo o sobě uvede v internetových nástrojích, se budou ukládat pro příští opakované použití v jeho **osobním profilu** (který bude mít kdykoliv k dispozici). Svůj osobní profil, jako i ostatní databáze bude mít přístupné ze všech nástrojů a aplikací zahrnutých do systému IPS DV. Jednotlivé internetové nástroje budou vzájemně provázané a budou využívat společné datové zdroje. Klient bude moci mezi nástroji přecházet podle potřeby, nástroje se budou na sebe odkazovat.

Přirovnání k domu IPS DV:

V patře nástrojů budou internetové nástroje. Klient se bude přízemím procházet a vybírat nejvhodnější informace a nástroje podle své situace. Užitečná data při práci s nástroji si bude moci uložit „do sklepa“ – do svého osobního profilu.

Ve sklepech budou uloženy všechny potřebné databáze. Kromě databáze osobních profilů tam budou i databáze kurzů dalšího vzdělávání, povolání, kvalifikací, certifikátů,...

V případě potřeby občana jednotlivé internetové nástroje nasměrují na konkrétní služby v závislosti na tom, jakou podporu hledá.

Pokud občan bude preferovat „živého“ poradce, bude moci využít přímo poradenských služeb.

Subjektu, který bude poskytovat danou službu, může klient zpřístupnit data o své osobě, uložené v datové základně systému. Data v osobním profilu klienta může poradce rozšířit, v případě souhlasu klienta, o nové skutečnosti vyplývající z realizované poradenské aktivity.

Přirovnání k domu IPS DV:

Z patra nástrojů může občan v případě potřeby vystoupat do patra služeb a ví, na kterou konkrétní službu se má obrátit, aby získal potřebné informace nebo podporu pro svá rozhodnutí.

Patro služeb může klient navštívit i přímo, bez předchozí návštěvy patra nástrojů.

Občan může volit různé nástroje, různé poradenské služby v různém čase. Všechna data, případně rozhodnutí se budou zaznamenávat do jeho osobního profilu (ve kterém budou jeho aktuální kompetence a další informace) a budou mu k dispozici kdykoliv vstoupí do systému. Občan určuje, komu svá data zpřístupní.

Výstupem celého procesu IPS DV bude občan, který má dostatek informací pro přijetí rozhodnutí.

2.2 Charakteristika záměru: Návrh základního rámce, cílů a funkcí informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání

2.2.1 Co chceme a proč

Již v roce 2003 bylo v rámci analýzy provedené pro mezinárodní výzkumný projekt OECD „Review of Career Guidance Policies“⁴⁶ poukázáno na skutečnost, že provázanost, regionální uspořádání, kapacita a další aspekty stávajících informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání jsou v mnoha ohledech nedostatečné. Jak je patrné ze slabých stránek legislativního zabezpečení, tento stav přetrvává a jeví se jako důsledek nekoordinovaného řízení těchto služeb a nedostatečného využívání nabízejících se synergických efektů.

Cílem předkládaného záměru je propojit stávající sítě poskytovatelů informačních a poradenských služeb zejména resortů školství a zaměstnanosti, doplnit je o další subjekty poskytující poradenské služby a vytvořit tak **národní informační a poradenskou síť pro další vzdělávání** (dále jen IP síť pro DV). Pro zajištění základních funkcí této sítě je potřeba stanovit základní rámec, cíle a funkce, řídicí mechanismy na centrální a regionální úrovni včetně zabezpečení finančních toků a metodické podpory celé sítě tak, aby ji bylo možné koordinovaně řídit a monitorovat. Síť je dále potřeba zajistit dostatečnými informačními zdroji a poradenskými nástroji, které se doporučuje upravit tak, aby IP síť pro DV při práci s občany poskytovaly komplexní a efektivně využitelné informace.

2.2.2 Doporučené nástroje a způsoby podpory

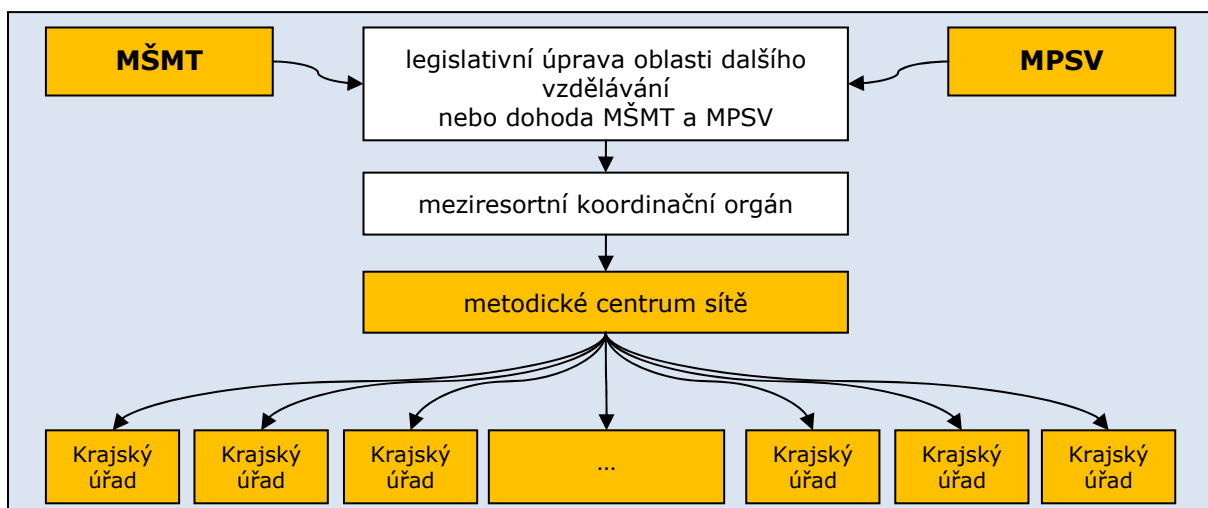
Klíčovým cílem koordinovaného řízení IP sítě pro DV je podpora široké spolupráce stávajících sítí poradenských institucí a dalších subjektů, optimalizace využití jejich služeb a zdrojů (informačních, finančních, institucionálních, lidských) a dosažení synergických efektů jejich spolupráce. Koordinované řízení IP sítě pro DV se navrhuje na dvou vzájemně se prolínajících a doplňujících se úrovních, na centrální úrovni a na krajské (místní) úrovni, za současného využití nástrojů horizontální i vertikální koordinace. Horizontální koordinace má za úkol sladovat postupy jednotlivých poskytovatelů služeb, iniciovat a podporovat jejich spolupráci. Vertikální koordinace pak sladuje činnost poradenských subjektů na krajské úrovni tak, aby byly zohledňovány místní podmínky a potřeby, a současně, aby poskytované služby byly uskutečňovány v souladu s hlavními cíli, principy a postupy IP sítě pro DV. Nástroje koordinace je potřeba definovat tak, aby byl zabezpečen přenos strategických cílů a způsobů jejich realizace do nižších úrovní.

Realizace koordinovaného řízení vyžaduje (viz obr. č. 3):

- 1) dosažení **dohody mezi MŠMT a MPSV** o vymezení jejich odpovědností a rolí v oblasti dalšího vzdělávání – více viz kap. 2.2.3.1,
- 2) zřízení funkce **meziřesortního koordinačního orgánu** – více viz kap. 2.2.3.2
- 3) zřízení funkce **metodické centrum sítě** – více viz kap. 2.2.3.3,
- 4) zapojení **krajů** do řízení a monitorování činnosti IP sítě pro DV – více viz 2.2.3.4.

⁴⁶ OECD. *Policies for information, guidance and counselling services. National questionnaire Czech Republic*. Paris: 2003

Obr. č. 3: Návrh prvků koordinovaného řízení IP sítě pro DV

2.2.3 Návrh konkrétních kroků

2.2.3.1 Návrh vymezení odpovědností a rolí na úrovni ministerstev

Zabezpečení efektivního fungování informačně-poradenského systému pro další vzdělávání vyžaduje vymezení odpovědností, rolí a finančních toků zejména mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV), neboť „... Obě zmíněná ministerstva se snaží v rámci své působnosti kultivovat ... a podporovat další vzdělávání jako integrální součást konceptu celoživotního učení i jako nedílnou součást oblasti rozvoje lidských zdrojů.“⁴⁷ V gesci MŠMT je nejen vydávání akreditací v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, ale i rekvalifikací,^{48,49} které pro úřady práce může provádět pouze zařízení se vzdělávacím programem akreditovaným u MŠMT. MŠMT je také garantem ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.^{50,51} Naproti tomu další vzdělávání sociálních pracovníků se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích zařízení a vzdělávacích programů udělované MPSV. Kromě toho v rámci obou resortů fungují sítě poradenských institucí, které mají potenciál být součástí uvažované IP sítě pro DV (více viz kap. 2.3).

⁴⁷ Materiál pro jednání porady vedení. Vymezení kompetencí mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem práce a sociálních věcí v oblasti dalšího vzdělávání. MŠMT č. j.: 17927/2009-24 ze dne 29.9.2009.

⁴⁸ Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení

⁴⁹ §108 Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

⁵⁰ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

⁵¹ Zák. č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR.

Vymezení odpovědností a rolí obou ministerstev lze provést buď **úpravou legislativy**,⁵² nebo aktualizací **dohody obou ministerstev**⁵³ uzavřené v září 2009. Tato dohoda by měla stanovit mechanismy koordinovaného řízení na národní a krajské úrovni, vymezit postavení a činnost resortních sítí v IP síti pro DV a mechanismy zabezpečující údržbu a další rozvoj informačních systémů a poradenských nástrojů, které jsou nezbytným předpokladem fungování IP sítě pro DV.

2.2.3.2 Návrh role a funkce meziresortního koordinačního orgánu

Pro zajištění centrálního řízení IP sítě pro DV navrhujeme zřídit „meziresortní koordinační orgán“. Tento návrh řeší současnou situaci, kdy nejsou jasně vymezeny odpovědnosti k dalšímu vzdělávání mezi MŠMT a MPSV, a tudíž ani odpovědnosti k jeho poradenské podpoře.

Návrh na jeho zřízení pozbývá smyslu, pokud dojde k jednoznačné dohodě rolí obou resortů o zapojení rezortních poradenských sítí do jednoho funkčního celku..

Meziresortnímu koordinačnímu orgánu bude metodické centrum sítě (viz níže) předkládat plány své činnosti a výroční zprávy a bude poskytovat metodickému centru sítě aktivní podporu při stanovování cílů a plánů sítě, při zabezpečování potřebných zdrojů a sledování jejich efektivního řízení a při posilování pozitivního vnímání sítě na veřejnosti. Bude také zabezpečovat přenos strategických záměrů a informací mezi oběma ministerstvy a IP sítí pro DV, podílet se na rozhodnutích koordinovaného řízení, provádět dohled nad efektivním využíváním finančních prostředků poskytovaných na chod sítě ze státního rozpočtu apod.

Roli meziresortního koordinačního orgánu IP sítě pro DV (ne pro celé další vzdělávání) může převzít např. Národní poradenské fórum (NPF), které je poradním orgánem ministrů školství a práce pro oblast kariérového poradenství v celoživotní perspektivě. Tento návrh se opírá o poslání NPF, které je formulováno v jeho statutu. Ve statut NPF se uvádí, že NPF „*podporuje mezirezortní koordinaci koncepčních a systémových aktivit v oblasti celoživotního poradenství na národní a na mezinárodní úrovni a rozvoj integrovaného systému poradenských služeb pro volbu vzdělávací cesty a povolání, uplatnění na trhu práce a profesní rozvoj v celoživotní perspektivě*“.⁵⁴ Projekt Koncept byl krátce prezentován na jednání NPF, které se uskutečnilo na MŠMT dne 17. 5. 2010, ale v té době ještě nebyly vypracovány konkrétní návrhy včetně tohoto a od té doby se další jednání NPF neuskutečnilo. Nicméně vzhledem k výše deklarovanému poslání se návrh jeví jako optimální, neboť využívá již ustanoveného a funkčního meziresortního mechanismu s dostatečnými pravomocemi a vlnou zastoupených institucí, které poskytují poradenské služby v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti.

⁵² Např. zákona č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, nebo zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

⁵³ Materiál pro jednání porady vedení. Vymezení kompetencí mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem práce a sociálních věcí v oblasti dalšího vzdělávání. MŠMT č. j.: 17927/2009-24 ze dne 29.9.2009.

⁵⁴ Statut Národního poradenského fóra ze dne 3.5.2010.

2.2.3.3 Návrh role a funkce „metodické centrum sítě“

Základním úkolem koordinovaného řízení IP sítě pro DV je podpora široké spolupráce existujících odborných sítí poradenských institucí a dalších subjektů, optimalizace využití jejich služeb a zdrojů (informačních, finančních, institucionálních, lidských) pro dosažení co nejlepších synergických efektů. Pro zabezpečení výkonu tohoto úkolu se navrhuje zřídit funkci **metodického centra sítě**, které bude zabezpečovat stanovení koncepcí, metodickou podporu při zavádění a inovaci jednotné metodiky práce poradenských subjektů zapojených do IP sítě pro DV, garanci aktivit vzdělávání poradenských pracovníků sítě, vedení jejich registru, přenos informací a bude vykonávat i další role, např. monitorovací, rozvojovou, expertní, promotérskou a propagační. Pro naplňování těchto funkcí se předpokládá spolupráce centra s externími experty/subjekty zajišťující relevantnost informací v pohledu vertikálním/regionálním (zejména role krajského koordinátora) a horizontálním/rezortním. Roli metodického centra sítě může převzít některá z přímo řízených institucí, případně lze na základě výběrového řízení tuto službu nakoupit od externího dodavatele. V tomto případě je z důvodu stálosti a dalšího rozvoje sítě lépe uvažovat o pověření k výkonu funkce metodického centra sítě na delší časové období (např. pět let). V zájmu komplexního řešení problematiky dalšího vzdělávání je však optimálním řešením zřízení koordinačního centra pro další vzdělávání, jehož součástí by se stalo i metodické centrum IP sítě pro DV, a byl tak zabezpečen rozvoj informační a poradenské podpory v souladu s potřebami zabezpečení dalšího vzdělávání.

2.2.3.4 Návrh vymezení odpovědnosti a role na úrovni krajů

K formulaci návrhů byly kromě informací získaných z vyhodnocení závěrů výše uvedených evaluačních metod (kulaté stoly, diskusní workshopy se zástupci cílových skupin, telefonické rozhovory) využity i expertní zkušenosti týmu rozvoje lidských zdrojů Národního vzdělávacího fondu. Tyto zkušenosti vyplývají z dlouhodobé spolupráce s partnery z krajů ČR, kteří se věnují tvorbě strategií a koncepcí v oblasti rozvoje lidských zdrojů a dalšího vzdělávání. Využita byla i dílčí zjištění ze souvisejících projektů NVF, zejména z projektu Institut trhu práce, klíčová aktivita 7 - Vytvoření systému formalizované spolupráce služeb zaměstnanosti a krajských a místních partnerů při tvorbě a realizaci regionálních politik zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů a klíčová aktivita č. 6: Analýza a optimalizace poradenských služeb ve veřejných službách zaměstnanosti.

Podmínkou efektivního fungování informačně-poradenského systému pro další vzdělávání je vymezení **nové role krajů v oblasti koordinace informačně-poradenských služeb pro DV na jejich území**. Kraje jsou ze zákona⁵⁵ zodpovědné za rozvoj mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol na svém území, což vytváří předpoklady pro sladování nabídky počátečního vzdělávání s kompetenčními potřebami trhu práce. Jako zřizovatelé středních škol mají zájem o to, aby školy v regionu připravovaly kvalitní absolventy pro místní firmy. Kraje ale nemají zákonem ani jinak uloženou povinnost ke vzdělávání dospělé populace. Podle zákona o krajích⁵⁶ mají kraje za

⁵⁵ Zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

⁵⁶ Zák. č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Problematikou sladování nabídky dalšího (odborného) vzdělávání s potřebami trhu práce se proto kraje zabývají zejména na základě potřeby zajistit vlastní rozvoj. Krajsíí lídři si uvědomují, že konkurenceschopnost (rozvoj a prosperita) regionu je přímo závislá na konkurenceschopných lidských zdrojích, ke kterým patří jak trvale uplatnitelní dospělí, tak absolventi škol s dobrou adaptabilitou pro místní trh práce. Toto tvrzení vyplývá nejen z výše uvedených zkušeností a zjištění projektů, ale potvrzuje jej i rostoucí počet strategických dokumentů typu strategie RLZ, které v řadě krajů nově vznikají a jejichž monitoring tým rozvoje lidských zdrojů NVF dlouhodobě provádí.

Pro řízení a koordinaci dalšího vzdělávání v krajích a k jeho informační a poradenské podpoře je potřeba **nově vytvořit agendu „krajského koordinátora sítě institucí poskytujících informační a poradenské služby pro další vzdělávání“** a v ideálním případě i nově zřídit příslušnou pracovní pozici. Za funkční lze označit i variantu, kdy příslušnou agendou bude pověřen stávající pracovník odboru školství krajského úřadu.

Krajská úroveň řízení vyžaduje propojení s centrální úrovní, neboť bez centrálního řízení by nebyl zabezpečen stejný přístup občanů k informačním a poradenským službám ve všech krajích.

- a) Poskytované služby by měly být ve všech krajích srovnatelné, stejně dostupné a měly by i navenek působit jednotně a nezaměnitelně pod jedním logem.
- b) V systému budou probíhat finanční toky a je potřeba, aby byly finanční prostředky rozdělovány efektivně a rovnoměrně po celé ČR.
- c) Každý kraj má v oblasti dalšího vzdělávání svá specifika a informačně-poradenský systém pro další vzdělávání na národní úrovni by je měl nejen znát a respektovat, ale i sladovat.

2.3 Charakteristika záměru:

Návrh informační a poradenské sítě pro další vzdělávání

(Tento návrh navazuje na záměr koordinovaného řízení IP sítě pro DV uvedený v kap. č. 2.2.)

2.3.1 Co chceme a proč

Základními prvky uvažované IP sítě pro DV jsou poskytovatelé informačních a poradenských služeb především resortů školství a zaměstnanosti (např. pedagogicko-psychologické poradny, informační a poradenská střediska pro volbu povolání úřadů práce, občanské poradny). V úvahu připadají i další sítě jiných resortů, které mají dobré regionální rozložení a četné kontakty s občany (např. knihovny, kontaktní místa veřejné správy Czech POINT) a další subjekty poskytující poradenské služby stojící v současné době mimo jakýkoliv systém nebo síť. Cílem tohoto záměru je z těchto do značné míry nesourodých a různě orientovaných subjektů vytvořit **národní informační a poradenskou síť pro další vzdělávání** (IP síť pro DV), která bude postavená na klíčových členech (viz dále) a otevřená i dalším zájemcům z řad poskytovatelů poradenských služeb včetně osob samostatně výdělečně činných.

Návrh IP sítě pro DV je potřeba koncipovat tak, aby proaktivně působila na zlepšování vzdělávacího klimatu v dalším vzdělávání, tj. na šíření informací o dalším vzdělávání, na zvyšování motivace

občanů a institucí k dalšímu vzdělávání, ale i na kvalitu samotného dalšího vzdělávání. Při jejím navrhování je nutno brát v úvahu následující **základní zásady poskytování informačních a poradenských služeb v oblasti vzdělávání**.⁵⁷

(a) *dostupnost*:

- *fyzická přístupnost*: geografické umístění, přístup k základním informacím o informačním a poradenském systému ve všech obcích, vybudování kontaktních míst vybavených PC s přístupem na poradenské informační zdroje v lokalitách, která jsou obyvatelé zvyklí navštěvovat (obecní/městský úřad, knihovna, škola, pošta), bezbariérový přístup, svépomocné zjišťování informací, uživatelsky snadný a přívětivý přístup k informacím,
- *psychologická*: přátelská atmosféra, přístup pro všechny občany, vyvolávání vnitřní potřeby poradenských služeb,
- *ekonomická*: základní informace zdarma všem, základní poradenství zdarma studujícím, nezaměstnaným a osobám bez příjmů, poradenství s využitím diagnostických nástrojů s poplatkem odpovídajícím rozsahu a náročnosti poskytnuté služby,

(b) *aktivní přístup*: přechod od poptávkového přístupu k nabídkovému, osvěta a propagace, upoutávky, plakáty, letáky, distribuce jasných informací, co může klient očekávat, provádění průběžných průzkumů potřeb potenciálních klientů,

(c) *individualizace*: respektování potřeb a zájmů konkrétních uživatelů, poradenství „šité na míru“,

(d) *celoživotní kariérové poradenství*: usnadňování rozhodování při běžných i svízelných situacích týkajících se vzdělávání a profesního zaměření všem věkovým kategoriím,

(e) *nestrannost a transparentnost*: rovný přístup pro všechny klienty i ke všem klientům, odstraňování bariér a sociální desintegrace/exkluze ze systémů vzdělávání a zaměstnávání, poskytování informací, rad a porad bez ohledu na zájmy instituce, která poradenskou službu poskytuje,

(f) *dodržování etického kodexu poradenské práce*.

2.3.2 Doporučené nástroje a způsoby podpory

Klíčovým cílem návrhu IP sítě pro DV je zabezpečení jednotného přístupu a postupů poskytovaných služeb. Pro jednotlivé úrovně poskytovaných informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání je proto potřeba identifikovat služby, které budou sítí poskytovány, stanovit jejich minimální standardy, vytvořit popis kvalifikace poradenských pracovníků a vzdělávací program pro jejich počáteční zaškolení a další vzdělávání. Standardy i vzdělávací systém budou vypracovány s ohledem na rozdílné úrovně poskytovaných služeb. Součástí řešení bude i vyjednávání s MŠMT a MPSV o zapojení jejich resortních pracovišť do IP sítě pro DV a návrh, jak tyto instituce pro rozšíření jejich činnosti a zapojení do sítě posílit.

Realizace vzniku IP sítě pro DV vyžaduje:

- 1) definovat **informační a poradenské služby**, které budou poskytovány IP sítí pro DV, jejich úrovně a minimální standardy pro jejich poskytování – viz kap. č. 2.3.3.1,
- 2) vyhodnocení **potenciálu** jednotlivých subjektů pro zapojení do IP sítě pro DV – viz kap. č. 2.3.3.2,
- 3) navrhnout podmínky **registrace** pro vstup poradenských subjektů do IP sítě pro DV – viz kap. č. 2.3.3.3,

⁵⁷ Freibergová, Z., Straková, A., Čech, V. Systém poradenství pro další profesní vzdělávání. Pracovní materiál. Dosud nepublikováno. NVF. Praha 2003

- 4) vypracovat popis **kvalifikace** poradenských pracovníků pro další vzdělávání – viz kap. č. 2.3.3.4,
- 5) navrhnout **vzdělávání poradenských pracovníků** zapojených do IP sítě pro DV – viz kap. č. 2.3.3.5,
- 6) navrhnout způsob **sdílení a přenos informací** mezi členy IP sítě pro DV – viz kap. č. 2.3.3.6.

2.3.3 Návrh konkrétních kroků

2.3.3.1 Návrh služeb poskytovaných IP sítí pro DV, jejich úrovně a minimálních standardů pro jejich poskytování

Pro zabezpečení dostatečné šíře služeb poskytovaných IP sítí pro DV byla vytvořena matice potřeb klientů – zejména občanů, kterým má IP síť pro DV sloužit především. Matice potřeb (viz tab. č. 1) byla konzultována s odborníky, kteří působí na různých pozicích v různých institucích (např. poradenští pracovníci úřadů práce, členové Rady Asociace výchovných poradců a Asociace vysokoškolských poradců, zástupci soukromých vzdělávacích institucí, atd. – více viz kap. 3), a podle jejich vyjádření byla doplňována a rozšiřována.

Matice obsahuje širokou škálu potřeb souvisejících přímo, ale i okrajově, s dalším vzděláváním. K jednotlivým potřebám byly identifikovány informační a poradenské služby, které by bylo vhodné pro další vzdělávání zabezpečit. V příloze č. 2, záložka *Potřeby x instituce* je schematicky naznačeno, které instituce v současnosti poskytují informační a poradenské služby a expertní názor na jejich potenciál pro rozšíření činnosti.

Tabulka č. 1: Matice potřeb a informačních a poradenských služeb

Poř. číslo	Identifikovaná informační a poradenská služba
1	Studijní orientace (diagnostika studijní orientace) <i>Chci studovat, ale nevím, co.</i> <i>Chci se rekvalifikovat, ale nevím, v čem. Chci se učit cizímu jazyku, ale nevím, kterému.</i> <i>Chci se vzdělávat/rozvíjet v rámci krátkodobých kurzů (profesní, odborné, osobnostní ad.), ale nevím, jaké.</i>
2	Diagnostika poruch učení <i>Už na ZŠ jsem měl problémy s učením.</i>
3	Diagnostika studijního stylu <i>Nevím, jak se mám učit.</i> <i>Můj studijní styl je neefektivní.</i>
4	Informace o dalším vzdělávání, vyhledávání vhodné vzdělávací aktivity <i>Chci se rozvíjet ve své profesi a hledám informace o dostupných kurzech.</i> <i>Potřebuji pomoci s vyhledáním vhodného kurzu.</i> <i>Mám poruchu adaptace a chci se něčemu novému "naučit" (např. kurzy pro mentálně postižené, většinou v rámci sebeobsluhy a zákl. životních potřebách).</i> <i>Chci studovat/vzdělávat se z místa své kanceláře/z domova => e-learning, distanční kurzy apod.</i> <i>Potřebuji si doplnit základní vzdělání pro dospělé. (Dospělí si mohou doplnit základní vzdělání na vybraných základních školách.)</i> <i>Potřebuji přípravný kurz k přijímacím zkouškám.</i>

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

5	Informace o možnostech získávání finanční podpory pro studium nebo kurzech zdarma
	<i>Chci studovat/vzdělávat se, ale nemám na to finance.</i>
	<i>Chci studovat/vzdělávat se, ale nechci za to dát svoje vlastní finance, nebo jen část.</i>
6	Individuální plánování dalšího vzdělávání, včetně vedení a podpory
	<i>Potřebuji pomoc při studijním/kariérovém plánování.</i>
	<i>Chybí mi motivace k dalšímu studiu a potřebuji podporu.</i>
7	Podpora při ucházení se o studium
	<i>Nevím, jak vyplnit přihlášku na školu (SŠ, VŠ, jazyková škola), jak se přihlásit na studijní stáž.</i>
	<i>Jaké jsou šance dostat se na vybranou školu? (počet zájemců/počet přijatých).</i>
8	Podpora při studiu
	<i>Potřebuji pomoci při zvládnutí studia.</i>
	<i>Mám specifické poruchy učení (dyslexie, dysgrafie apod.) a potřebuji přizpůsobenou výuku.</i>
	<i>Mám smyslové postižení (zrakové, sluchové) a potřebuji přizpůsobenou výuku.</i>
	<i>Potřebuji pomoc při studiu, mám chronické onemocnění a oslabení.</i>
	<i>Potřebuji pomoc při studiu, jsem mentálně postižený, mám narušené komunikační schopnosti.</i>
	<i>Mám tělesné postižení a potřebuji přizpůsobenou výuku.</i>
	<i>Nevím, jak překonávat stres u zkoušek.</i>
	<i>Nedaří se mi plnit studijní povinnosti.</i>
9	Studium v zahraničí
	<i>Chci studovat v zahraničí.</i>
	<i>Chci studijní stáž v zahraničí.</i>
10	Profesní orientace (diagnostika profesní orientace)
	<i>Nevím, jakou profesi si mám vybrat, pro jakou mám nejlepší předpoklady.</i>
11	Informace o trhu práce
	<i>Mám vybrán studijní/vzdělávací program a zajímá mě, jaké mám uplatnění na trhu práce.</i>
	<i>Zajímá mě uplatnění vybraného studijního programu na trhu práce.</i>
12	Informace o profesích, Informace o kompetenčních potřebách na trhu práce, Informace o uznávání kvalifikací / posuzování odborné způsobilosti a o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání
	<i>Nevím, zda můžu s daným studijním programem zastávat vybranou pracovní pozici.</i>
	<i>Chci zjistit, pro které profese mám potřebné kompetence, případně které mi chybí a měl bych si je doplnit.</i>
	<i>Nevím, jakou kompetenci si doplnit, abych si zlepšil svou pozici na trhu práce.</i>
	<i>Pracoval jsem několik let v řemeslném oboru a potřeboval bych na to získat nějaký certifikát.</i>
	<i>Potřebuji konkrétní kvalifikační studium podle zákona ... (elektro povolání, zdravotnická povolání apod.).</i>
	<i>Potřebuji si ověřit svou odbornou způsobilost.</i>
13	Podpora při ucházení se o práci
	<i>Nevím, jak napsat CV a motivační dopis.</i>
	<i>Potřebuji si vyřídit EUROPASS.</i>
	<i>Jak se mohu připravit k pohovoru o zaměstnání?</i>
14	Informace o možnostech práce v zahraničí
	<i>Chci pracovat v zahraničí.</i>
	<i>Chci pracovní stáž v zahraničí.</i>

Identifikované služby dosahují různé úrovně od prostého předávání informací po specializované poradenské služby vyžadující použití diagnostických (psychologických) metod. Různé úrovně poradenských služeb vyžadují od poradenských pracovníků zásadně odlišnou kvalifikaci a odborné kompetence. Zatímco základní informace o dalším vzdělávání může poskytovat pracovník zaškolený ve využívání informačních zdrojů, pro výkon základního poradenství pro další vzdělávání jsou nezbytné základy psychologie, velice dobrá znalost fází poradenského procesu a komunikační dovednosti. Poradce poskytující základní poradenství pro další vzdělávání nemusí být psychologem, aby základní poradenství vykonával na velice dobré úrovni. Postačí, absolvuje-li úspěšně vzdělávací program, který je podmínkou registrace. Naopak pro používání diagnostických (psychologických) metod je nezbytné specifické vysokoškolské vzdělání a proškolení v používání těchto metod.

Z tohoto důvodu se navrhuje rozlišovat **tři úrovně** informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání. Členění na tyto tři úrovně poskytovaných informačně-poradenských služeb je základním principem a budou z něj vyvozeny i další související návrhy.

- 1) První úrovní je poskytování **základních informací o dalším vzdělávání** (poradce I. stupně), tj. jen zprostředkování prostých informací nebo poskytnutí přístupu k informačním zdrojům v tištěné nebo on-line formě bez poradenské podpory, např. informace:
 - o o konkrétních kurzech nebo studiu (doma i v zahraničí) z tištěných a on-line informačních zdrojů,
 - o o návazných poradenských službách zabezpečovaných IP sítí pro DV.
- 2) Druhou úrovní je **základní poradenství pro další vzdělávání** (poradce II. stupně), ve kterém se již předpokládá, že poradce kromě poskytování základních informací s klientem poradensky pracuje, že se snaží dovést jej k samostatnému rozhodnutí (poradenství je služba ke svépomoci) tak, aby byl klient sám na základě adekvátních informací poskytnutých poradcem schopen rozhodnout o své další vzdělávací cestě. Předpokládá se, že by byly poskytovány tyto služby:
 - o pomoc s výběrem vzdělávacího kurzu nebo vyhledáním vzdělávací cesty k dosažení určitého profesního cíle včetně podpory pro stanovení tohoto cíle,
 - o informace o uznávání kvalifikací a posuzování odborné způsobilosti,
 - o informace o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání,
 - o komplexní podpora při ucházení se o další vzdělávání,
 - o podpora při studiu a jeho zvládání,
 - o informace o trhu práce a profesích souvisejících s profesním cílem a výběrem vzdělávací cesty,
 - o informace o návazných informačních a poradenských službách zabezpečovaných IP sítí pro DV.
- 3) Třetí úrovní je **poradenství pro další vzdělávání s využitím diagnostických (psychologických) metod**, které mohou být používány jen specificky vzdělanými a zaškolenými poradci (poradce III. stupně). Jedná se o nadstavbu základního poradenství pro další vzdělávání, která zahrnuje zejména následující služby:
 - o diagnostika studijní nebo profesní orientace,
 - o diagnostika studijního stylu,
 - o podpora při zvládání stresu a trémy u zkoušek,
 - o bilanční diagnostika,
 - o informace o návazných informačně-poradenských službách zabezpečovaných IP sítí pro DV.

Pro každou výše uvedenou úroveň a službu bude potřeba stanovit **minimální standardy dané služby**, které budou členové poskytovat. Bude tak zabezpečeno poskytování dané služby v dané minimální kvalitě a rozsahu. Současně s vypracováním minimálních standardů poradenských služeb je potřeba s ohledem na rozsah a náročnost poskytnuté služby také stanovit, které z těchto služeb a za jakých podmínek budou poskytovány zdarma, a které budou zpoplatněny, a stanovit, za které cílové skupiny budou zpoplatněné služby hrazeny, kým (např. krajem, obcí, úřadem práce) a navrhnout mechanismy těchto úhrad (např. poukázky na poradenské služby pro znevýhodněné skupiny obyvatel).

2.3.3.2 Návrh členů IP sítě pro DV a vyhodnocení jejich potenciálu pro zapojení do sítě

S ohledem na provedenou analýzu stávajících subjektů vhodných k zařazení do IP sítě pro DV bylo v původním záměru uvažováno o zapojení osmnácti stávajících subjektů (viz příloha č. 2, list *Potřeby x instituce*), ze kterých jich bylo vybráno jedenáct s nejlepším potenciálem pro rozšíření své činnosti na úroveň poskytování informačně-poradenských služeb pro další vzdělávání. V tab. č. 2 je uvedeno těchto jedenáct institucí s označením, do které ze tří úrovní služeb (viz výše: I. poskytování základních informací, II. poskytování základního poradenství a III. poskytování poradenství s využitím diagnostických (psychologických) metod) by bylo vhodné je zapojit. Většina z uvedených institucí je součástí resortních nebo jiných sítí a je dostupná po celé ČR. Výjimkou jsou instituce vzdělávající dospělé a personální agentury, které jsou po ČR sice poměrně symetricky rozloženy, ale netvoří institucionální síť.

Většina institucí má potenciál k poskytování poradenských služeb pro další vzdělávání jen pro základní informační úroveň, některé disponují vysoce kvalifikovaným personálem a dalším odborným zázemím pro poskytování základního poradenství a jen čtyři pro poradenství s využitím diagnostických (psychologických) metod. Motivací těchto institucí potažmo jejich poradenských pracovníků k zapojení do sítě by měly být kromě pocitu profesní sounáležitosti s komunitou poradenských pracovníků a zařazení se určitou značkou kvality této sítě i jisté výhody plynoucí ze členství jako např. možnost dalšího vzdělávání a supervize, snadný přístup k informacím, informačním zdrojům a materiálům, které by bylo určeno jen pro členy sítě nebo by bylo jen pro ně nějakým způsobem zvýhodněno.

Potenciál pro poskytování informačně-poradenských služeb pro DV vybraných subjektů je v tab. č. 2 ohodnocen znaménkem „+“, čím více plusů, tím větší potenciál, a opačně znaménko „-“ je ohodnocením toho, do jaké míry dané subjekty tímto potenciálem nedisponují.

Tabulka č. 2: Vyhodnocení potenciálu pro zapojení do IP sítě pro DV

Úroveň informačně- poradenských služeb		Základní informace o dalším vzdělávání	Základní poradenství pro další vzdělávání	Poradenství pro další vzdělávání s využitím diagnostických (psychologických) metod
Potenciální klíčoví členové IP sítě pro DV		I.	II.	III.
1	IPS pro volbu povolání úřadu práce (UP)	+++	+++	+++ ⁵⁸
2	Informační centra pro mládež (ICM)	++	+++	+ ⁵⁹
3	Centra uznávání a celoživotního učení (UNIV)	+++	+++	-
4	Informačně vzdělávací střediska v rámci IOP	+++	+++	-
5	Pedagogicko-psychologické poradny (PPP) ⁶⁰	-	-	+++
6	Instituce vzdělávající dospělé	+++	+	---
7	Personální agentury	++	+	---
8	Občanské poradny	+++	+	---
9	Informační centra knihoven	+++	+	---
10	Czech POINT	+++	---	---
11	Poradenská centra vysokých škol ⁶¹	+	+	+

Pro stabilitu funkce IP sítě pro DV se jeví jako nezbytné založit IP síť pro DV na tzv. **klíčových členech** a současně otevřít síť i dalším institucím. Zapojení klíčových členů se předpokládá

⁵⁸ Poradenství s využitím diagnostických (psychologických) metod je poskytováno jen úřady práce, na kterých je zaměstnán specificky kvalifikovaný a zaškolený psycholog. Jedná se přibližně o polovinu úřadů práce.

⁵⁹ V ICM obvykle nepracuje psycholog, který by mohl tyto služby poskytovat. Mají však přístup k on-line poradenskému nástroji profesní diagnostiky COMDI. Klientem vyplněné testové baterie jsou v elektronické podobě zasílány k vyhodnocení psychologovi z Republikového centra vzdělávání v Havlíčkově Brodě. Výstup je zasílán zpět také v elektronické formě a předáván klientovi zaškoleným pracovníkem ICM.

⁶⁰ Klienty pedagogicko-psychologické poradny jsou především děti, žáci a studenti do 19 let věku. V rámci nadstandardních (placených) služeb poradny některé své služby výjimečně poskytují i dospělé populaci. Na provádění běžných informačních a poradenských služeb pro DV nejsou PPP kapacitně ani jinak vybaveny, přesto jsou navrhovány v roli klíčových členů, protože jsou v současné době jedinými pracovišti s proškolenými specialisty pro diagnostiku specifických poruch učení i pro dospělé.

⁶¹ Poradenská centra vysokých škol mají potenciál rozšířit své služby i na dospělou populaci, ale prozatím poskytují své služby především svým studentům. Centra však ve své činnosti nejsou ničím omezena a bude záležet především na jejich kapacitě, zda se do IP sítě pro DV zapojí.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

pověřením zřizovatele nebo legislativní úpravou. Ostatní zájemci o členství v IP síti pro DV budou muset o členství požádat a splnit **registrační požadavky** (viz dále).

Za klíčové členy IP sítě pro DV bylo identifikováno v průběhu kulatých stolů a rozhovorů se zástupci těchto institucí zejména prvních **pět institucí** z tab. č. 2. Jedná se zejména o **IPS pro volbu povolání ÚP** a **ICM**, která již v současné době poskytují širokou škálu informačních a poradenských služeb odpovídající záměrům uvažované IP sítě pro DV, přestože se soustřeďovaly doposud především na práci s mládeží. Nově vznikající **Centra uznávání a celoživotního učení (UNIV)** a **Informačně vzdělávací střediska IOP** mají velký potenciál pro poskytování informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání, ale jejich počet je prozatím velice malý a bude záležet na jejich zřizovateli, do jaké míry podpoří jejich další rozvoj. Mezi klíčové členy sítě jsou navrhovány také **pedagogicko-psychologické poradny**, protože disponují kvalifikovaným personálem pro využívání pedagogicko-psychologických nástrojů studijní a profesní orientace. Jsou například jediným pracovištěm, ve kterém jsou proškolení pracovníci v používání testové baterie pro diagnostiku specifických poruch učení i pro dospělou populaci.

Navrhované zapojení institucí je otevřené a předpokládá se, že se IP síť pro DV bude dále rozšiřovat jak o poradenské pracovníky působící v různých neziskových a dalších institucích, tak i o osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) poskytující poradenské služby. Zapojení dalších subjektů bude žádoucí zejména pro poskytování základních informací o službách IP sítě pro DV.

2.3.3.3 Návrh podmínek pro vstup poradenských subjektů do IP sítě pro DV - registrace

Vzhledem k tomu, že klíčoví členové IP sítě pro DV jsou výlučně veřejné instituce, navrhuje se pro ně jiné vstupní požadavky než pro ostatní subjekty:

- Od institucí, které budou **klíčovými členy IP sítě pro DV**, se očekává, že nechají své pracovníky proškolit a budou dodržovat minimální standardy poskytovaných poradenských služeb. Vzhledem k tomu, že do registru IP sítě pro DV bude vyžadován kontakt na konkrétního pracovníka, který danou službu vykonává, bude se zařazením do registru vyžadován jeho předchozí souhlas.
- **Od ostatních subjektů** (včetně osob samostatně výdělečně činných) se bude pro vstup do IP sítě pro DV vyžadovat registrace a splnění podmínek a požadavků s registrací souvisejících.

Registr IP sítě pro DV

Navrhuje se zřídit registr poradenských pracovníků pro další vzdělávání v souladu s výše navrhovanými třemi úrovněmi služeb:

- **Poradce I. stupně, tj. poskytování základních informací o dalším vzdělávání**
O registraci může požádat pracovník, který absolvuje příslušný vzdělávací program, prokáže, že přichází do kontaktu se zájemci o další vzdělávání, má přehled o dalším vzdělávání a institucích, které jej poskytují, disponuje kontaktními adresami v jeho regionu, ceníky, popisy služeb a dalšími informacemi, jako jsou např. informace o výši poplatků, eventuálně službách zdarma.
- **Poradce II. stupně, tj. základní poradenství pro další vzdělávání**
O registraci může požádat poradenský pracovník, který úspěšně absolvuje příslušný vzdělávací program, prokáže, že je v kontaktu se zájemci o další vzdělávání a je schopen s nimi poradensky pracovat, tj. je schopen pomoci klientovi v učinění informovaného a samostatného

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

rozhodnutí o své další vzdělávací cestě. Pro výkon této funkce musí mít poradce určité odborné kompetence, které si ještě musí v průběhu procesu registrace doplnit a prokázat je.

• **Poradce III. stupně, tj. poradenství pro další vzdělávání s využitím diagnostických (psychologických) metod**

O registraci může požádat poradenský pracovník, který je specificky vzdělán a zaškolen v používání diagnostických (psychologických) metod a který úspěšně absolvuje příslušný vzdělávací program.

Další návrhy vztahující se k postupu a podmínkám registrace jsou uvedeny v tab. č. 3.

Tabulka č. 3: Návrh postupu a podmínek zapojení do sítě poskytovatelů informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání

Návrh postupu a podmínek zapojení do sítě	Úroveň informační a poradenské služby	Základní informace o dalším vzdělávání	Základní poradenství pro další vzdělávání	Poradenství pro další vzdělávání s využitím diagnostických (psychologických) metod
		I.	II.	III.
Formální žádost		Registrace na webových stránkách		
Reakce na zaslanou žádost		Předregistrace: e-mail s klíčem pro vstup do systému		
Podmínky zapojení do sítě:				
- absolvování e-learningového kurzu a jeho rozsah		Kurz A (součástí kurzu on-line test)	Kurz A + Kurz B1	Kurzy A + B1 + B2 + Kurz C1
- absolvování prezenčního kurzu		-	Modul B2 4 hodiny (nebo prokázání odborné kvalifikace) ⁶² + vykonání zkoušky	Modul C2 8 hodin (nebo prokázání odborné kvalifikace) + vykonání zkoušky
- stáž na již fungujícím poradenském pracovišti		Během prvního roku	Během prvního roku	Během prvního roku
- kvalifikace		Maturita	Minimálně VOŠ humanitního zaměření	VŠ (psycholog, speciální pedagog)
- materiálně technické podmínky		PC s internetem pro klienty	Konzultační místnost, PC s dostupným internetem	Konzultační místnost, PC s dostupným internetem
- ověření zaměstnavatele nebo OSVČ, zda má v náplni své činnosti poskytování poradenských služeb		ano	ano	ano

⁶² Podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

- administrativní poplatek za vstup do sítě spojený s výkonem registrace ⁶³	500	1000	2000
- administrativní poplatek za poskytnutí služby (pro klienta)	-	? Podle rozsahu a náročnosti poskytnuté služby	? Podle rozsahu a náročnosti poskytnuté služby
- členské příspěvky sítě	?	?	?
- supervize (cena podle skutečných nákladů)	?	Minimálně 1 x ročně supervizní setkání	Minimálně 2 x ročně supervizní setkání
- souhlas s etickým kodexem člena IP sítě pro DV	ano	ano	ano
Po splnění podmínek pro zapojení do sítě	Dopis s registrační známkou a samolepkou pro označení pracoviště		

2.3.3.4 Návrh popisu kvalifikace poradenských pracovníků pro další vzdělávání

Cílem je vytvoření popisu kvalifikace (dílčí, úplné) pro všechny tři uvažované úrovně poradenských pracovníků pro další vzdělávání (I., II., III.) včetně hodnoticích a kvalifikačních standardů. Připraven by měl být transparentní popis kompetencí, kterými poradci musí disponovat, aby mohli kvalitně vykonávat své povolání.

2.3.3.5 Návrh vzdělávání poradenských pracovníků zapojených do IP sítě pro DV

Pro zabezpečení odpovídající kvality informačních a poradenských služeb se pro poradenské pracovníky pro další vzdělávání navrhuje vytvořit vzdělávací program pro jejich počáteční zaškolení a další vzdělávání.

Pro počáteční zaškolení se navrhuje vytvoření modulárního vzdělávacího programu pro tři úrovně poskytovaných služeb kombinující distanční a prezenční studium:

Kurz A – pro poradce I. stupně, tj. pro pracovníky poskytující jen základní informace o dalším vzdělávání.

Kurz B – pro poradce II. stupně, tj. pro pracovníky poskytující základní poradenské služby pro další vzdělávání.

Kurz C – pro poradce III. stupně, tj. pro pracovníky poskytující poradenské služby pro další vzdělávání s využitím diagnostických (psychologických) metod.

Jednotlivé kurzy se musí lišit rozsahem a hloubkou probíraného tématu, hodinovou dotací a vstupními kvalifikačními předpoklady (viz tab. č. 4). U kurzu A je vyžadováno minimálně středoškolské vzdělání ukončené maturitou, u kurzu B vyšší odborné a pro kurz C se vyžaduje specifické vysokoškolské vzdělání a zaškolení v používání diagnostických (psychologických) metod.

Kurz A je navrhován jen distanční formou studia, zatímco kurzy B a C jsou rozděleny na dvě části. První část (B1, C1) je realizována distanční formou studia a druhá část (B2, C2) formou prezenčního tréninku sociálních dovedností. Navrhuje se, aby u kurzů B a C bylo podmínkou pro vstup absolvování kurzu předchozí úrovně.

⁶³ Ve stejné výši se navrhuje i členské roční poplatky.

Tabulka č. 4: Návrh tří úrovní vzdělávacího kurzu

Návrh úrovně vzdělávacího kurzu Návrh specifikace kurzu	A	B1	B2	C1	C2
	Pro poradce I. stupně	Pro poradce II. stupně		Pro poradce III. stupně	
Kurz je určen pro poradenské pracovníky poskytující	Základní informace	Základní poradenství		Poradenství s využitím psychologických diagnostických metod	
Vstupní kvalifikační předpoklady	Maturita	Minimálně VOŠ humanitního zaměření Kurz A		VŠ (psycholog, speciální pedagog) Kurz B	
Forma vzdělávání	Distanční	Distanční	Prezenční	Distanční	Prezenční
Odhad hodinové dotace	4	11	5	17	8

Všechny tři kurzy by měly být sestaveny z tematicky zaměřených modulů tak, aby jejich skladba odpovídala evropskému standardu kariérového poradenství. Kurz by měl zohledňovat soudobé zásady poskytování poradenských služeb, moderní poradenské postupy, metody a informační a komunikační technologie. Během studia by si frekventanti měli osvojit formy, metody a konkrétní postupy práce zaměřené na orientaci na trhu vzdělávání a v možnostech dalšího vzdělávání, na volbu povolání – profesní a studijní orientace, ale i na další dovednosti např. využívat ve své informačně-poradenské práci dostupné informační a diagnostické nástroje tak, aby to odpovídalo úrovni služby, kterou poskytují. Nedílnou součástí odborné přípravy je i efektivní předávání klientů mezi jednotlivými úrovněmi služeb.

Další vzdělávání členů IP sítě pro DV by mělo být zajištěno pravidelnými **inovačními kurzy** zaměřenými zejména na poradenský proces a rozvoj měkkých poradenských dovedností. Nezbytným předpokladem zabezpečení kvality poskytovaných služeb je průběžná **supervize** (ve smyslu zpětnovazebním, ne kontrolním) a vytvoření podmínek pro neformální spolupráci poradenských pracovníků poskytujících stejnou úroveň služeb.

Na tvorbě vzdělávacích modulů se předpokládá spolupráce více subjektů a jejich poskytování není omezeno na určitý typ vzdělávací instituce. Aby bylo počáteční zaškolení i další vzdělávání poradenským pracovníkům uznáno, musí vzdělávací instituce získat souhlas s poskytovaným kurzem – akreditaci od příslušného akreditačního orgánu.

2.3.3.6 Návrh způsobu sdílení a přenosu informací členů IP sítě pro DV

Komunitní webová aplikace je vhodným nástrojem pro vytváření a rozvoj komunit uživatelů, kteří se věnují podobné problematice. Tento typ webu umožňuje rychlý přenos dobré praxe, sdílení zkušeností, inspiraci i komunikaci „just in time“. V oblasti poradenství pro DV tento nástroj přispěje ke vzniku tzv. **učící se sociální sítě poradců**.

Vznikne-li komunitní poradenský web jako profesionální produkt a zapojení přinese poradcům potřebnou prestiž, může být členství v takové síti i zpoplatněno.

2.3.4 Motivace aktérů

Motivaci jednotlivých aktérů (jednotlivců i institucí) zapojit se do navrhované sítě je možné rozdělit do následujících oblastí:

Motivace obchodní (marketingová) – především podnikatelské subjekty včetně OSVČ mají zájem zapojovat se do státem koordinovaných aktivit, pokud to vede ke zvyšování povědomí o jejich službách, zvýšení prestiže (například možnost prezentovat se certifikátem nebo členstvím v pozitivně vnímané síti) a v konečném důsledku ke zvýšení tržeb za poskytované služby;

Motivace související s přístupem k datům a nástrojům – členové sítě by měli mít přístup ke kvalitně zpracovaným testům, znalostním databázím a poradenským nástrojům (viz kapitola Pátevní informační systém), za určitých podmínek mohou k pátevnímu systému napojit i své vlastní informační systémy a zlepšit tak jejich funkčnost. V případě souhlasu klienta, budou mít poradci přístup k jeho osobnímu profilu a na základě těchto informací mohou poskytovat přesnější a efektivnější poradenství k dalšímu vzdělávání (bez nutnosti opakovaného zjišťování aktuálního stavu a historie jednotlivých klientů);

Motivace související s profesním zájmem poradců – otevřený systém by měl umožňovat výměnu informací, případových studií a podobnou komunitní komunikaci mezi poradci bez ohledu na to, zda jej zaměstnává privátní nebo veřejný subjekt;

Motivace vynucená – tam, kde se budou na poradenství čerpat veřejné prostředky, by se měla kvalifikace poradců a veřejné začlenění do registru vyžadovat, jelikož se jedná o nástroj zajišťování kvality služeb poskytovaných za veřejné prostředky; to se týká nejen zaměstnanců institucí veřejné správy, ale i privátních subjektů ucházejících se o veřejné zakázky v oblasti poradenství.

Podrobná analýza očekávaného vlivu uvedených motivačních faktorů na jednotlivé subjekty, jejichž začlenění do IP sítě by bylo žádoucí, přesahuje rámec této analyticko-koncepční studie.

2.4 Charakteristika záměru: Pátevní informační systém

2.4.1 Co chceme a proč

Doporučujeme připravit implementační projekt na vytvoření pátevního informačního systému pro poradenství v dalším vzdělávání s přesahem do kariérového poradenství.

Co chceme ...

Pátevní systém bude zahrnovat tyto složky:

- **Datová základna.** Systém spojí na jedno místo hlavní klasifikační systémy, číselníky i data, která stát buduje a sbírá v různých projektech nebo samostatných informačních systémech. Jedná se například o klasifikace povolání, kompetencí, informace o kurzech dalšího vzdělávání, volných místech a o rámcových vzdělávacích programech (RVP, KKO).
- **Osobní profil.** Součástí databáze bude také osobní profil klienta. Společné místo, odkud mohou různé aplikace čerpat informace o klientovi a kam mohou o něm zapisovat údaje přenositelné do jiných systémů. Přístup k osobnímu profilu bude na rozdíl od ostatních dat chráněn podle požadavků zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- **Aplikační rozhraní.** Aplikační programové rozhraní (API) poskytne autorům současných i budoucích aplikací v oblasti poradenství k DV a kariérového poradenství přístup k aktuálním datům a státům podporovaným jednotným číselníky.
- **Připojené aplikace.** Páteří systém nepřinese sám o sobě žádný hmatatelný užitek, dokud se na něj nepřipojí konkrétní aplikace určené pro koncové uživatele. Proto navrhujeme, aby připojení vybraných systémů bylo součástí projektu na jeho vybudování. Tyto systémy je třeba zvolit tak, aby společně pokryly zásadní část zamýšlených funkcí pro podporu poradenství v dalším vzdělávání, výhledově i kariérového poradenství.
- **Rozcestník a spojovník.** Vstupem do celého systému bude **rozcestník** – přehledová aplikace, která bude informovat o existujících nástrojích a poradí uživatelům, jaké služby od nich mohou očekávat. Tyto aplikace by naopak měly na svých stránkách indikovat, že jsou součástí širšího celku a pomocí **spojovníku** – grafického loga s odkazem – přivést své uživatele na rozcestník.

... a proč

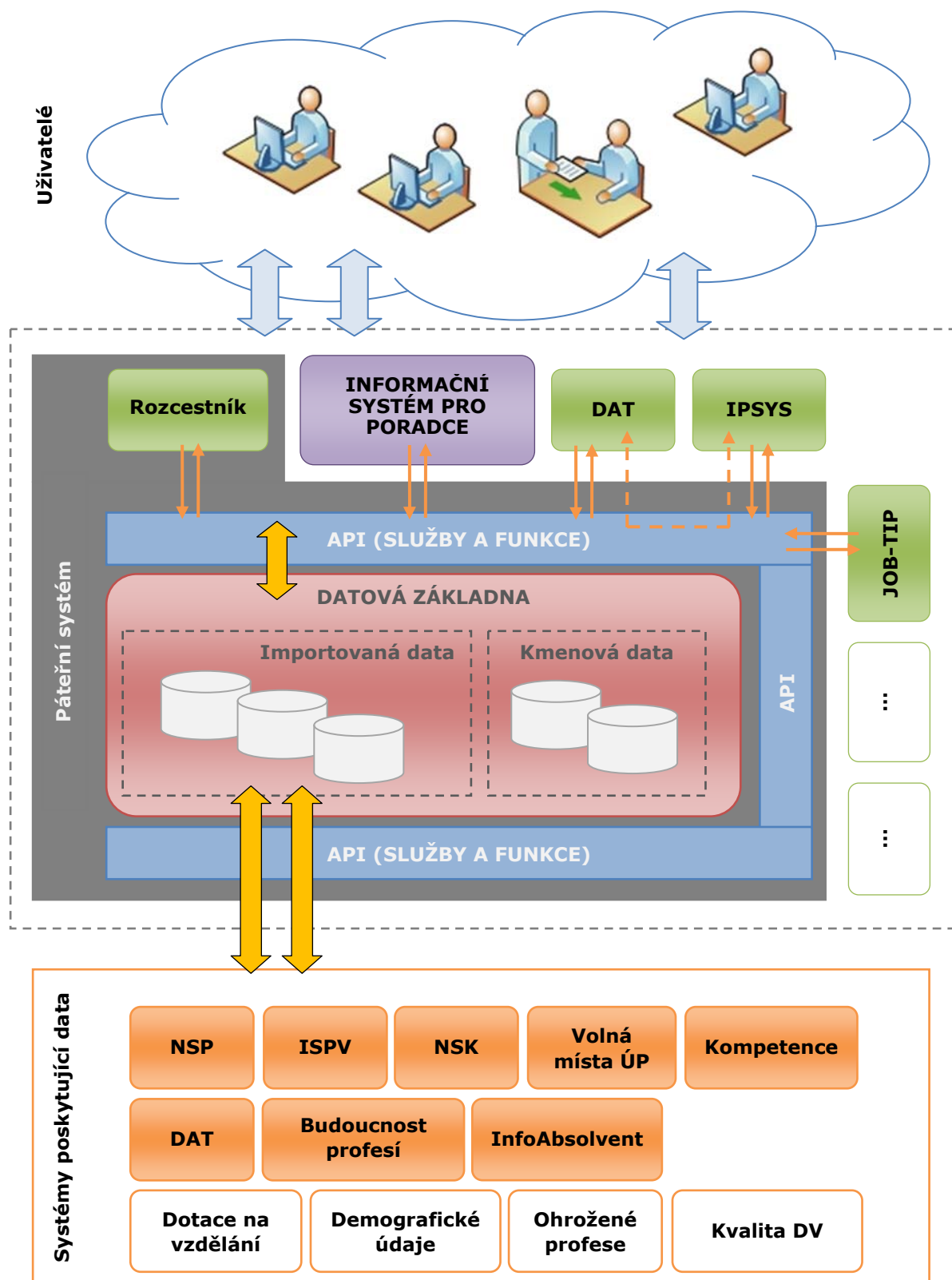
Analýza existujících informačních zdrojů a poradenských nástrojů ukázala, že těchto aplikací je k dispozici poměrně dost. Porovnáním s navrženou sadou uživatelských funkcí „ideálního“ informačního systému pro kariérové poradenství jsme zjistili, že dohromady pokrývají valnou část navržených funkcí. Problém tedy zdá se není v nedostatku nástrojů, ale spíše v tom, že nejsou dostatečně propojené a vzájemně se nepodporují.

Určitá různorodost a případná konkurence jednotlivých nástrojů může být ke prospěchu věci. Různé projekty se mohou soustředit na různé cílové skupiny, konkurence obecně podporuje kvalitu. Je tedy dobré udržet příležitost pro vznik nových řešení, včetně těch, které se pokoušejí udělat lépe něco, co již je hotové.

Plýtváním energie ovšem je, když si každý projekt musí znovu budovat základní infrastrukturu a shánět potřebná data, zejména pokud jde o data pořízená za veřejné prostředky.

Navržené řešení páteřího systému usnadní a podpoří vznik nových aplikací, protože jejich start bude s využitím volného přístupu k rozsáhlým datům snazší. Povzbudí propojení funkcí stávajících systémů a jejich návaznost.

Jednotlivé složky páteřího informačního systému jsou podrobněji popsány v dalších odstavcích. Jejich návrh vychází z detailní funkční a datové analýzy, kterou zachycují přílohy zprávy.

2.4.1.1 Datová základna

Základem bude vrstva označená jako **společné datové zdroje**, která bude obsahovat data zadaná klienty, tzv. osobní profily, společné číselníky, vazebníky apod.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

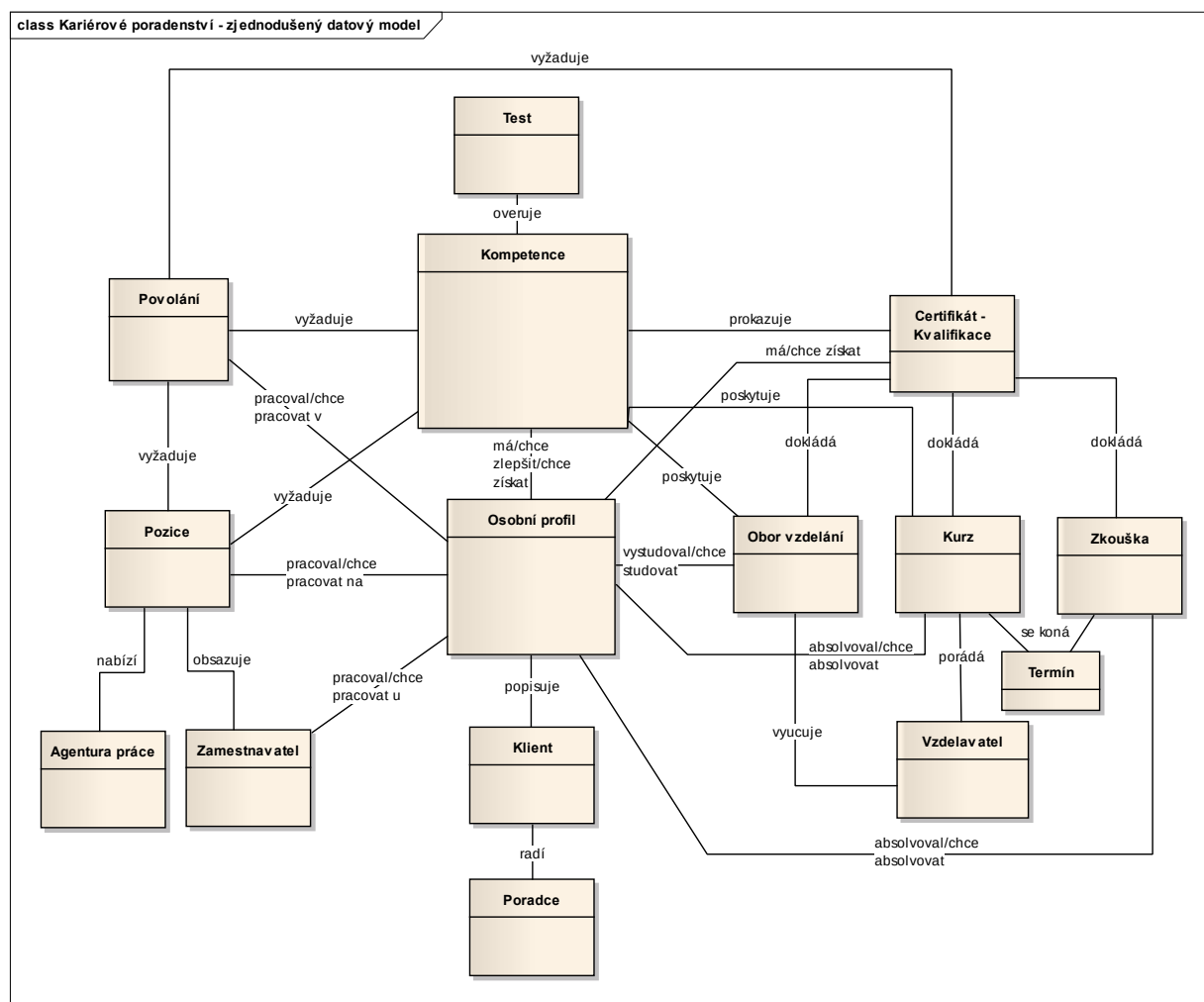
Většina těchto dat již dnes v existujících systémech vzniká a udržuje se. Předmětem návrhu je zejména jejich soustředění na jedno místo, lepší provázání a sjednocení popisu.

„Ideální“ data

Konceptuální datové schéma naznačuje na hrubé úrovni, jaká data potřebuje komplexní informační systém pro podporu kariérového poradenství.

Všechny uvedené datové entity již v nějakých informačních systémech existují, někdy i v konkurenčních variantách. Nikde však není uvedený model úplný. Chybí také některé důležité vazby, které by měly entity propojit.

Nový je zejména požadavek popsat všechny tyto entity pomocí kompetencí. Kompetencím je věnována samostatná kapitola návrhu.

Datové entity

Seznam datových entit a jejich charakteristika:

Kompetence
Vymezený kvalifikační předpoklad k vykonávání práce.

Klient
Hlavní příjemce informačních a poradenských služeb, vstupuje do systému jako zaměstnanec, nebo zájemce o zaměstnání, nebo vzdělávání.
Osobní profil
Popisuje klienta z pohledu trhu práce a vzdělávání.
Test
Soubor otázek s automatickým vyhodnocením odpovědí pro zjištění informací o potenciálu klienta.
Povolání
Soubor souvisejících pracovních činností, vyžadujících soubor kompetencí.
Pozice
Soubor souvisejících pracovních činností, vycházející z obvyklé dělby práce, vyžadujících soubor kompetencí.
Zaměstnavatel
Subjekt nabízející volná pracovní místa a hledající nové zaměstnance.
Obor vzdělání
Absolvováním oboru vzdělání je dosaženo odpovídající úplné kvalifikace.
Kurz
Vzdělávací akce zaměřená na získání užšího okruhu kompetencí, zpravidla zakončená zkouškou, nebo vystavením certifikátu.
Certifikát - Kvalifikace
Doklad o absolvování vzdělávací akce (kurz, školení, vzdělávací program) nebo prokázání odborné způsobilosti.
Zkouška
Zde speciálně ověření jednotlivých způsobilostí dílčí kvalifikace dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.
Vzdělavatel
Organizátor vzdělávací akce.
Poradce
Pomáhá klientovi vypořádat se s životními situacemi v kontextu trhu práce a vzdělávání.

Vazby – propojení datových entit

Seznam vazeb mezi entitami a jejich charakteristika:

Osobní profil „popisuje“ Klienta

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

V osobním profilu má klient uloženy vlastní údaje.
Klient „má“ Kompetenci
Klient získal kompetenci a disponuje s ní.
Klient „pracoval v“ Povolání
Klientova historie praxe v oboru povolání.
Klient „pracoval na“ Pozici
Klientova historie praxe na pracovní pozici.
Klient „pracoval u“ Zaměstnavatele
Klientova historie praxe u zaměstnavatele.
Klient „vystudoval“ Obor vzdělání
Klient studoval obor vzdělání a tím dosáhl odborné kvalifikace.
Klient „absolvoval“ Kurz
Klienta dokončil vzdělávací kurz.
Klient „má“ Certifikát - Kvalifikaci
Klient disponuje osvědčením o úspěšném ukončení vzdělávací akce (kurz, studium v oboru vzdělání) nebo kvalifikací prokázanou zkouškou.
Klient „absolvoval“ Zkoušku
Klient složil zkoušku dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.
Klient „chce zlepšit“ Kompetenci
Klient je způsobilý k vykonávání pracovní činnosti (má kompetenci), ale má zájem se zlepšit.
Klient „chce získat“ Kompetenci
Klientovi chybí kompetence pro získání pracovního místa nebo pro kariérní postup.
Klient „chce pracovat v“ Povolání
Klient má zájem pracovat ve vybraném povolání.
Klient „chce pracovat na“ Pozici
Klient se uchází o volné pracovní místo.
Klient „chce pracovat u“ Zaměstnavatele
Klient má zájem pracovat u vybraného zaměstnavatele.
Klient „chce studovat“ Obor vzdělání
Klient má zájem o studium vybraného oboru vzdělání.
Klient „chce absolvovat“ Kurz

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Klient má zájem o účast ve vybraném kurzu a chce jej úspěšně dokončit.
Klient „chce získat“ Certifikát - Kvalifikaci
Klient má zájem o certifikát z vybraného kurzu, oboru vzdělání nebo o prokázání dílčí kvalifikace zkouškou.
Klient „chce absolvovat“ Zkoušku
Klient má zájem o složení zkoušky dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.
Povolání „vyžaduje“ Kompetenci
Pro vykonávání povolání jsou nutné dané kompetence.
Pozice „vyžaduje“ Kompetenci
Pro vykonávání činnosti na pracovní pozici jsou nutné dané kompetence.
Test „ověřuje“ Kompetenci
Vyplněním a vyhodnocením testu je možné ověřit deklarované kompetence.
Obor vzdělání „poskytuje“ Kompetenci
Vystudovaný obor vzdělání představuje soubor získaných kompetencí.
Kurz „poskytuje“ Kompetenci
Absolvovaný kurz představuje soubor získaných kompetencí.
Certifikát - Kvalifikace „prokazuje“ Kompetenci
Certifikát prokazuje ověřený soubor kompetencí jeho držitele.
Povolání „vyžaduje“ Certifikát - Kvalifikaci
Povolání je vymezeno získaným certifikátem nebo kvalifikací.
Pozice „vyžaduje“ Povolání
Pracovní pozice je reprezentantem nějakého povolání.
Agentura práce „nabízí“ Pozici
Agentura práce zprostředkovává volná pracovní místa.
Zaměstnavatel „obsazuje“ Pozici
Zaměstnavatel hledá kandidáta na pracovní pozici.
Vzdělavatel „vyučuje“ Obor vzdělání
Vzdělavatel je oprávněn vyučovat daný obor vzdělání, pro který získal akreditaci.
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Obor vzdělání
Certifikát je dokladem o vystudování oboru vzdělání.
Vzdělavatel „pořádá“ Kurz

Vzdělavatel realizuje nějaký kurz.
Kurz „se koná v“ Termínu
Pro kurzy jsou vypisovány termíny konání.
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Kurz
Certifikát je dokladem o absolvování kurzu.
Zkouška „se koná v“ Termínu
Pro zkoušky jsou vypisovány termíny konání.
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Zkoušku
Certifikát je dokladem o úspěšném vykonání zkoušky.
Poradce „radí“ Klientovi
Poradce komunikuje s klientem a doporučuje mu kroky vedoucí k řešení situace klienta.

Začlenění dat do páteřního systému

Většina uvedených dat existuje v různých systémech. Je třeba je do páteřního systému získat a zajistit jejich pravidelné obnovování.

Některé entity a zejména vazby bude ovšem třeba doplnit v rámci navrhovaného projektu. Hrubou představu o tom dávají tabulky:

Entity datového modelu ideálního systému	Pokrytí stávajícími systémy	Převezme se z existujících systémů	Je třeba doplnit	Předpokládaný zdroj dat
Kompetence				Centrální databáze kompetencí
Osobní profil				
Povolání				NSP, ISPV
Certifikát - Kvalifikace				NSK
Obor vzdělání				KKOV (ČSÚ)
Pozice				Portál MPSV (volná místa z ÚP)
Kurz				DAT CZ
Zkouška				NSK, ISKA
Test				
Klient				<i>Nově implementovaný osobní profil</i>
Poradce				
Zaměstnavatel				Portál MPSV
Vzdělavatel				DAT CZ

Vazby mezi entitami v datovém modelu ideálního systému	Pokrytí stávajícími systémy	Převezme se z existujících systémů	Je třeba doplnit	Předpokládaný zdroj vazeb
Osobní profil „popisuje“ Klienta				
Klient „má“ Kompetenci				

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Klient „pracoval v“ Povolání				
Klient „pracoval na“ Pozici „u“ Zaměstnavatele				
Klient „vystudoval“ Obor vzdělání				
Klient „absolvoval“ Kurz				
Klient „má“ Certifikát - Kvalifikaci				
Klient „absolvoval“ Zkoušku				
Klient „chce zlepšit“ Kompetenci				
Klient „chce získat“ Kompetenci				
Klient „chce pracovat v“ Povolání				
Klient „chce pracovat na“ Pozici				
Klient „chce pracovat u“ Zaměstnavatele				
Klient „chce studovat“ Obor vzdělání				
Klient „chce absolvovat“ Kurz				
Klient „chce získat“ Certifikát - Kvalifikaci				
Klient „chce absolvovat“ Zkoušku				
Povolání „vyžaduje“ Kompetenci				NSP
Pozice „vyžaduje“ Kompetenci				
Test „ověřuje“ Kompetenci				
Obor vzdělání „poskytuje“ Kompetenci				
Kurz „poskytuje“ Kompetenci				
Certifikát - Kvalifikace „prokazuje“ Kompetenci				
Povolání „vyžaduje“ Certifikát - Kvalifikaci				NSK
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Obor vzdělání				
Pozice „vyžaduje“ Povolání				
Agentura práce „nabízí“ Pozici				
Zaměstnavatel „obsazuje“ Pozici				Portál MPSV
Vzdělavatel „vyučuje“ Obor vzdělání				InfoAbsolvent
Vzdělavatel „pořádá“ Kurz				DAT CZ
Kurz „se koná v“ Termínu				DAT CZ
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Kurz				
Zkouška „se koná v“ Termínu				
Certifikát - Kvalifikace „dokládá“ Zkoušku				

2.4.1.2 Osobní profil

Vysvětlení pojmu osobní profil

Pojmem „osobní profil“ budeme označovat privátní úložiště, které bude obsahovat strukturované informace, které budou vznikat během práce klienta se systémem. Klíčovou část těchto informací budou tvořit kompetence.

Každý klient bude mít informace uloženy ve svém osobním profilu, který bude mít neustále k dispozici. Pouze klient bude mít právo svůj profil „otevřít“ a sám bude rozhodovat o tom, které informace zveřejní a které ne.

Klíčové vlastnosti osobního profilu:

- soukromí - každý klient bude mít vlastní profil, který bude umět otevřít
- strukturované informace - umožní jejich další zpracování a použití
- dostupnost - s profilem může klient pracovat v různých systémech

Motivace k zavedení

V průběhu práce klienta s informačně-poradenským systémem dalšího vzdělávání se budou shromažďovat informace, jejichž zdrojem bude sám klient, informační systém, případně poradce, který bude s klientem pracovat. Pořízení těchto informací bude od klienta vyžadovat jistou časovou investici, klient bude tyto údaje průběžně doplňovat a aktualizovat. Dále bude chtít s těmito informacemi pracovat nejen i v jiných systémech. Proto je nutné, aby informace pořízené v jednom systému byly dostupné a využitelné také v ostatních uvažovaných systémech.

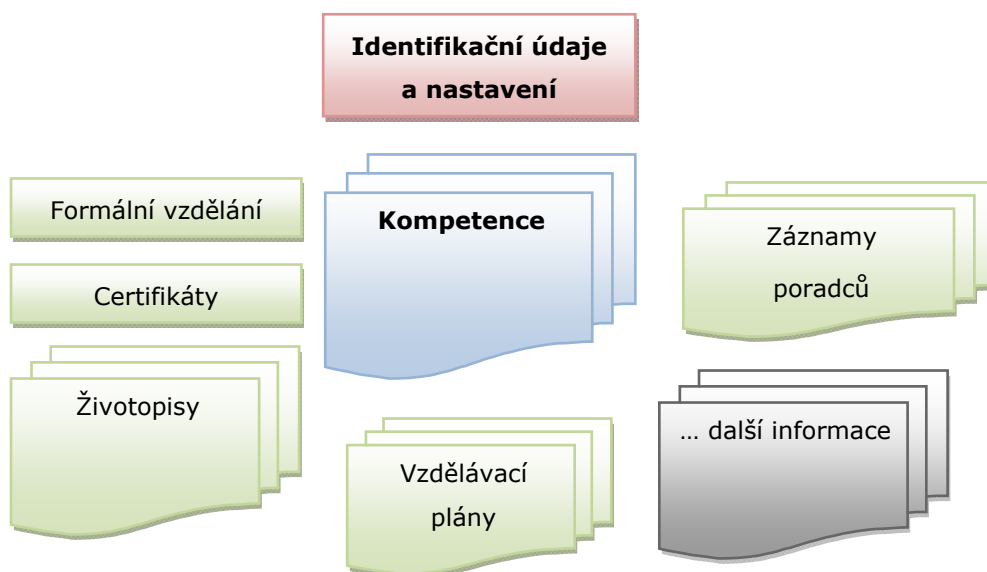
Tyto požadavky směřují k tomu, aby existovalo jedno místo, kde se tyto informace budou zaznamenávat – tzv. osobní profil.

Jak vznikne a jak se bude plnit

Při prvním přihlášení klienta bude současně vytvořen jeho prázdný osobní profil, který bude obsahovat pouze základní identifikační údaje klienta. Jakmile klient začne s IPS DV aktivně pracovat, budou se vhodné informace, přenositelné do jiných systémů, ukládat do jeho osobního profilu.

Jaké informace bude obsahovat

Základem budou identifikační údaje klienta a kompetence identifikované v různých systémech. Struktura informací osobního profilu nebude pevná a bude ji možno rozšiřovat.

Ochrana osobních údajů

Data uchovávaná v osobním profilu jsou bez pochyby osobní údaje ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Musí se s nimi tedy nakládat tak, jak to zákon vyžaduje. Ve stručnosti:

- Páteří systém musí být registrován u Úřadu pro ochranu osobních údajů.
- Osoba, o jejíž údaje se jedná, musí souhlasit s jejich uchováním i s jejich použitím pro konkrétní účely – ve svém důsledku s přenosem do jednotlivých aplikací.
- Osoba, o jejíž údaje se jedná, může kdykoli požádat o nahlédnutí do záznamu, případně o jeho vymazání.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- Zprostředkující osoby, které s údaji pracují (poradci), musejí být náležitě poučeny a zavázány k ochraně údajů a k mlčenlivosti. Musí být známa jejich skutečná identita.

2.4.1.3 Aplikační programové rozhraní

Aplikační programové rozhraní zprostředkuje autorům jednotlivých poradenských aplikací přístup k datům páteřního systému. Přístup bude možný podle typu dat ve třech režimech:

- **Stažení kompletních dat.** Stáhnout kompletní soubory bude možné pouze pro číselníky a klasifikační data, která se často nemění. Typicky strukturované seznamy povolání, kvalifikací, kompetencí atp. Přístup k těmto datům bude veřejný, nebude chráněn.
- **Vyhledání podle kritérií.** Data, která se v čase mění, bude možné pouze vyhledávat a získat na jedno volání omezený počet záznamů, které splňují zadané výběrové podmínky. Jedná se především o údaje o vzdělávacích akcích a volných místech. Taková data není vhodné předávat kompletní zejména proto, že částí jejich ceny je právě aktuálnost. Používání zastaralých lokálních kopií by způsobilo řadu potíží a mohlo by poškodit reputaci celého projektu. I tato data budou ovšem přístupná veřejně.
- **Chráněný přístup.** Ve speciálním režimu budou přístupné údaje z osobních profilů klientů. S těmi budou moci pracovat pouze aplikace, jejichž provozovatel se smluvně zaváže k dodržování pravidel ochrany osobních dat.

Aplikační rozhraní bude mít tedy tyto typy funkcí:

- `StahnoutEntitu` stažení kompletního seznamu
- `VyhledatEntitu` vyhledání entity podle zadaných podmínek
- `NacistOsobniProfil` chráněné načtení osobního profilu klienta
- `UlozitOsobniProfil` chráněné uložení osobního profilu klienta

Podrobnější rozpis funkcí aplikačního programového vybavení:

Název	Popis	Vstup
VyhledatPovolani	Na základě výběrových podmínek vrátí informace o povoláních v požadované struktuře.	• výběrové podmínky • specifikace rozsahu informací
StahnoutPovolani	Stáhne kompletní data povolání	
VyhledatKvalifikace	Na základě výběrových podmínek vrátí informace o kvalifikacích a certifikátech v požadované struktuře.	• výběrové podmínky • specifikace rozsahu informací
StahnoutKvalifikace	Stáhne kompletní data kvalifikací a certifikátů	
VyhledatOboryVzdelani	Na základě výběrových podmínek vrátí informace o oborech vzdělání v požadované struktuře.	• výběrové podmínky • specifikace rozsahu informací
StahnoutOboryVzdelavani	Stáhne kompletní data oborů vzdělání.	
VyhledatKompetence	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam kompetencí.	• výběrové podmínky • specifikace rozsahu informací
StahnoutKompetence	Stáhne kompletní data kompetencí.	
VyhledatKurzy	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam	• výběrové podmínky

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

	kurzů.	specifikace rozsahu informací
VyhledatVzdelavatele	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam vzdělavatelů a škol.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací
VyhledatZkousky	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam zkoušek.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací
VyhledatVolnaMista	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam volných míst.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací
VyhledatZamestnavatele	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam zaměstnavatelů.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací
VyhledatAgenturuPrace	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam agentur práce.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací
VyhledatPoradce	Na základě výběrových podmínek vrátí seznam poradců.	- výběrové podmínky - specifikace rozsahu informací

Funkce pro práci s osobním profilem:

Název	Popis	Vstup
NacistOsobniProfil	Vrátí osobní profil odpovídající identifikačním parametrům uživatele.	- identifikační parametry uživatele - zabezpečený podpis oprávněné aplikace
UlozitOsobniProfil	Uloží změny do osobního profilu uživatele.	- identifikační parametry uživatele - zabezpečený podpis oprávněné aplikace - osobní profil

2.4.1.4 Připojené aplikace a pokrytí uživatelských funkcí

Páteří informační systém sám o sobě neposkytuje žádné funkce pro koncové uživatele. To je úkolem jednotlivých systémů, které se na něj připojí.

Při výběru systémů, které by se měly připojit na páteří informační systém, jsme vyšli z „ideálního“ seznamu funkcí pro podporu kariérového poradenství.

Tento seznam jsme srovnali s analýzou existujících informačních zdrojů a poradenských nástrojů a dospěli jsme k závěru, že valná část navrhovaných funkcí je pokryta, bohužel prostřednictvím více aplikací, které na sebe nenavazují. Z těchto podkladů jsme navrhli dvě skupiny systémů, které by se měly na páteří systém připojit:

- Základní systémy.** Jejich funkce pokrývají primárně potřeby poradenství pro další vzdělávání. S jejich integrací se počítá v rámci projektu na vybudování páteřího informačního systému.
- Rozšiřující systémy.** Pokrývají návaznou oblast kariérového poradenství. Jejich připojení se pouze doporučuje v dalších fázích.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Základní systémy

V první fázi navrhujeme na páteřní systém připojit informační systémy:

- **JOB-TIP.** Poradenská aplikace, která buduje profil klienta a doporučuje mu vhodná povolání.
- **Vaše profese.** (IPSY) Poradenská aplikace na základě informací o dosavadních povoláních, případně plánovaných povoláních, identifikuje kompetence vhodné k dalšímu rozvoji a zprostředkuje informace o kurzech dalšího vzdělávání, které přebírá z jiných systémů.
- **DAT CZ.** Aplikace sbírá a poskytuje informace o kurzech dalšího vzdělávání.
- **Uživatelské rozhraní CEKLEP.** V rámci připravovaného projektu „Inovace informačního systému NSK“ má vzniknout uživatelské rozhraní CEKLEP (Cesta k lepší práci). Podle zadání výběrového řízení by měl vzniknout systém, který by mohl do značné míry plnit funkci navrhovaného rozcestníku pro občany.

Tyto aplikace pokrývají společně zejména potřeby poradenství v dalším vzdělávání. Jejich sblížení, napojení a další rozvoj je velmi žádoucí.

Primárními zdroji dat v páteřním systému budou systémy, které udržují a rozvíjejí potřebné klasifikační systémy. I u nich bude třeba jistá míra integrace s páteřním systémem. Půjde ovšem většinou o předávání dat a případnou úpravu jejich formátu, v menší míře o využívání funkcí páteřního systému:

Národní soustava povolání. Informační systém NSP bude poskytovat aktuální data o povoláních a kompetencích, které vyžadují.

Národní soustava kvalifikací. Informační systém NSK se stane zdrojem informací o schválených kvalifikacích a akreditovaných osobách, které kvalifikace zkoušejí.

Kartotéka typových pozic. KTP bude zdrojem popisů povolání, která ještě nejsou zpracována v projektu NSP.

V souhrnu počítáme do základních systémů také nově navrhované systémy:

- **Páteřní systém,** popisovaný v této kapitole.
- **Informační systém pro poradce,** navržený v následující kapitole.

Rozšiřující systémy

V dalších fázích doporučujeme podporovat napojení dalších systémů, které podporují navazující funkce kariérového poradenství:

- **Portál MPSV.** Volná místa z úřadů práce a inzeráty zájemců o práci.
- **InfoAbsolvent.** Poradenství pro výběr školy a oboru vzdělávání.
- **Budoucnost profesí.** Informace o prognózách poptávky po jednotlivých profesích.
- **Orienteexpress.** Podpora veřejnosti v rozvoji kariéry.

Poznámka:

Na tomto místě navrhujeme postupné připojení systémů na páteřní systém, nikoli přebírání jejich dat. Například data o volných místech z úřadů práce, dostupná na Portálu MPSV, je třeba mít v datové základně už od začátku. Tedy dříve, než Portál MPSV využije například přístupu k osobním profilům.

Bude žádoucí začlenit také komerční systémy, případně další projekty, o kterých se teprve začíná uvažovat. V jejich případě je ale míra nejistoty vyšší, protože nezáleží jen na rozhodnutí ministerstev, ale také na zájmu komerčních subjektů a na tom, nakolik se nové nápady podaří uskutečnit. S jejich využitím proto zatím v dalších kapitolách, které uvažují o poskytovaných uživatelských funkcích, napevno nepočítáme. Máme na mysli minimálně tyto projekty:

- Využití internetových **sociálních sítí**. V rámci připravované aktivity CEKLEP (Cesta k lepší práci) se uvažuje o využití internetových sociálních sítí (Facebook, Lidé.cz, ...) pro šíření informací o dalším vzdělávání.
- **Kvalita** dalšího vzdělávání. Součástí analytického projektu Koncept bude návrh, jak hodnotit kvalitu v dalším vzdělávání. Podle předběžných úvah se zdá, že půjde o hodnocení vzdělavatelů zařazením do jedné z několika úrovní, obdobně jako se například hodnotí úroveň hotelu počtem hvězdiček. V okamžiku, kdy budou tyto údaje k dispozici, měly by se objevit také v páteřním systému jako atribut tabulky Vzdělavatelů.
- **EduCity**. Projekt společnosti Ivitera je vedoucí aplikací v komerční oblasti poskytování informací o kurzech dalšího vzdělávání. Z funkčního hlediska se jedná o obdobu systému DAT CZ, ovšem vzhledem k úspěšnosti projektu, rozsahu dat a systematické péči o ně by šlo o vítaný doplněk do systému, a to i v roli poskytovatele dat o kurzech dalšího vzdělávání.
- **Jobs.cz, Práce.cz**. Projekty společnosti LMC jsou na českém trhu nejúspěšnější komerční systémy v oblasti elektronického zprostředkování práce. Funkčně se jedná o obdobu služeb, které poskytuje Portál MPSV. Těžiště těchto projektů je ovšem posunuto spíše k pracovním pozicím s vyšší kvalifikací, šlo by tedy o vítaný doplněk do systému, a to i v roli dodavatele dat o volných místech.

Pokrytí uživatelských funkcí

Jako východisko pro úvahy o uživatelských funkcích, které by měly informační systémy pro podporu kariérového poradenství ve svém souhrnu poskytovat, jsme sestavili seznam uživatelských funkcí „ideálního“ poradenského informačního systému.

Proti tomuto seznamu jsme analyzovali funkce, které poskytují stávající projekty, a funkce systémů, které navrhujeme pro připojení k páteřnímu systému.

Následující tabulka orientačně dělí funkce do těchto skupin:

- **tmavě zelená** - pokryté stávajícími systémy dostatečně
- **světle zelená** - pokryté stávajícími systémy částečně nebo s malým využitím
- **fialová** - funkce pokryté páteřním systémem a základními systémy, které navrhujeme připojit na páteřní v první fázi, a informačním systémem pro poradce navrženým v další kapitole. Oddělený sloupec vpravo zdůrazňuje, které z těchto funkcí konkrétně podporuje samotný páteřní systém.
- **okrová** - funkce pokryté rozšiřujícími systémy, které navrhujeme vybudovat nebo připojit na páteřní systém výhledově.

Podrobnější tabulka, která blíže popisuje a zdůvodňuje navrhované funkce a také jejich pokrytí jednotlivými systémy, je v příloze č. 2 (*KonceptIPS_potrebyAFunkce.xls*).

Cílová skupina	Informační funkce				Páteří systém
		Pokrytí stávajícími systémy	Pokrytí základními systémy	Pokrytí rozšiřujícími projekty	
Občan, klient					
1	Orientační testy osobního potenciálu				
	Testy profesní orientace				
	Testy pracovních předpokladů				
	Testy konkrétních dovedností				
2	Sestavení osobního profilu				
	Evidence osobních charakteristik				
	Výběr absolvovaných škol				
	Historie zaměstnání, soupis odborné praxe				
	Evidence absolvovaných školení				
	Souhrn významných projektů				
	Evidence dokladů o získané kvalifikaci				
	Mapování vstupů na kompetence				
	Přímý zápis kompetencí				
	Přímý zápis pracovních charakteristik				
	3	Výběr vhodného povolání			
Počáteční volba profesní orientace					
Výběr podobného povolání k zadanému povolání					
Výběr vhodného povolání na základě osobního profilu					
Výběr vhodného povolání s ohledem na zdravotní postižení					
Informace o oborech, povoláních a kompetencích z hlediska žadatelů na trhu práce (regionálně)					
Informace o perspektivách oborů, povolání, kompetencí a zaměstnavatelů					
Objektivní i neobjektivní informace o sektorech					
5	Výběr směru profesního vzdělávání				
	Identifikace chybějících kompetencí a dílčích kvalifikací k vybranému povolání				
	Vyhledání kompetencí k rozvoji současného povolání				
	Profesní kalkulátor				
	Vyhledání ze zákona povinného vzdělání k vybranému povolání, nebo živnosti				
	Sestavení vzdělávacího plánu				
	Sledování a změny plánu				
6	Hledání kurzu				
	Vyhledání kurzu, akreditovaného programu z aktuální nabídky (podle zaměření)				
	Kvalitativní porovnání vyhledaných kurzů podle dalších kritérií				
	Zobrazení hodnocení vzdělávacích programů, kurzů a vzdělávatelů				
	Automatické sledování vzdělávací nabídky				
	Vyhledání alternativy ke kurzům				

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

		Vyhledání možnosti financování					
7		Ověřování kvalifikace zkouškou					
		Vyhledání možností uznání nabyté kvalifikace zkouškou					
		Vykonání zkoušky na nečisto - samoobslužné testy					
		Vyhledání zkoušek a zkoušejících					
		Přihlašování na termíny zkoušek					
8		Hledání oboru a školy					
		Vyhledání informací o oborech vzdělání					
		Vyhledání informací o nabídce škol					
		Získávání informací o perspektivách kvalifikací na trhu práce					
4		Hledání pracovního místa					
		Vyhledání volného místa z aktuální nabídky podle kritérií					
		Vyhledání volného místa z aktuální nabídky na základě osobního profilu					
		Sestavení profesního životopisu					
		Inzerát na hledání práce					
		Vyhledání informací o potenciálním zaměstnavateli (regionálně)					
		Sledování nabídek volných míst podle zadaných kritérií					
9		Orientační informace					
		Rozcestník pro občany					
		Využití sociálních sítí					
Poradce							
P1		Kartotéka klientů					
		Vyhledání záznamu o klientovi					
		Ověření kompetencí a dalších pracovních charakteristik klienta					
		Sledování vývoje klienta					
		Analýza spektra klientů					
		Vyhodnocování úspěšnosti rekvalifikací - interní "rating"					
		Vytvoření individuálního vzdělávacího a rozvojového plánu					
		Sledování a hodnocení plnění plánu					
		Plánování schůzek					
		Profesionální diagnostika					
		Diagnostika profesní orientace					
		Testy psychologických předpokladů					
		Testy měkkých kompetencí					
P2		Podpora vzdělávání poradců					
		Rozcestník poradce					
		Diskusní fórum					
		Registr poradců					
		Vyhledání vzdělávací nabídky pro poradce					
		Případové studie - kazuistiky					
		Průvodce standardů činností poradenství k DV					
		Využití sociálních sítí					
Zaměstnavatel, personalista							
Z1		Podpora řízení lidských zdrojů					
		Firemní katalog pozic					
		Firemní kompetenční model					
		Plán vzdělávání					
		Profily zaměstnanců					
		Obsazení konkrétních pozic					
		Plánování kariérního rozvoje					
		Hodnocení plnění rozvojového plánu					
		Ověření kompetencí a dalších pracovních charakteristik uchazeče					

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Z2	Vyhledávání uchazečů podle vhodnosti na pracovní místo				
	Zadávání volných pracovních míst				
	Poptávkový systém				
	Poptávání kurzů na míru				
Vzdělávatel					
V1	Kurzy - průzkum trhu				
	Průzkum požadavků na kurzy				
	Průzkum poptávky po kurzech				
	Cenové porovnávání kurzů				
	Marketingová strategie				
	Vyhledání možnosti financování kurzů				
	Vyhledávání v databázi akreditací				
V2	Nabídka kurzů				
	Kurzy na míru				
	Otevřené kurzy				
	Mapování kurzů na kompetence				
V3	Hodnocení a kvalita kurzů				
	Hodnocení od účastníků				
	Úspěšnost u zkoušek				
	Certifikace lektorů				
	Certifikace institucí				
	Akreditace vzdělávacích programů a kurzů				
Zastřešovatel, koordinátor					
M1	Monitorování a kvalita				
	Sledování využití služeb				
	Přehled poradců				
	Audit poradenských služeb				
	Financování nových projektů				
	Řízení a rozvoj vzdělávání poradců				
	Profily poradců				
	Plán vzdělávání				
	Hodnocení plnění vzdělávacího plánu poradce				

2.4.1.5 Rozcestník a spojovník

Spojovacím prvkem kariérových poradenských systémů se stane vhodný rozcestník.

Z technického hlediska jde o nepříliš složité řešení – srozumitelný textový popis jednotlivých nástrojů a odkazy na ně. Na každém informačním systému bude také zpětný odkaz na rozcestník.

Účinnost tohoto opatření je mnohem více otázka marketingová než technologická. K tomu navrhujeme využít tyto nástroje:

- **Značka**, vhodný a snadno zapamatovatelný název, který by byl srozumitelný pro veřejnost. Ideální by bylo využít název nějakého již existujícího projektu a rozšířit jeho působnost. Za příklad zdařilých značek v oblasti kariérového poradenství lze označit CEKLEP (Cesta k lepší práci) nebo PIVO (Podpora individuálního vzdělávání občanů).
- **Logo** nebo grafický prvek, který by se opakoval na rozcestníku i na jednotlivých stránkách připojených na páteřní systém.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- **Doména**, zapamatovatelná internetová adresa, kde lze rozcestník najít.
- **Vysvětlení** myšlenky, poslání poradenství pro další vzdělávání a kariérového poradenství, které by se opakovalo v různých marketingových materiálech a publicistických článcích.
- **Odlišný přístup k jednotlivým cílovým skupinám.** Tvář rozcestníku pro veřejnost by měla být maximálně jednoduchá a srozumitelná. Měla by doporučovat pouze ověřené nástroje a srozumitelně popsat, co od nich uživatel může očekávat. Tvář portálu určená pro odborníky z oboru může poskytovat širší informace.

Rozcestník, poradenský portál, je také vhodným místem, kde veřejně prezentovat **registr poradců** a kam soustředit další informace pro odbornou veřejnost – školení, semináře, diskusní skupiny apod.

2.5 Charakteristika záměru: Informační systém pro poradce

2.5.1 Co chceme a proč

Navrhujeme vytvořit informační systém pro poradce v dalším vzdělávání a kariérové poradce, který by umožnil propojit informační základnu a podporoval by standardizaci poradenských postupů poradců z různých organizací.

Co chceme ...

Informační systém pro poradce bude vystavěn na těchto principech:

- **Využití páteřního systému.** Informační systém pro poradce bude připojen na navrhovaný páteřní systém a při podpoře poradců bude využívat dat, které páteřní systém poskytne. Zejména klasifikace povolání, kompetence, informace o kurzech dalšího vzdělávání, volných místech, školách a studijních oborech.
- **Katalog klientů.** Základem pro práci s klienty bude katalog klientů. Poradce si v něm povede záznamy o práci s klientem. Bude moci zpětně vyhledat klienta, který jej už dříve navštívil. S trvalým uchováním údajů musí klient potvrdit souhlas.
- **Připojení osobního profilu.** Na základě explicitního svolení klienta bude poradce moci propojit záznamy v katalogu s osobním profilem klienta, který mohou potenciálně sdílet i jiné aplikace. Poradce bude moci obohatit klientův profil o diagnostické výsledky, doporučení a hodnocení. Zároveň také bude moci využít informace, které do osobního profilu klienta zapíší jiné systémy. Nahlížení do osobního profilu klienta musí respektovat zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.
- **Plán a historie.** Záznamy o jednom klientovi se budou skládat z jednotlivých kroků. Záznamy budou sloužit především pro plánování aktivit klienta a sledování výsledků těchto aktivit. Jednotlivé kroky mohou být různého typu. Triviálním typem kroku může být datum a poznámka, která shrnuje poradenský rozhovor. Systém bude nabízet škálu důmyslnějších typů kroků pro specifické poradenské aktivity s podporou dat získaných z páteřního systému: výběr povolání, hledání kurzu dalšího vzdělávání a pod.
- **Profesionální diagnostika.** Součástí systému budou diagnostické testy, které vyžadují odbornou interpretaci poradce. Podle charakteru testu může systém podporovat tisk testu a souhrnný zápis jeho výsledků nebo i vyplnění testu na počítači.

- **Plánování schůzek a komunikace s klientem.** Systém poskytne základní nástroje pro plánování schůzek a komunikaci s klientem. Plánovací kalendář poradce a změny dohodnutých termínů e-mailem, případně SMS nebo telefonicky.
- **Statistiky a hlášení.** Záznamy poradce o práci s jednotlivými klienty bude možné využít také pro vytvoření přehledu poskytnutých služeb. Přehled bude sloužit poradcům jako podklad pro analýzy vlastní práce služeb. Provozovateli potom poskytne souhrnné informace o využívání systému.
- **Registr poradců.** Registrace poradců, kterou navrhujeme v rámci podpory poradenské sítě, si vyžádá počítačovou podporu pro vedení agendy. Zároveň bude seznam registrovaných poradců cenným informačním zdrojem, který by měl být přístupný minimálně na navrhovaném rozcestníku pro občany.
- **Rozcestník pro poradce.** Součástí systému pro poradce bude specializovaný rozcestník pro odborníky. Na rozdíl od rozcestníku pro občany bude komplexní a bude poskytovat široké informace o odborných článcích, projektech a nástrojích, které se i jen vzdáleně týkají tématu, nebo o jejichž užitečnosti se ještě diskutuje. Výchozím zdrojem pro takový rozcestník se může stát výstup z analýzy informačních zdrojů a poradenských nástrojů.
- **Kazuistiky.** Systém poskytne prostor pro vytvoření a udržování databáze případových studií. Její naplnění a správa nebude součástí budování informačního systému. Měla by být úkolem komunity poradců nebo samostatného projektu.
- **Diskusní fórum a prvky sociální sítě.** Pro podporu komunity poradců nabídne systém diskusní fórum pro výměnu zkušeností členů sítě poradců. K diskusi nad jednotlivými případovými studiemi nebo položkami z rozcestníku poradce využije systém také prvků, které používají sociální sítě. Umožní jednotlivé články označovat, hodnotit, doporučovat přátelům apod.
- **Vzdělávání poradců a standardy činnosti.** Metodické centrum sítě poradců nebo jiný řídicí orgán využije systém pro zveřejňování standardů poradenské činnosti a nabídky specializovaného vzdělávání pro poradce.

... a proč?

Z analýzy poradenských služeb vyplývá, že poradenství v dalším vzdělávání a **kariérové poradenství** je, a pravděpodobně i zůstane, **roztříštěné mezi různé organizace** a typy poradců. Často tvoří jen dílčí část komplexu služeb, které dané poradenské pracoviště poskytuje. Přesto mají tyto poradci společné **specifické potřeby** a nároky na informační podporu. Proto navrhujeme vytvořit **univerzální nástroj**, informační systém pro poradce, který budou moci všichni využít.

Základním cílem zavedení takového informačního systému je podpora **standardního a kvalitního poradenského procesu**. Dalšími přínosy jsou možnost podpory budoucího **monitorování, vyhodnocování a pružného zacílení** poskytovaných služeb ve vybudované informačně-poradenské síti. Neméně důležitou součástí nástroje je podpora **profesního rozvoje poradce a komunitní sítě odborníků** v kariérovém poradenství.

Jednotlivé skupiny funkcí navrhovaného systému jsou dále podrobněji popsány.

2.5.1.1 Práce s klientem

Tento odstavec podrobněji popisuje funkce informačního systému pro poradce, které souvisejí s prací poradce s klientem.

Vstupním bodem systému bude **katalog klientů**. Katalog klientů umožní vyhledat záznam o klientovi, který už u poradce dříve byl, nebo založit záznam o novém klientovi. Aplikace bude kontrolovat, aby nedošlo k založení duplicitního záznamu o stejném klientovi.

Ochrana osobních údajů

Katalog klientů bude o klientech evidovat data, která je třeba považovat za osobní údaje, na něž se vztahuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Vzhledem k tomu, že provozování informačního systému pro poradce není upraveno žádným jiným zákonem, vyplývá z toho pro návrh a provozování systému několik důsledků.

Trvalý zápis do katalogu klientů je podmíněn písemným **souhlasem** klienta **s uchováním osobních údajů**. Pokud klient tento souhlas neposkytne, bude poradce moci pracovat se systémem v dočasném anonymním režimu. Teto režim umožní využít všech poradenských funkcí systému, včetně tisku doporučení, ale po skončení sezení se všechna data smažou. Při případné příští schůzce může poradce vycházet pouze z tištěného protokolu, pokud si ho klient přinese s sebou.

Klient má dále právo kdykoli **požádat o výpis nebo úplné odstranění** všech **záznamů**, které o něm systém uchovává. Z toho na druhé straně vyplývá, že do systému je třeba zapsat potřebné údaje pro jednoznačnou identifikaci klienta. Obvykle se používá jméno, příjmení datum a místo narození nebo rodné číslo.

Všichni **uživatelé systému**, kteří budou mít přístup k údajům o klientech, **musejí mít uzavřenou smlouvu** s provozovatelem nebo zpracovatelem systému a zejména musí být známa jejich skutečná identita. Provozovatel a zpracovatel jsou pojmy definované zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Provozovatelem systému bude patrně MŠMT, zpracovatelem může být například úřad práce. V praxi to znamená například to, že přístup do systému nelze udělit poradenské organizaci nebo fyzické osobě na základě žádosti e-mailem, ale musí se s ní uzavřít řádná smlouva. To platí i v případě, že každý poradce má přístup jen k údajům o svých vlastních klientech.

Informační **systém** pro poradce musí jeho provozovatel **oznámit Úřadu** pro ochranu osobních údajů.

Plán a historie

Základní pomůckou pro práci poradce s konkrétním klientem budou jednotlivé **kroky** poradenské činnosti. Kroky mohou být nejdříve plány a doporučení, následně se změni v historické záznamy o tom, co poradce s klientem zkoušel a s jakým výsledkem.

Jednotlivé kroky mohou být různého **typu**, s rozdílnou mírou počítačové podpory. Nejjednodušší typy kroků budou:

- **Textová poznámka.** Volný textový záznam poradce opatřený **datem** poradenské schůzky.
- **Odkaz.** Internetová adresa informačního zdroje nebo poradenského nástroje, který poradce doporučuje klientovi použít. Například odkaz na server s nabídkou volných míst nebo

vzdělávacích kurzů. Poradce bude moci doplnit textové pokyny, ve kterých upřesní, co má klient na serveru hledat nebo jak s ním pracovat.

S využitím dat z pátečního systému bude možné postupně doplňovat specializované kroky, jako například:

- **Vyhledání vzdělávacího kurzu.** Přímě v rozhraní systému poradce vyhledá vhodný kurz a zapíše ho do klientova profilu jako doporučený.
- **Vyhledání volného místa.** Přímě v rozhraní programu poradce vyhledá vhodná volná místa a zapíše je do klientova profilu.
- **Vyhledání oboru vzdělání a školy.** Přímě v rozhraní programu poradce vyhledá vhodný vzdělávací program nebo konkrétní školu a zapíše je do klientova profilu.
- **Vyhledání vhodné kvalifikace.** Poradce vyhledá vhodnou kvalifikaci z databáze NSK, kterou by si klient mohl doplnit. Může připojit i údaje o konkrétních autorizovaných osobách, u kterých klient může složit zkoušku.
- **Diagnostický test.** Program umožní tisk, zápis výsledků nebo přímě interaktivní zpracování diagnostického testu pro klienta.
- **Zápis povolání.** Do systému bude možné zapsat povolání, která klient vykonával nebo která vykonávat chce. Tyto údaje bude možné využít v jiných krocích jako upřesňující podmínky.
- **Práce s kompetencemi.** Program umožní vyhledat, označit a blíže popsat kompetence, pracovní dovednosti a schopnosti, které klient má, chce získat nebo rozvíjet. Tyto údaje bude možné využít v jiných krocích jako upřesňující podmínky.

Uvedený seznam kroků je třeba brát jako výchozí návrh, který bude třeba upřesnit při detailní analýze systému, případně doplňovat na základě zkušeností s jeho provozem. Architektura informačního systému pro poradce musí být navržena tak, aby bylo možné nové typy kroků doplňovat poměrně pružně, jakmile budou potřebná data k dispozici v pátečním systému.

Profesionální diagnostika

Součástí informačního systému pro poradce by měly být profesionální diagnostické testy pro určení profesních a studijních předpokladů klienta. Prioritním úkolem není integrovat vyplnění testů do počítačového systému, ale vyřešit licenční otázku používání testů. Užitečné testy jsou i dnes k dispozici, ale je třeba platit za jejich jednotlivé použití. Je třeba získat takovou licenci na profesionální diagnostické nástroje, aby je mohli kvalifikovaní poradci volně používat.

Plánování schůzek a komunikace s klientem

Informační systém pro poradce bude obsahovat také modul, který umožní plánovat schůzky s jednotlivými klienty. Podpoří také případné přesuny termínů schůzek včetně komunikace s klientem e-mailem nebo telefonem.

Modul bude maximálně nezávislý na zbytku systému a jeho využívání nebude povinné.

Statistiky a hlášení

Ze záznamů poradců o jednotlivých schůzkách a krocích s klienty může informační systém poskytnout zajímavé souhrnné výstupy pro potřebu samotných poradců i provozovatele systému:

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- Frekvence využívání systému
- Četnost opakovaných návštěv klientů
- Využití jednotlivých typů poradenských nástrojů
- atp.

Interpretace těchto údajů bude ovšem závislá na metodice, kterou se bude používání systému řídit. Zejména na tom, zda do něj budou poradci zapisovat všechny své klienty a všechny schůzky.

2.5.1.2 Registr poradců

Zavedení registrace poradců, které navrhujeme v rámci podpory IP sítě pro DV, si vyžádá počítačovou podporu pro vedení agendy registru. Je třeba zveřejnit podmínky registrace, připravit elektronickou žádost o zařazení do registru, podané žádosti posoudit, vyžádat si případné doplnění podkladů a rozhodnout o přijetí nebo zamítnutí žádostí.

Kontakty na registrované poradce by měly být zveřejněny minimálně na stránkách rozcestníku a zařazeny do datové základny páteřního systému.

Tuto podporu navrhujeme začlenit do informačního systému pro poradce. Jedná se ovšem o relativně samostatnou úlohu, kterou lze také řešit odděleně.

2.5.1.3 Služby pro komunitu poradců

Vedle práce s klientem bude informační systém pro poradce podporovat také spolupráci odborné komunity poradců. Jako vhodné nástroje pro podporu vzájemné komunikace poradců navrhujeme konkrétní nástroje, které budou přístupné pouze registrovaným poradcům.

Rozcestník pro poradce

Součástí systému pro poradce bude specializovaný rozcestník pro odborníky. Spíše než o jednoduchý rozcestník by se mělo jednat o širokou databázi informací o souvisejících projektech, nástrojích a informačních zdrojích z kariérového poradenství.

Výchozím zdrojem pro tuto databázi se může stát výstup z analýzy informačních zdrojů a poradenských nástrojů. Plošný průzkum obsahuje odkazy na téměř 250 informačních zdrojů a poradenských nástrojů.

Poradci budou mít možnost přidávat nové položky, hodnotit užitečnost jednotlivých projektů, případně o nich vést diskusi.

Provozovatel systému by měl diskusi moderovat a na rozšiřování databáze formálně dohlížet, aby například zabránil duplicitním nebo nepřesným záznamům.

Redigované databáze odborných informací

Součástí vybudování informačního systému pro poradce bude zajištění autorských nástrojů pro budování a správu databází odborných článků a textových informací. Tyto nástroje lze využít například pro tyto účely:

- **Kazuistiky.** Databáze případových studií.

- **Vzdělávání poradců.** Informace o školeních a dalších vzdělávacích akcích určených pro poradce. Lze využít informací o školeních z páteřního systému, které budou obohaceny o doporučení komunity poradců a provozovatele systému.
- **Standardy poradenské činnosti.** Metodické centrum sítě poradců nebo jiný řídicí orgán využije systém pro zveřejňování standardů poradenské činnosti.

Správa obsahu těchto databází už není součástí projektu na budování informačního systému. Dodavatel systému může vypomoci s jejich úvodním naplněním, ale péče o věcný odborný obsah by měla být úkolem komunity poradců nebo samostatného projektu. Dohled provozovatele nad údržbou těchto databází je nezbytný pro zachování jejich odborné úrovně.

Diskusní fórum a prvky sociální sítě

Pro podporu odborné komunikace poradců nabídne systém techniky, které jsou známé a běžně používané v elektronických médiích nebo v systémech on-line komunit.

- **Diskusní fórum.** K jednotlivým stránkám v databázích odborných informací a nad jednotlivými položkami z rozcestníku poradce bude možné vést strukturované diskuse. Bude také možné zakládat nové diskuse na zvolená témata.
- **Sociální síť.** Poradce bude moci ke svému záznamu v registru poradců připojit informace o svých odborných názorech, o využitelnosti různých nástrojů a informací z odborných databází. Mezi jednotlivými poradci se mohou ustavit vztahy známé ze sociálních sítí jako „přátelé“, v tomto případě půjde ale spíše o vztah profesního respektu. Bude potom možné vybírat jednotlivé nástroje podle hodnocení, které jim přisoudili mně „blízcí“ poradci.

Bude na dodavateli systému, jestli tyto funkce zajistí tak, že je přímo implementuje do systému pro poradce, nebo že naopak propojí na systémy již existující. Musí ovšem účinně bránit nechtěnému zveřejnění důvěrných informací o jednotlivých klientech.

2.5.1.4 Pokrytí uživatelských funkcí

Jako východisko pro úvahy o uživatelských funkcích, které by měly informační systémy pro podporu kariérového poradenství ve svém souhrnu poskytovat, jsme sestavili seznam uživatelských funkcí „ideálního“ poradenského informačního systému.

Proti tomuto seznamu jsme analyzovali funkce, které poskytují stávající projekty, a funkce navrhovaného systému pro poradce.

Následující tabulka orientačně dělí funkce do těchto skupin:

- **tmavě zelená** - pokryté stávajícími systémy dostatečně
- **světle zelená** – pokryté stávajícími systémy částečně nebo s malým využitím
- **fialová** – funkce pokryté informačním navrhovaným systémem pro poradce

Podrobnější tabulka, která blíže popisuje navrhované funkce a také a zdůvodňuje jejich pokrytí jednotlivými systémy, je v příloze č. 2 (*KonceptIPS_potrebyAFunkce.xls*).

Cílová skupina	Informační funkce	Pokrytí stávajícími systémy	Informační systém pro poradce
Občan, klient			
1	Orientační testy osobního potenciálu		
	Testy profesní orientace		
	Testy pracovních předpokladů		
	Testy konkrétních dovedností		
2	Sestavení osobního profilu		
	Evidence osobních charakteristik		
	Výběr absolvovaných škol		
	Historie zaměstnání, soupis odborné praxe		
	Evidence absolvovaných školení		
	Souhrn významných projektů		
	Evidence dokladů o získané kvalifikaci		
	Mapování vstupů na kompetence		
	Přímý zápis kompetencí		
	Přímý zápis pracovních charakteristik		
3	Výběr vhodného povolání		
	Počáteční volba profesní orientace		
	Výběr podobného povolání k zadanému povolání		
	Výběr vhodného povolání na základě osobního profilu		
	Výběr vhodného povolání s ohledem na zdravotní postižení		
	Informace o oborech, povoláních a kompetencích z hlediska žádanosti na trhu práce (regionálně)		
	Informace o perspektivách oborů, povolání, kompetencí a zaměstnavatelů		
	Objektivní i neobjektivní informace o sektorech		
5	Výběr směru profesního vzdělávání		
	Identifikace chybějících kompetencí a dílčích kvalifikací k vybranému povolání		
	Vyhledání kompetencí k rozvoji současného povolání		
	Profesní kalkulátor		
	Vyhledání ze zákona povinného vzdělání k vybranému povolání, nebo živnosti		
	Sestavení vzdělávacího plánu		
	Sledování a změny plánu		
6	Hledání kurzu		
	Vyhledání kurzu, akreditovaného programu z aktuální nabídky (podle zaměření)		
	Kvalitativní porovnání vyhledaných kurzů podle dalších kritérií		
	Zobrazení hodnocení vzdělávacích programů, kurzů a vzdělavatelů		
	Automatické sledování vzdělávací nabídky		
	Vyhledání alternativy ke kurzům		

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

	Vyhledání možnosti financování		
7	Ověřování kvalifikace zkouškou		
	Vyhledání možností uznání nabyté kvalifikace zkouškou		
	Vykonání zkoušky na nečisto - samoobslužné testy		
	Vyhledání zkoušek a zkoušejících		
	Přihlašování na termíny zkoušek		
8	Hledání oboru a školy		
	Vyhledání informací o oborech vzdělání		
	Vyhledání informací o nabídce škol		
	Získávání informací o perspektivách kvalifikací na trhu práce		
4	Hledání pracovního místa		
	Vyhledání volného místa z aktuální nabídky podle kritérií		
	Vyhledání volného místa z aktuální nabídky na základě osobního profilu		
	Sestavení profesního životopisu		
	Inzerát na hledání práce		
	Vyhledání informací o potenciálním zaměstnavateli (regionálně)		
	Sledování nabídek volných míst podle zadaných kritérií		
9	Orientační informace		
	Rozcestník pro občany		
	Využití sociálních sítí		
Poradce			
P1	Kartotéka klientů		
	Vyhledání záznamu o klientovi		
	Ověření kompetencí a dalších pracovních charakteristik klienta		
	Sledování vývoje klienta		
	Analýza spektra klientů		
	Vyhodnocování úspěšnosti rekvalifikací - interní "rating"		
	Vytvoření individuálního vzdělávacího a rozvojového plánu		
	Sledování a hodnocení plnění plánu		
	Plánování schůzek		
	Profesionální diagnostika		
	Diagnostika profesní orientace		
	Testy psychologických předpokladů		
	Testy měkkých kompetencí		
P2	Podpora vzdělávání poradců		
	Rozcestník poradce		
	Diskusní fórum		
	Registr poradců		
	Vyhledání vzdělávací nabídky pro poradce		
	Případové studie - kazuistiky		
	Průvodce standardů činností poradenství k DV		
	Využití sociálních sítí		
Zaměstnavatel, personalista			
Z1	Podpora řízení lidských zdrojů		
	Firemní katalog pozic		
	Firemní kompetenční model		
	Plán vzdělávání		
	Profily zaměstnanců		
	Obsazení konkrétních pozic		
	Plánování kariérního rozvoje		
	Hodnocení plnění rozvojového plánu		
	Ověření kompetencí a dalších pracovních charakteristik uchazeče		

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Z2	Vyhledávání uchazečů podle vhodnosti na pracovní místo		
	Zadávání volných pracovních míst		
	Poptávkový systém		
	Poptávání kurzů na míru		
Vzdělavatel			
V1	Kurzy - průzkum trhu		
	Průzkum požadavků na kurzy		
	Průzkum poptávky po kurzech		
	Cenové porovnávání kurzů		
	Marketingová strategie		
	Vyhledání možnosti financování kurzů		
	Vyhledávání v databázi akreditací		
V2	Nabídka kurzů		
	Kurzy na míru		
	Otevřené kurzy		
	Mapování kurzů na kompetence		
V3	Hodnocení a kvalita kurzů		
	Hodnocení od účastníků		
	Úspěšnost u zkoušek		
	Certifikace lektorů		
	Certifikace institucí		
	Akreditace vzdělávacích programů a kurzů		
Zastřešovatel, koordinátor			
M1	Monitorování a kvalita		
	Sledování využití služeb		
	Přehled poradců		
	Audit poradenských služeb		
	Financování nových projektů		
	Řízení a rozvoj vzdělávání poradců		
	Profily poradců		
	Plán vzdělávání		
	Hodnocení plnění vzdělávacího plánu poradce		

2.6 Charakteristika záměru: Kompetenční přístup

2.6.1 Co chceme a proč, doporučené nástroje a způsoby podpory

Jak vyplynulo z realizovaných analýz, **v systému informačně-poradenské podpory dalšího vzdělávání chybí „společný jazyk“**. Nalezení takového nástroje komunikace je nutnou podmínkou pro propojení nejenom informačních zdrojů a poradenských nástrojů, ale i služeb pro podporu DV.

Řešitelé jako optimální pro funkci „společného jazyka“ doporučují uplatnění kompetenčního přístupu. Využitelnost tohoto přístupu podporují jak trendy EU (např. iniciativa “New skills for new jobs”), tak světové (např. weby www.jobsetc.ca, <http://online.onetcenter.org/>, ...). Kompetenční přístup se

uplatňuje i v ČR při popisu povolání (NSP) a při popisu kvalifikací (NSK). Podrobněji viz kapitola [Kompetenční přístup](#).

Zásadní informací při rozhodování o zavedení kompetenčního přístupu v kariérovém poradenství v ČR je skutečnost, že v ČR už byly zpracovány základní principy a pravidla kompetenčního modelu, využitelného v procesu zprostředkování práce, hodnocení a vzdělávání občanů i v procesu kariérového poradenství.

Uvedený kompetenční model byl vytvořen v roce 2009 v rámci výzkumného úkolu řešeného veřejnou zakázkou ZVZ 214 „Tvorba společného kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti ČR“, zadavatel výzkumného úkolu bylo MPSV.

Přínosem výzkumného úkolu „Tvorba společného kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti ČR“ je sjednocení názorů klíčových aktérů na slovník, definice pojmů, strukturu, vymezení a využitelnost kompetencí a kompetenčního modelu.

Míra obecnosti, vymezení hranic a systémové pojetí strukturování kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti (KM SZ) umožňuje navázat na KM SZ kompetence rozsáhlých i jednoduchých kompetenčních modelů a využívat data mezi jednotlivými aplikacemi.

KM SZ byl navržen tak, aby fungoval jako „společný jazyk“ a jednotná metodika předávání informací mezi jednotlivými procesy a aplikacemi a umožnil porovnatelnost výstupů. Byl vytvořen v konsensu důležitých subjektů (realizátorů výzkumného úkolu).

KM SZ má komplexní a efektivní uplatnění v procesech řízení lidských zdrojů a tedy i v oblasti kariérového poradenství.

2.6.2 Přínosy a rizika

Kompetencemi lze popsat člověka (co umí a měl by umět), požadavky trhu práce (volná místa i povolání) i vzdělávací programy, jednotlivé kurzy a kvalifikace. Rovněž je možné analyzovat předpoklady lidí k získání nějaké kompetence.

Používání kompetencí neznámá, že se dále nebude při poradenství pracovat s dalšími atributy (stupeň a obor vzdělání; praxe; certifikáty; zdravotní omezení, ...). **Kompetence umožňují přesnější popis kvalifikace pro trh práce.**

Základním předpokladem kvalitního kariérového poradenství je adekvátní popis požadavků subjektu, který má být rozvíjen, a popis nabídky, která tento rozvoj zajišťuje.

Kompetenční přístup využívá konkrétní kombinaci dovedností a znalostí k popisu toho, co chce účastník kariérového poradenství uplatnit či rozvíjet, a na druhé straně umožňuje popis toho, co požaduje zaměstnavatel nebo nabízí vzdělávací kurz.

Kompetenční přístup nabízí vhodnou srovnávací veličinu – kompetenci. Kompetence má dostatečnou míru konkretizace a je nezávislá na formách a způsobech jejího získání. Kompetence vhodně zasazená do využitelné struktury kompetenčního modelu umožní párovat požadavky klienta kariérového poradenství na požadavky organizace zajišťující vzdělávání, nabízející praxi apod.

Kompetenční přístup je možnou cestou:

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- k provázání mnoha samoobslužných nástrojů i poradenských služeb v kariérovém poradenství,
- k možnosti pracovat s kompatibilními daty,
- k provázání různě zaměřených nástrojů,

ke zvýšení uživatelského komfortu a snížení pracnost při nakládání s daty.

Přínosy kompetenčního přístupu

- Soulad s trendem EU (orientace na výsledky učení, kompetence a jejich přenositelnost).
- Soulad se strategickými dokumenty v ČR.⁶⁴
- Zavedení společného jazyka světa práce a světa vzdělávání (sjednocení popisu kvalifikačních požadavků).
- Možnost ohodnocení dovedností občana a využitelnost jeho dovedností na trhu práce.
- Provázání systémů nabízejících kariérové poradenství i procesů směřujících ke zvyšování kvalifikací (aplikace využívané pro získání informací o kvalifikaci dané osoby a její hodnocení, nabídka cest ke zvyšování kvalifikace, nabídka souvisejících kurzů atd.).
- Párování (porovnání požadavků a předpokladů) přes kompetence.
- Zvýšení přesnosti směřování uchazeče v procesu kariérového poradenství.
- Přesnější a jednotný popis obsahu kurzů a vzdělávacích akcí.
- Předávání informací mezi jednotlivými aplikacemi - informace bude zadána pouze jednou.
- Možnost přesnějšího výběru vzdělávacích aktivit dle potřeb občana i s ohledem na situaci na trhu práce.
- Zvýšení efektivity nákladů na vzdělávání; bude možné přesněji měřit požadavky, náklady a výsledky vzdělávání (počátečního i dalšího).
- Kompatibilita výstupů z různých typů nástrojů kariérového poradenství. Kariéroví poradci nebudou muset zjišťovat informace o kvalifikaci občana od začátku, ale budou moci využít informace zadané v samoobslužných systémech.

Rizika kompetenčního přístupu

- Používá se různý slovník pojmů a jejich definice (dovednost, způsobilost, skill, kompetence).
- Používají se různá členění měkkých dovedností a i v případě jednotného členění není vždy jednoduché rozlišit, co vše daná kompetence zahrnuje. Popis kompetencí a dovedností je někdy pro určité klienty příliš abstraktní.
- Standardizace kompetencí by měla být smysluplná pro různorodé využití kompetenčního modelu.
- Standardy kompetenčního modelu musí přijmout všichni zúčastnění (občané, poskytovatelé vzdělávání, zaměstnavatelé, zprostředkovatelské a poradenské instituce).
- Metoda kompetenčního přístupu by neměla být příliš podrobná, ale zároveň musí být dostatečně rozlišující. Různé stupně agregace mohou být řešením tohoto problému.
- Kompetenční model se může v čase měnit (provozní systém i definice a pojetí kompetencí).

⁶⁴ Strategie celoživotního učení, viz. III. Implementační plán Strategie celoživotního učení, MŠMT 2008

- Je nutno počítat s pravidelnou aktualizací dat kompetenčního modelu (nové kompetence).
- Vývoj kompetenčního modelu je nutno řešit ve vazbě na možnost párování.
- Automatické párování je obtížné. V rámci zemí EU nebyl předložen kompetenční model, který by přímo virtuálně pároval kompetence v profilu uchazeče o zaměstnání a v profilu volného místa. Párování přes kompetence se provádí spíše nepřímými metodami. Například v Německých, Holandských a Vlámských službách zaměstnanosti se pro párování na internetu používá fuzzy párování. V Holandsku je párování založeno na stupni podobnosti povolání.⁶⁵ Tento typ využití kompetenčního modelu je tedy nutné pilotně ověřit a odladit.

S výše uvedenými riziky pracoval i tým tvořící návrh Kompetenčního modelu služeb zaměstnanosti. Tento model tak předkládá uspokojivá řešení většiny uváděných rizik.

Doposud zpracovaný návrh KM SZ je koncepcí, ne systémem schopným okamžité implementace do praxe. Pro zavedení kompetenčního modelu do praxe kariérového poradenství v ČR je třeba splnit tyto předpoklady:

- zavedení kompetenčního přístupu do kariérového poradenství v ČR jako systémové změny,
- spolupráce subjektů, zajišťujících služby tohoto charakteru,
- akceptace jednotných pravidel pro práci s kompetencemi,
- pilotní odzkoušení aplikace využívající kompetenční přístup na omezeném vzorku uživatelů.

2.6.3 Návrh konkrétních kroků

Doporučené kroky při zavedení kompetenčního přístupu do poradenské praxe:

- Nalezení podpory odpovědných zástupců MŠMT a MPSV.
- Popis světa práce pomocí kompetencí modelem KM SZ (NSP), definování návazností na kvalifikace (NSK), na další klasifikace (především KZAM resp. CZ-ISCO08).
- Zpracování KM SZ do nástrojů popisujících akce dalšího vzdělávání (především EU-DAT.CZ)
- Ověření funkcionality a efektivity zavedení kompetenčního přístupu na pilotních aplikacích.
- Určení pravidel a subjektů odpovědných za správu a rozvoj KM SZ.
- Osvěta (poradci, vzdělavatelé, zaměstnavatelé, občané) a vzdělávání poradců.
- Provedení změn a úprav v informačních nástrojích a zdrojích.

2.7 Návrh řešení prioritních problémů

2.7.1 Zřízení mezirezortního koordinačního orgánu

Ustanovení nové mezirezortní skupiny nebo rozšíření působnosti Národního poradenského fóra s cílem přenosu strategických záměrů a informací mezi MŠMT a MPSV a metodickým centrem IP sítě pro DV.

Podrobnější popis mezirezortního koordinačního orgánu uvádí kapitola [Charakteristika záměru „Návrh základního rámce, cílů a funkcí informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání“](#)

⁶⁵ World association of public employment services - Working with competences and skills [online]. Copyright © WAPES 2009 [cit. 25.6.2010]. Dostupné na: <<http://www.wapes.org>>.

2.7.2 Zřízení metodického centra IP sítě pro DV

Zřízení a trvalé provozování pracoviště s přibližně pěti zaměstnanci, které se bude zabývat podporou poradců registrovaných v IP síti pro DV. Metodické centrum bude plnit funkci monitorovací, rozvojovou, metodickou, vzdělávací a informační. Bude také podporovat činnost Národního poradenského fóra.

Podrobnější popis metodického centra uvádí kapitola [Charakteristika záměru „Návrh základního rámce, cílů a funkcí informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání“](#)

2.7.3 Zřízení funkce krajského koordinátora poradenské sítě

Zřízení funkce krajského koordinátora poradenské sítě na každém ze 14 krajských úřadů v rozsahu 0,5 úvazku.

Podrobnější popis úkolů krajského koordinátora poradenské sítě uvádí kapitola [Charakteristika záměru „Návrh základního rámce, cílů a funkcí informačních a poradenských služeb pro další vzdělávání“](#).

2.7.4 Zavedení kompetenčního přístupu

Podrobně definovat plán zavedení kompetenčního přístupu.

Vypsát projekt na pilotní ověření využití kompetencí k poradenství v dalším vzdělávání a k řízení kariéry.

Pokračováním projektu by měl být plošný popis hlavních datových entit systému kompetencemi.

Podrobnější informace o kompetenčním přístupu obsahuje kapitola [Charakteristika záměru „Kompetenční přístup“](#).

2.7.5 Vytvoření páteřního informačního systému

Vypsát projekt na implementaci páteřního informačního systému a připojení základních systémů pro poradenství v dalším vzdělávání, včetně zřízení rozcestníku a registru poradců.

Bližší informace o páteřním informačním systému obsahuje kapitola [Charakteristika záměru: Páteřní informační systém](#).

2.8 Scénáře možného vývoje

Z pohledu informačně-poradenské podpory dalšího vzdělání můžeme uvažovat o dvou hlavních scénářích:

- **Scénář koordinovaného rozvoje** informačně-poradenské podpory. Tato analyticko-koncepční studie obsahuje jak komplexní vizi, tak i soubor konkrétních návrhů, jejichž realizace by zásadně přispěla k uskutečnění tohoto scénáře. Tento scénář charakterizují hesla: koordinované řízení ze strany MPSV a MŠMT, rozvoj poradenských služeb jako komplexní sítě, propojení informačních systémů metodicky (kompetence) a technicky (páteřní systém).
- **Scénář izolovaného rozvoje** informačně-poradenské podpory – pokračování dosavadního vývoje. Jednotlivá ministerstva budují a rozvíjejí své poradenské služby a nástroje. Ministerstva i vůdčí osobnosti jednotlivých poradenských služeb si vyměňují informace (například v rámci projektů nebo například na Národním poradenském fóru), ale nejsou. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

činěny systémové kroky, které by vedly k propojování a síťování různých služeb. Informační systémy vznikají odděleně a neprovázaně, za zvýšených nákladů se mezi nimi vyměňují vybraná data (při soustavném řešení problémů s aktuálností dat a s právy k jejich využívání). Propagační kampaně jsou roztržštěně směřovány na výstupy dílčích projektů. Realizují se izolované projekty, po jejichž ukončení je problém s udržitelností vybudovaných webových serverů a pilotovaných služeb.

3 Projednávání se zainteresovanými partnery

3.1 Přehled okruhů k projednání, způsoby projednávání, zúčastněné skupiny odborné veřejnosti

3.1.1 Cíl externí evaluace

Cílem externí evaluace bylo shromáždění informací reflektujících zpětnou vazbu od externích expertů – poradců a dalších odborníků z oblasti dalšího vzdělávání. Předmětem projednávání byly čtyři hlavní okruhy, které byly definovány na základě výsledků analýz používaných informačních a poradenských zdrojů a nástrojů a poradenských služeb. Součástí evaluace bylo i šíření povědomí o projektu Koncept jako celku.

3.1.2 Přehled evaluačních okruhů vybraných k projednávání

- **okruh zastřešení systému**
- **okruh propojení existujících poradenských sítí**
- **okruh kompetenční přístup/model**
- **okruh informační systém**

3.1.3 Přehled vybraných evaluačních nástrojů (způsoby projednání)

- **Expertní dotazníkový průzkum** jako indikační anketa k používání informačních zdrojů, nástrojů a poradenských služeb – počty oslovených zástupců odborné veřejnosti jsou uvedeny v kapitole 3.1.4. Do průzkumu se na základě vlastního zájmu o uvedenou problematiku zapojilo a dotazník vyplnilo celkem 83 respondentů. Pro účely vyhodnocení byli respondenti roztríděni a jejich počty byly evidovány v rámci následujících skupin: soukromé instituce vzdělávání dospělých 15x, úřady práce 36x (pracovníci z oddělení poradenství, zprostředkování, pracovníci informačně poradenských středisek, pracovníci pro rekvalifikace, ředitelé ÚP), soukromý poradce OSVČ 4x, zástupci ze školství (zástupce školského zařízení včetně VŠ nebo zástupce krajského úřadu - odbor školství, zástupci center UNIV) 11x, personalisté 10x (reprezentanti velkých firem, Hospodářské komory, profesních svazů).
- **Workshopy** pro odbornou veřejnost k vybraným okruhům a souvisejícím návrhům. V rámci projektu proběhly dva celodenní workshopy, souhrnný přehled účastníků: soukromá vzdělávací instituce dalšího vzdělávání 7 účastníků, zástupce AIVD 1 účastník, soukromá poradenská firma 4 účastníci, OSVČ v oblasti poradenství 4 účastníci, sdružení soukromých poradců 1 účastník, úřad práce 7 účastníků, nezisková poradenská organizace 1 účastník, hospodářská komora 2 účastníci, zástupce MŠMT 3 účastníci (z toho jeden z Centra Euroguidance) a jeden zástupce MPSV (Mgr. Jaroslav Maroušek). Zástupci center UNIV se pro velké pracovní vytížení z účasti na workshopech omluvili.
- **Kulaté stoly a řízené telefonické rozhovory** s vybranými skupinami expertů a poradenských pracovníků. Byli osloveni 3 zástupci úřadů práce z informačních a poradenských středisek pro volbu povolání, 3 zástupci ze soukromých vzdělávacích institucí, 3 zástupci z Center pro uznávání a celoživotního učení a 1 personalista – specialista na vzdělávání a rozvoj z privátní společnosti. Časové rozmezí jednotlivých setkání bylo cca 1 až 1,5 hodiny.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- **Individuální konzultace** se zástupci státní správy z oblasti řízení poradenství na národní a regionální úrovni a se zástupci významných soukromých společností.
- **Internetové ankety** pro odbornou veřejnost na portálu Topregion.cz. V rámci anket reagovalo v každé ze dvou anket 72 respondentů.

3.1.4 Přehled zapojených skupin odborné veřejnosti - sítí poradců a dalších odborníků z oblasti dalšího vzdělávání

1. **Síť poradců IPS** - Informační a poradenské středisko pro volbu povolání ÚP: osloveno celkem 77 osob – zájem o spolupráci projevilo **21** z nich.
2. **Síť krajských rad pro rozvoj lidských zdrojů:** osloveno celkem 270 osob, tato síť poskytla kontakty na 83 osob, které se věnují poradenství pro další vzdělávání v řadě institucí. V počtu **83** osob jsou zahrnuti:
 - pracovníci vzdělávacích institucí (vesměs soukromých firem);
 - pracovníci poradensko-konzultačních firem;
 - soukromé osoby – OSVČ, které poskytují poradenské služby;
 - pracovníci neziskových organizací;
 - pracovníci krajských úřadů, odborů školství se zaměřením na koncepční činnost nebo DV;
 - zástupci Svazu průmyslu ČR;
 - úřady práce – ředitelé, vedoucí odboru poradenství a zprostředkování, ojediněle i kariéroví poradci a jeden odborný pracovník rekvalifikací;
 - zástupci školských zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.
3. **Síť národního poradenského fóra** – oslovena prostřednictvím Mgr. Tomáše Langeru.
4. Kontaktní síť členů **Asociace institucí vzdělávání dospělých** – oslovena prostřednictvím Mgr. Tomáše Langeru.
5. **Asociace vysokoškolských poradců** – po konzultaci byly osloveny čtyři vybrané osoby z vedení asociace.
6. **Síť center UNIV:** byly osloveny všechny kontaktní osoby sedmi center uvedené na webu: <http://www.univcz.cz/centra-uznavani/>.
Zájem projevili pracovníci tří center, celkem **5** osob (za centrum Ústeckého kraje tři osoby).
7. Síť kontaktů IPSYS - systémového projektu MPSV **Informačně-poradenský systém pro další profesní vzdělávání** z roku 2008.
8. Síť personalistů firem byla oslovena prostřednictvím koordinátorky rozvojových programů České společnosti pro rozvoj lidských zdrojů, bylo obesláno cca 130 personalistů vesměs velkých firem.

3.2 Výsledky projednávání jednotlivých okruhů

Základním podkladem pro zahájení komunikace s poradci a experty z oblasti poradenství pro další vzdělávání byl výstup z projektových analýz. Tento výstup byl využit pro průzkum používání informačních zdrojů a nástrojů + poradenských služeb. Byl připraven elektronický dotazník (viz příloha č. 3, soubor *KonceptIPS_dotaznik.xls*), který byl rozeslán všem identifikovaným poradcům a expertům, kteří projevili zájem o zapojení do spolupráce.

Průběh úvodní komunikace přinesl následující zjištění:

- **Komplexní přehled poradenských nástrojů a zdrojů není známý ani**

dostupný: zejména soukromí poradci pro další vzdělávání (kariéroví poradci, poradci v síti hospodářských komor apod.) v řadě případů děkovali za možnost se zapojit do průzkumu, jelikož zásluhou informací z dotazníku se dozvěděli o řadě informačních zdrojů a nástrojů, které existují, ale nejsou jim známy, a tak ani využívány.

- **Soukromé instituce mají nižší zájem o zapojení do projektů tohoto typu. Základem nedůvěry jsou jejich vlastní zkušenosti z minulosti, kdy vzniklé návrhy nebyly implementovány do praxe.** (Viz vybrané komentáře s odůvodněním):

„...děkujeme za výzvu k zapojení se do této činnosti, domnívám se však, že úroveň personálního řízení ve firmách je obecně tak zoufalá a tristní, že ten, kdo tomu zvládne dát řád a především smysl, by zasluhoval Nobelovu cenu. Já se už cítím poněkud unaven. Asi jako starý mnich. Na takovýhle projekt nemám dost času a asi ani chuť.“

(Mgr. Roman Bašta, jednatel, DIKÉ s.r.o.)

„Dobrý den, do minulého projektu (IPSYS) jsme se zapojili s vírou, že nepůjde pouze o teoretickou část a dojde na praktické využití. Bohužel se tak nestalo, a proto jsem již trochu nedůvěřivý. Dotazníky však zašlete.“

(Mgr. Martin Novák, jednatel společnosti PRÁCE plus, s.r.o. - personální agentura)

3.2.1 Okruh zastřešení systému

Otázky související s návrhem zastřešení informačně-poradenského systému pro DV byly jako hlavní prvky připravovaného modelu diskutovány se zástupci odborné veřejnosti na pracovních workshopech.

V diskusi o budoucí podobě modelu informačně-poradenského systému pro další vzdělávání převážila podpora modelu „B“, který byl formulován následovně:

Model B: Zachovejme, co funguje: „Ať každý dělá, co nejlépe umí a za to ručí“

Zachovat existující poradenské sítě včetně garantů z různých resortů, specifikovat služby, které poskytují + upřesnit pravomoci a odpovědnosti

+ do koordinace zapojme kraje: zřídíme krajské (obecní) poradny, které budou v sídle úřadů poskytovat základní poradenství pro všechny a současně sloužit jako rozcestník.

Budou mít k dispozici přehled všech poradenských sítí + jejich poboček v kraji, databáze vzdělavatelů i firem.

Účastníci workshopu u návrhu B oceňovali a zdůrazňovali **nutnost posílení funkce krajů, které mohou zajistit propojení stávajících poskytovatelů** (sítí poskytovatelů) v oblasti poradenství. Kontaktní místa mohou být jak např. na ÚP, tak na obecním úřadě (jeden pracovník by měl na starosti více míst – tzv. „sdílený – putující poradce“),

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

kontaktní místa mohou vzniknout i na krajském úřadě (KÚ), v infocentrech KÚ nebo v knihovnách. Pozor je třeba dávat na politický vliv, který je nutno eliminovat.

Podporu získal i názor, že model B může fungovat jen přechodně, pokud budou finanční prostředky z ESF (do r. 2015). Poté bylo navrženo vybrané služby zpoplatnit.

Diskuse přinesla i další **doporučení pro formování funkčního modelu poradenských služeb pro DV:**

- **stát by měl platit co nejméně;**
- **jen tomu, kdo na to skutečně nemá;**
- **stát i dnes financuje nějaké agendy – využijme tyto úředníky i pro poradenské služby pro DV;**
- **nutno co nejdříve zavést systém vzdělávání + definovat standardy;**
- **nutno zajistit financování poradenské sítě + koordinační jednotky.**

3.2.2 Okruh propojení existujících poradenských sítí

Pro práci na workshopech pro odbornou veřejnost byl sestaven pracovní list se seznamem vytipovaných sítí a pracovišť poskytovatelů poradenských služeb s potenciálem poskytovat poradenské služby i pro DV. V rámci diskusí bylo vyhodnoceno, že největší potenciál pro poskytování poradenských služeb pro DV mají podle názoru odborníků **úřady práce**, zejména **IPS ÚP** (informační a poradenská střediska ÚP), která již dnes fungují v síti. Nicméně tato pracoviště jsou dnes podle zástupců odborníků poddimenzována. Shodně byl jako vysoký vyhodnocen potenciál **vzdělávacích institucí** (a personálních agentur). Perspektivním poskytovatelem - např. jen základních informačně-poradenských služeb - mohou být i veřejné **knihovny** a v případě funkčního rozvoje spolupráce středních škol se zaměstnavateli i **střední školy**; za poskytovatele s potenciálem pro poradenství v oblasti DV byly označeny i **OSVČ** a **informační místa pro podnikatele při Hospodářské komoře ČR**. Velký potenciál pro poskytování poradenských služeb pro DV budou mít i **informačně vzdělávací střediska**, která vznikají v rámci Integrovaného operačního programu **MPSV** - oblast intervence 3.3 Služby v oblasti zaměstnanosti, aktivita c). Oprávněnými žadateli jsou kraje a jimi zřizované organizace. K datu 30. 6. 2010 (konec realizace projektu Koncept-analýza IPS) byl na MPSV identifikován zájem tří krajů o zřízení informačně-vzdělávacího střediska IOP (Plzeňský, Jihomoravský, Jihočeský).

Všeobecnou podporu získal názor: využijme a doplňme poradenské služby pro DV do míst, kam již dnes lidé přirozeně chodí (krajský, městský a obecní úřad apod.). V případě nutnosti zajistit specifickou dostupnost by poradce mohl fungovat i jako tzv. putující poradce, mohl by „obsluhovat“ více obcí, v každé by pracoval určitý den v týdnu.

Celkový přehled vytipovaných pracovišť s potenciálem pro zapojení do sítě poskytovatelů informačně-poradenských služeb pro další vzdělávání:

- a) Informační a poradenská střediska pro volbu povolání úřadů práce
- b) Pedagogicko-psychologické poradny
- c) Základní a střední školy (výchovné poradenství)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

- d) Informační místa pro podnikatele při Hospodářské komoře
- e) Czech POINT (krajské a obecní úřady)
- f) Informační centra knihoven
- g) Regionální kanceláře CzechInvest
- h) Občanské poradny
- i) Centra uznávání a celoživotního učení (UNIV)
- j) Informační centra pro mládež
- k) Poradenská centra vysokých škol
- l) Klustry
- m) Technologické parky
- n) Podnikatelské inkubátory
- o) Vzdělávací instituce
- p) Personální agentury
- q) Regionální poradenská a informační centra pro podnikatele (RPIC)
- r) Informačně vzdělávací střediska v rámci IOP
- s) OSVČ (poradci, konzultanti, lektori, koučové ad.)

Z průběhu projednávání možné podoby rozšíření a zefektivnění poradenských služeb pro DV vyplynula následující **doporučení**:

- **u vytipovaných poradenských pracovišť rozšířit spektrum poskytovaných služeb o poradenství pro DV;**
- **zajistit propojení existujících poradenských pracovišť do sítě;**
- **zajistit koordinaci a metodické vedení sítě prostřednictvím metodického centra sítě;**
- **vymezit novou roli krajů v oblasti síťování informačně-poradenských služeb pro DV na jejich území;**
- **rozvíjet otevřenou institucionální síť, která nabízí poradenství pro DV.**

3.2.3 Okruh kompetenční přístup/model

Jako východisko pro diskusi k informačnímu systému pro poradenství v dalším vzdělávání byl v rámci workshopů se zástupci odborné veřejnosti představen kompetenční přístup a jako možný příklad návrh konkrétního kompetenčního modelu Kompetenční model služeb zaměstnanosti (výzkumný úkol MPSV z roku 2009). Návrh na jeho využití vychází ze zkušeností z podnikatelské sféry, kde se kompetenční přístup uplatňuje při náboru, hodnocení i rozvoji lidských zdrojů. Rovněž zkušenosti z evropských zemí potvrzují skutečnost, že právě kompetence mohou představovat společný jazyk pro komunikaci světa práce a světa vzdělávání. Prezentace v rámci workshopu obsahovala i definici pojmu kompetence:

Kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot umožňující pracovní uplatnění a osobní rozvoj jednotlivce. Kompetence vyjadřují předpoklady k výkonu určitého souboru činností.

Diskuse na workshopech ukázala, že pojem kompetence je v praxi vnímán často odlišně,

mnohdy spíše jako „právo něco udělat“ – jako oprávnění k výkonu určité funkce. Nicméně **účastníci jednoznačně podpořili návrh kompetenčního přístupu (modelu) jako vhodného jazyka pro sjednocení různých systémů.**

Podporu kompetenčnímu přístupu potvrdila i internetová anketa na portálu Topregion.cz, kde se zástupci odborné veřejnosti vyjadřovali k **anketní otázce:**

Myslíte si, že kompetence mohou zlepšit párování volných míst a zájemců o práci?

Odpovědi/72 respondentů:

Určitě ano. Je to evropský trend:	28%
Snad ano. Je to nadějná, ale zatím nevyzkoušená metoda:	32%
Těžko. Lidi není možné popsat číselníkem.	22%
Nevím. Nerozumím pojům „kompetence“ a „párování“.	18%

Rovněž **informační schůzka ve společnosti LMC**, která provozuje portály **jobs.cz** a **prace.cz**, potvrdila zájem o určitou formu spolupráce navrhovaného systému založeného na kompetenčním přístupu a jejich připravovaného portálu pro vzdělávání.

3.2.4 Okruh informační systém

Návrh funkcí informačního systému vznikl na základě analýz a diskusí s odborníky z oblasti poradenství pro DV, která proběhla na workshopech.

Podkladem pro diskusi na workshopech se staly dvě varianty možného přístupu k návrhu modelu informačního systému poradenských služeb v DV:

varianta A - propojení:

- propojení jednotlivých nástrojů a zdrojů
- využití ověřených funkcí
- doplnění chybějících funkcí
- sdílení informací

varianta B – nový systém:

- nový komplexní systém
- jediné přístupové místo
- to nejlepší ze současných nástrojů
- jedna datová základna

U obou krajních variant byly zvažovány jejich výhody a nevýhody. Většina účastníků v rámci diskuse podpořila variantu A: **propojení stávajících nástrojů a jejich inovaci** s ohledem na dosud vynaložené úsilí do rozvoje nástrojů a finanční náročnost vývoje nového „supernástroje“.

Související diskutovanou oblastí byl **návrh funkcí informačního a poradenského systému pro další vzdělávání**. V rámci prezentace na workshopech byly navrhované funkce představeny v jednoduché podobě následovně:

Funkce pro občany:

- testy
- sestavení osobního profilu
- výběr vhodného povolání
- hledání pracovního místa
- výběr školy
- výběr směru profesního vzdělávání
- hledání kurzu
- zkoušky

Funkce pro poradce:

- kartotéka klientů
- rozcestník poradce

Funkce pro zaměstnavatele (personalisty):

- firemní vzdělávání

Funkce pro vzdělavatele:

- kurzy a akreditace

Funkce pro všechny:

- obecné funkce s osobním profilem

Diskuse se věnovala identifikaci vhodných cílových skupin a jejich potřeb a dále návrhům či připomínkám k představeným funkcím systému. Nově byla identifikována cílová skupina zastřešovatelé, resp. koordinátoři systému, u které se předpokládá oprávněná potřeba „monitorovat a řídit“. Pro podporu řízení a kvality byly navrženy nové funkce statistika (dotace a personální řízení) a stížnosti (audit). Významnou funkcí by mělo být i hodnocení nástrojů a služeb (kurzy) jejich uživateli. Součástí návrhů bylo začlenění prvků informačního charakteru, jako jsou aktuality, nové projekty a studie. V případě funkcí pro vzdělavatele byla podpořena možnost sestavení kurzů na míru podle potřeb zaměstnavatelů a modulárně podle kompetencí (poptávkový systém). Další náměty se vztahovaly k funkcím pro občany (rozšíření samoobslužného testování, podpora začínajících OSVČ, restart kariéry apod.).

3.2.5 Rozpory a otevřené, nedořešené otázky

✓ **Poradenské služby pro DV - nutno dořešit způsob financování:**

- navrhovaná **nová role krajů** v oblasti koordinace informačně-poradenských služeb pro DV vyžaduje projednání na úrovni krajů včetně zajištění financování;

- ✓ Návrh na zřízení funkcí **mezirezortního koordinačního orgánu** a **metodického centra IP sítě pro DV jako strategického a odborného zázemí pro oblast poradenství pro DV** na národní úrovni vyžaduje jeho konsensuální přijetí a úspěšná implementace tohoto návrhu je závislá na výběru subjektu s potenciálem pro zajištění profesionálního přístupu i síťové koordinace jak soukromých, tak veřejných poskytovatelů poradenských služeb. Snahou je nezakládat další instituci, ale zajistit kvalitu a vyšší úroveň propojení a vzájemnou synergii poskytovaných služeb.
- ✓ Datová úložiště a sdílené **osobní profily** musí **respektovat pravidla ochrany osobních údajů**.⁶⁶
- ✓ Jako brzdy efektivních rekvalifikací byly identifikovány dvě skutečnosti:
 - ✓ nadlimitní **výběrová řízení, která jsou na základě zákona o veřejných zakázkách** povinná i pro zakázky týkající se výběru dodavatelů rekvalifikací, jsou spojena s nadměrnou administrativní zátěží a tak komplikují efektivní fungování tohoto nástroje;
 - ✓ MŠMT nově akredituje pouze rekvalifikační kurzy, které odpovídají existujícím dílčím kvalifikacím. Tento přístup znemožňuje tvorbu kurzů „na míru“ – podle aktuálních potřeb zaměstnavatelů.
- ✓ Studie se zabývá službami pro většinovou populaci, tedy lidi, kteří **CHTĚJÍ** poradit a jen okrajově těmi, kteří poradit **POTŘEBUJÍ**. Například Memorandum o celoživotním učení⁶⁷ hovoří také o nutnosti tzv. proaktivního poradenství. To znamená nejen čekat, kdo se přijde poradit, ale i vyhledávat ty, kteří poradit potřebují, kteří nejsou nebo nemohou být natolik aktivní, aby věděli o svém problému a chtěli ho řešit. Téma těchto skupin, jejich potřeb a odpovídajících služeb zůstává otevřené pro specificky zaměřené studie.

3.3 Kulaté stoly projektu Koncept

Doplňkovou metodou projednávání návrhů se zainteresovanými partnery byla účast na kulatých stolech projektu Koncept. Těchto setkání se vedle zástupců cílových skupin účastnili také řešitelé ostatních dílčích projektů Konceptu.

Zástupci řešitelského týmu se zúčastnili těchto setkání:

- 13. 4. 2010 – Kulatý stůl AIVD
- 25. 6. 2010 – Kulatý stůl NÚOV
- 5. 8. 2010 – Kulatý stůl AIVD

Tématu informační a poradenské podpory se nejvíce věnoval kulatý stůl 5. 8. 2010. Uvádíme stručný výtah z názorů diskutujících:

- Registrace poradců by měla být známkou kvality poradce.

⁶⁶ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

⁶⁷ Memorandum o celoživotním učení, pracovní materiál Evropské komise. Viz např.

<http://www.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>.

- Ve financování poradenských služeb je rozpor. Veřejnost očekává poradenství zdarma a lze tak vyložit i ustanovení zákona o zaměstnanosti. Na druhé straně je jasné, že zdarma může být jen poradenství do určité úrovně.
- Při zavádění kompetencí v poradenství se nabízí využít zkušeností velkých podniků, které kompetenční modely používají.
- Zavedení společné značky pro kariérové poradenství má jednoznačnou podporu.

Podrobný zápis z diskuse a vstupní otázky z kulatého stolu 5. 8. 2010 jsou uvedeny v příloze č. 3.

4 Udržitelnost

Je zřejmé, že navrhovaný informačně-poradenský systém pro DV i přes uvedené návrhy týkající se přechodu k částečnému samofinancování, nemůže fungovat zcela samostatně bez státní (případně regionální) podpory.

Udržitelnost navrhovaného informačně-poradenského systému pro DV uvažujeme ve třech rovinách (institucionální, finanční, funkční) a navrhujeme následující kroky pro její naplnění:

a) Institucionální

- Ustavení metodického centra a krajského koordinátora sítě nezávisle na resortním uspořádání nebo vedení Kraje. Strukturální změny v rámci MŠMT nebo MPSV a změny ve vedení kraje by se neměly promítat do zastřešení IPS DV.
- Zahrnutí koncepce IPS DV do Strategie celoživotního učení a zahájení implementačních kroků vedoucích k realizaci této strategie.
- Provázání IPS DV s dalšími částmi Konceptu (Aktivity 1) je vzhledem k jejich časovému posunu nutnou podmínkou.

b) Finanční

- Částečné samofinancování formou registračních poplatků pro poradce a poplatků za klientské služby.
- Financování služeb, realizovaných pro uchazeče a zájemce o zaměstnání, z prostředků aktivní politiky zaměstnanosti.
- Zapojení zaměstnavatelů a dalších zájmových skupin, které budou využívat služby IPS DV.
- Investice do rozvoje systému a řízení počtu poradců na základě monitorování a statistik (např. četnost využívání služeb a nástrojů).
- Řízení nákladů podle časové náročnosti poradenských služeb. Předpokladem je definování časových normativů v rámci procesních standardů.

c) Funkční

- Podpora rozšiřování členské základny IP sítě pro DV.
- Podpora připojování nových nástrojů k páteřnímu systému.
- Rozvoj páteřního systému v kontextu rozvíjející se oblasti vzdělávání a pracovního trhu.
- Dodržování zásad otevřeného systému (veřejné rozhraní, využívání otevřených standardů).
- Rozšiřování nabídky atraktivních služeb pro klienty, poskytovaných jak „face-to-face“, tak prostřednictvím on-line poradenských nástrojů.
- Propagace využívání IPS DV směrem k občanům, zaměstnavatelům, úřadům práce, krajům a dalším potenciálním uživatelům.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

5 Přílohy

V příloze jsou:

1) detailní výstupy z analytické fáze projektu

- **Informační zdroje a poradenské nástroje** (*KonceptIPS_zdrojeAnastroje.doc*).
- **Úplný seznam z plošného průzkumu informačních zdrojů a poradenských nástrojů pro další vzdělávání** (*Koncept_analyza_informacnich_zdroju.xls*).
- Úplný text **Analýzy platné legislativy** a strategických materiálů (*Analyza_IPS-analyza_legislativy.doc*)

2) nástroje pro přípravu a posouzení systémových návrhů

Sešit MS Excel (*KonceptIPS_potrebyAFunkce.xls*), který obsahuje podrobné seznamy identifikovaných poradenských potřeb, navrhovaných funkcí informačního systému pro kariérové poradenství a jejich vzájemné vazby. Význam matic na jednotlivých listech:

- **Potřeby x instituce.** Seznam poradenských potřeb a jejich pokrytí existujícími poradenskými institucemi.
- **Funkce IS.** Seznam uživatelských funkcí „ideálního“ informačního systému pro podporu kariérového poradenství.
- **Funkce IS x existující IS.** Matice zkoumá pokrytí navržených funkcí existujícími informačními zdroji a poradenskými nástroji. Obdobně zkoumá také pokrytí funkcí systémy, které navrhujeme připojit na páteří systém.
- **Potřeby x funkce IS.** Matice slouží pro posouzení vztahu poradenských potřeb a jejich podpory navrhovanými funkcemi informačního systému.

3) podklady z externího hodnocení

- **Prezenční listiny.**
- **Elektronický dotazník** k používanosti nástrojů a služeb (*KonceptIPS_dotaznik.xls*).
- **Souhrn výsledků dotazníkového šetření** ohledně využití poradenských služeb a využití informačních zdrojů a poradenských nástrojů, který dostali účastníci ankety (*KonceptIPSDotaznikSouhrn.xls*).
- **Varianta** statistické zpracování výsledků dotazníkového šetření. Pracovní materiál určený pouze pro interní oponenturu. (*Odpovedi_souhrn.xlsx*)
- **Diskusní otázky** pro kulatý stůl AIVD 5. 8. 2010 (*otazkyIPS.doc*)
- **Zápis** z diskuse u kulatého stolu AIVD 5. 8. 2010 (*Koncept_Zapis_KulatyStul100805.docx*).